

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
АУТОНОМНА ПОКРАЈИНА ВОЈВОДИНА
ПОКРАЈИНСКИ ЗАВОД ЗА ЗАШТИТУ ПРИРОДЕ

СРЕДЊОРОЧНИ ПРОГРАМ ЗАШТИТЕ ПРИРОДНИХ ДОБАРА ЗА ПЕРИОД 2021-2030

Нови Сад, 2020

Република Србија
Аутономна Покрајина Војводина
Покрајински завод за заштиту природе
Нови Сад

Број

02-2771

Датум

03.11.2020

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
АУТОНОМНА ПОКРАЈИНА ВОЈВОДИНА
ПОКРАЈИНСКИ ЗАВОД ЗА ЗАШТИТУ ПРИРОДЕ

СРЕДЊОРОЧНИ ПРОГРАМ
ЗАШТИТЕ ПРИРОДНИХ ДОБАРА
ЗА ПЕРИОД 2021 - 2030

Нови Сад, новембар 2020. године

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
АУТОНОМНА ПОКРАЈИНА ВОЈВОДИНА
ПОКРАЈИНСКИ ЗАВОД ЗА ЗАШТИТУ ПРИРОДЕ

СРЕДЊОРОЧНИ ПРОГРАМ
ЗАШТИТЕ ПРИРОДНИХ ДОБАРА
ЗА ПЕРИОД 2021 - 2030

В.Д. Директор

Ма Марина Мишчевић

Председник Управног одбора:

Милена Недељков

Нови Сад, новембар 2020. године

СРЕДЊОРОЧНИ ПРОГРАМ ЗАШТИТЕ ПРИРОДНИХ ДОБАРА
ЗА ПЕРИОД 2021 - 2030
ПОКРАЈИНСКИ ЗАВОД ЗА ЗАШТИТУ ПРИРОДЕ

Пословно име	Покрајински завод за заштиту природе
Седиште	Нови Сад, Радничка 20а
Претежна делатност	Заштита природе и природних добара на територији Аутономне покрајине Војводине
Матични број	08916918
ПИБ	106611566
ЈБК	80822
Шифра делатности:	9104
Надлежни секретаријат	Покрајински секретаријат за урбанизам и заштиту животне средине

Садржај

УВОД	1
МИСИЈА, ВИЗИЈА И ЦИЉЕВИ.....	3
ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ	6
ОСНОВНИ ПОДАЦИ	8
ОРГАНИЗАЦИОНА СТРУКТУРА, КАПАЦИТЕТИ И ОПРЕМЉЕНОСТ.....	9
ОРГАНИЗАЦИОНА СТРУКТУРА.....	9
КАДРОВСКА СТРУКТУРА	10
ОПРЕМЉЕНОСТ	11
ПЛАН КАДРОВСКОГ ЈАЧАЊА	12
СТРУЧНИ ПОСЛОВИ ЗАШТИТЕ ПРИРОДЕ.....	13
ЗАШТИТА ПРИРОДНИХ ДОБАРА.....	13
МЕЂУНАРОДНА САРАДЊА И МЕЂУНАРОДНИ ПРОЈЕКТИ	53
ПРОМОТИВНО-ЕДУКАТИВНА ДЕЛАТНОСТ	68
ПРАТЕЋА ДЕЛАТНОСТ.....	76
ПРАВНИ, ПЕРСОНАЛНИ И ОПШТИ ПОСЛОВИ	76
ИНТЕГРАЛНИ ИНФОРМАЦИОНИ СИСТЕМ (иИС) ЗАВОДА	77
ФИНАНСИРАЊЕ И УПРАВЉАЊЕ ФИНАНСИЈАМА ЗАВОДА.....	84

УВОД

Покрајински завод за заштиту природе (у даљем тексту: Завод) основан је Покрајинском скупштинском одлуком о оснивању Покрајинског завода за заштиту природе ("Сл. лист АПВ", бр. 2/2010 и 23/2018). Први пут Завод је основан 1966. године, при чему је 1992. године постао саставни део Завода за заштиту природе Србије, као Одељење, а касније Радна јединица у Новом Саду, да би 1. априла 2010. године поново постао Покрајински завод за заштиту природе. У области заштите природе у Аутономној покрајини Војводини (у даљем тексту АПВ) остварен је континуитет у раду који траје 55 година.

Завод је стручна установа која обавља послове заштите природе и природних добара која се у целости или већим делом своје површине налазе на територији АПВ.

Завод послује као установа, у складу са прописима о јавним службама, а обавља послове заштите природе утврђене Законом о заштити природе („Сл. гласник РС“ бр. 36/2009, 88/2010, 91/2010 – исп., 14/2016 и 95/2018), Покрајинском скупштинском одлуком о оснивању Покрајинског завода за заштиту природе ("Сл. лист АПВ", бр. 2/2010 и 23/2018) и Статутом Покрајинског завода за заштиту природе („Сл. лист АПВ", бр. 9/2010, 22/2018 и 48/2018).

Претходни Средњорочни програм заштите природних добара за период 2011–2020. Покрајинског завода за заштиту природе (бр. 02–133, од 28. 1. 2011) израђен је 2011. године. Сагласност на тај Средњорочни програм дала је Скупштина АПВ (Одлука о давању сагласности на Средњорочни програм заштите природних добара Покрајинског завода за заштиту природе за период 2011–2020. бр. 023-2/11 од 5. 4. 2011), као и Влада Републике Србије (Решење о давању сагласности на Средњорочни програм заштите природних добара Покрајинског завода за заштиту природе за период 2011–2020. бр. 353-5627/2011, од 14. 7.2011. „Сл. гласник РС“, 54/2011).

Полазећи од претходног Средњорочног програма заштите природних добара за период 2011-2020. израђени су годишњи програми заштите природних добара Покрајинског завода за заштиту природе, за које су добијене сагласности Покрајинске владе. Годишњи програми заштите природних добара уједно су представљали и годишње програме рада Завода.

Брига о природи и природним вредностима на подручју АПВ основни је задатак и законска обавеза Завода, стручне покрајинске установе. То подразумева стручне послове на прикупљању и обради података о природи и природним вредностима, праћењу стања и оцењивању очуваности природе и степена угрожености објеката геонаслеђа, дивљих врста и њихових станишта, станишних типова, екосистема, еколошки значајних подручја, заштићених подручја, еколошке мреже и предела, еколошких коридора. Завод израђује студије заштите којима се утврђују вредности подручја предложених за заштиту и начин управљања тим подручјима, ради на изради предлога акта о заштити. Такође издаје услове за радове на заштићеним природним добрима, издаје мишљење на план управљања заштићеног подручја; врши стручни надзор на заштићеним природним добрима са предлогом мера, пружа стручну помоћ управљачима заштићених природних добара, органима локалне самоуправе, удружењима грађана, групама грађана и појединцима на заштити природе, предела и природних добара. Утврђује услове и мере заштите природе и природних вредности у поступку израде и спровођења просторних и

урбанистичких планова, пројектне документације, основа програма и стратегија у свим делатностима које утичу на природу, а обавља и стручне послова у поступку израде оцене прихватљивости радова и активности у природи, припрема и спровођења пројеката и програма на заштићеним подручјима. Дуги низ делатности којима се Завод бави подразумева учешће у процени утицаја на животну средину у поступку реинтродукције и насељавања дивљих врста у слободну природу, учешће у поступку јавног увида ради проглашавања заштићених природних добара, организацији и спровођењу васпитно-образовних и промотивних активности у заштити природе организовањем изложбених поставки, тематских расправа, семинара, предавања, издавањем публикација, снимањем различитих видео садржаја и фотографија у сврху едукације, подизања нивоа свести јавности и промоције заштите природе, учешћем у спровођењу ратификованих међународних уговора о заштити природе.

Завод води регистар заштићених природних добара на територији АПВ и других података од значаја за заштиту природе, врши инвентаризацију појединачних елемената геолошке, биолошке и предеоне разноврсности са анализама и извештајима о њиховом стању, води базу података у области заштите природе, обавештава јавност о природним вредностима, заштити природе, њеној угрожености, факторима и последицама угрожавања и др. Као члан Међународне уније за заштиту природе (IUCN), сарађује са међународним организацијама.

Крајем 2020. године на подручју АПВ налазило се: 138 заштићених подручја на површини од 148.599 ha (6,91% АПВ); 41 подручје у поступку прве заштите (31) и ревизије постојеће заштите (10), са новом површином под заштитом од 52.150 ha (2,42% АПВ); 637 издвојених полигона са стаништима строго заштићених и заштићених дивљих врста површине 115.052 ha (5,35% АПВ). Укупно то је 315.800 ha (14,68% АПВ).

Средњорочни програм заштите природних добара на територији АПВ за период 2021 – 2030. године, који уједно представља и Средњорочни програм рада Завода за исти период, заснива се на:

- законској регулативи Републике Србије;
- постојећим стратешким документима Републике Србије и АПВ;
- преузетим међународним обавезама које проистичу из ратификованих конвенција, декларација, директива и прописа из области заштите природе, биолошке разноврсности, миграторних врста, заштите станишта и врста и др;
- општим актима Завода верификованим од стране Скупштине АПВ и Покрајинске владе;
- организацији, кадровској структури и финансијама Завода;
- секторској и међусекторској сарадњи са министарствима, покрајинским секретаријатима, Заводом за заштиту природе Србије и другим институцијама;
- преузетим обавезама по основу потписаних уговора, споразума и протокола са трећим лицима.

МИСИЈА, ВИЗИЈА И ЦИЉЕВИ

Мисија Завода је да квалитетним стручним радом кључно допринесе очувању и унапређењу природе у АПВ, као универзалног циља у области заштите животне средине, за добробит садашњих и будућих генерација. То ће се постићи кроз интензиван теренски рад, примену најновијих научних сазнања и сарадњу са свим заинтересованим странама, уз пружање пуне стручне подршке за планирање и спровођење заштите природе и биодиверзитета.

Визија Завода је да АПВ има очувану природу која представља вредност од националног и регионалног значаја и интереса, што ће допринети обезбеђењу повољног еколошког статуса основних медијума животне средине, као и представљати потенцијал за одрживи развој локалних заједница, уз спречавање негативних антропогених утицаја на природу.

СРЕДЊОРОЧНИ ЦИЉЕВИ И ПРАВЦИ ДЕЛОВАЊА:

- повећати површину под заштитом природе (заштићена подручја, издвојена станишта и еколошка мрежа), валоризацијом подручја и изградом студија заштите и студија ревизије заштите, као и издвајањем нових полигона са стаништима строго заштићених и заштићених дивљих врста и делова еколошке мреже, са 14,68% на око 16,50 % површине АПВ;
- очувати и унапредити природне вредности у постојећим заштићеним подручјима, издвојеним стаништима и еколошкој мрежи, значајним повећањем присуства и квалитета рада у њима кроз стручни надзор самостално или у сарадњи са надлежном инспекцијом и реализацију пројектних и других активности;
- одржавати и унапредити еколошку мрежу у АПВ;
- радити на успостављању еколошке мреже NATURA 2000 у Србији, кроз идентификацију одговарајућих станишта и врста и реализацију мера њихове заштите, на простору Панонског биогеографског региона у Србији;
- унапредити Интегрални информациони систем (иИС) Завода и повезати га на адекватан начин са сличним системима на националном и међународном нивоу;
- унапредити знања и свест јавности о стању природе и променама у природи;
- развијати примену механизма (начина, активности) и мера за очување и унапређење врста, станишта и заштићених подручја, путем пројеката управљања популацијама, санације, ревитализације, релокације и реинтродукције;
- обезбедити доступност информација о природи у јавности;
- придонети повећању свести јавности о значају очувања природе;
- унапредити област заштите природе путем сарадње са стручним и научним институцијама и организацијама, управљачима заштићених подручја, представницима других секторских политика, удружењима грађана и локалним самоуправама, на националном и међународном нивоу;
- придонети квалитетном испуњавању обавеза Србије у складу са директивама и међународним споразумима из области заштите природе.

Програм рада Завода заснива се на утврђеним општим и посебним циљевима у области заштите природе.

Општи циљеви:

1. повећање површина под заштићеним подручјима (заштићена подручја и подручја у поступку заштите), са садашњих 9,33 % на око 11,50 % површине АПВ;
2. очување мреже издвојених полигона са стаништима строго заштићених и заштићених дивљих врста на око 5 % површине АПВ;
3. одржавање и развој еколошке мреже на подручју АПВ;
4. сарадња на успостављању еколошке мреже NATURA 2000;
5. очување и унапређење популација и дистрибуције строго заштићених и заштићених врста и њихових станишта;
6. унапређење стања биолошке, геолошке и предеоне разноврсности;
7. унапређење Регистра заштићених природних добара АПВ;
8. едукација и промоција у области заштите природе;
9. јачање међусекторске сарадње са органима власти, управним органима, организацијама и институцијама у националном оквиру;
10. јачање прекограничне и међународне сарадње у области заштите природе, биодиверзитета и геодиверзитета;
11. повећање обима финансијских средстава у складу са важећом законском регулативом.

Посебни циљеви:

1. израда 32 студије заштите природе ради успостављања нових и ревизије постојећих заштићених подручја;
2. успостављање 17 нових заштићених подручја;
3. ревизија 15 постојећих заштићених подручја;
4. ревизија статуса заштите појединих споменика природе;
5. рад на изради прописа и докумената везаних за заштиту природе;
6. унапређење стручног надзора, самостално и у сарадњи са надлежном инспекцијом, као и сарадње са управљачима заштићених подручја;
7. издвајање нових еколошки значајних подручја (станишта строго заштићених и заштићених дивљих врста), регионалних и локалних еколошких коридора, као делова интегралне еколошке мреже;
8. издвајање и картирање станишта приоритетних за заштиту;
9. праћење стања и примена активних мера заштите на очувању врста и станишта;
10. идентификација посебних подручја за очување станишта и врста и подручја посебне заштите за очување станишта одређених врста птица, у складу са прописима Европске уније (ЕУ) о заштити станишта и заштити птица;
11. обрада картографских података у ГИС-у;
12. допуњавање и ажурирање база података и јачање ИИС Завода;
13. допуњавање, ажурирање и усклађивање са важећом законском регулативом Покрајинског регистра заштићених добара, у АПВ;

14. унапређење инвентара објеката геонаслеђа;
15. унапређење заштите природе кроз јачање сарадње са заинтересованим странама, посебно са корисницима простора и локалним становништвом;
16. рад на подизању капацитета управљача заштићених подручја;
17. очувања и унапређења биолошке и геолошке разноврсности и одрживог коришћења природних ресурса, кроз издавање свеобухватних решења о условима заштите природе и мишљења;
18. контрола и сузбијање инвазивних алохтоних и агресивних врста;
19. подизање кадровских капацитета Завода и њихово континуирано усавршавање;
20. континуирано присуство и рад са медијима, употребом савремених метода, техника и алата, ради едукације, подизања нивоа свести и промоције значаја, начина и мера заштите природе, посебно кроз присуство на интернету (веб страница), друштвеним мрежама, и другим медијима;
21. континуиран, активан рад на доступности информација од јавног значаја у погледу заштите природе из делокруга рада Завода;
22. повећање библиотечког фонда Завода штампаним и електронским публикацијама из области заштите природе;
23. повећање броја реализованих домаћих и међународних пројеката;
24. остваривање већег обима финансијских средстава;
25. формирање партнерства и пријаве најмање 12 пројектних предлога за међународне пројекте;
26. испитивање могућности за номинацију нових Рамсарских подручја;
27. унапређење управљања Резерватом биосфере „Бачко Подунавље“;
28. сарадња на успостављању и управљању заједничким прекограничним Резерватом биосфере „Мура-Драва-Дунав“.

ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ

Делатност Завода одређена је одредбама Закона о заштити природе ("Сл. гласник РС", бр. 36/2009, 88/2010, 91/2010 - испр., 14/2016 и 95/2018), Покрајинском скупштинском одлуком о оснивању Покрајинског завода за заштиту природе ("Сл. лист АПВ", бр. 2/2010 и 23/2018), као и Статутом Покрајинског завода за заштиту природе („Сл. лист АПВ”, бр. 9/2010, 22/2018 и 48/2018).

Делатност Завода обухвата стручне послове:

1. прикупљање и обраду података о природи и природним вредностима;
2. праћење стања и оцену очуваности природе и степена угрожености објеката геонаслеђа, дивљих врста и њихових станишта, станишних типова, екосистема, еколошки значајних подручја, заштићених подручја, еколошких коридора, еколошке мреже и предела;
3. израду студија заштите којима се утврђују вредности подручја предложених за заштиту и начин управљања тим подручјима;
4. израду предлога акта о престанку заштите подручја;
5. израду предлога за претходну заштиту подручја;
6. давање услова за радове на заштићеним природним добрима, издавање мишљења на план управљања заштићеног подручја;
7. вршење стручног надзора на заштићеним природним добрима са предлогом мера;
8. пружање стручне помоћи управљачима заштићених природних добара, органима локалне самоуправе, удружењима грађана, групама грађана и појединцима на заштити природе, предела и природних добара;
9. утврђивање услова и мера заштите природе и природних вредности у поступку израде и спровођења просторних и урбанистичких планова, пројектне документације, основа (шумских, ловних, риболовних, водопривредних и др.), програма и стратегија у свим делатностима које утичу на природу;
10. обављање стручних послова у поступку израде оцене прихватљивости радова и активности у природи, припремања и спровођења пројеката и програма на заштићеном подручју;
11. предлагање обима и садржаја студија изводљивости и процене утицаја на животну средину у поступку реинтродукције и насељавања дивљих врста у слободну природу;
12. вођење евиденције о начину и обиму коришћења, као и факторима угрожавања заштићених и строго заштићених дивљих врста ради утврђивања и праћења стања њихових популација;
13. учествовање у поступку јавног увида ради проглашавања заштићених природних добара;
14. организовање и спровођење васпитно-образовних и промотивних активности у области заштите природе презентацијом широј јавности и упознавање с биљним и животињским врстама које чине изложбenu поставку Завода;

15. учешће у спровођењу ратификованих међународних уговора о заштити природе;
16. вођење регистра заштићених природних добара и других података од значаја за заштиту природе;
17. инвентаризацију појединачних елемената геолошке, биолошке и предеоне разноврсности са статистичким анализама и извештајима о њиховом стању;
18. вођење базе података у области заштите природе као дела јединственог информационог система Агенције за заштиту животне средине;
19. обавештавање јавности о природним вредностима, заштити природе, њеној угрожености, факторима и последицама угрожавања;
20. обављање и других послова утврђених законом.

ОСНОВНИ ПОДАЦИ

Назив институције	Покрајински завод за заштиту природе
Година и акт оснивања	16. 02. 2010., Покрајинска скупштинска одлука о оснивању Покрајинског завода за заштиту природе („Сл. лист АПВ“, бр. 2/2010, 23/2018)
Почетак рада	01. 04. 2010.
Седиште	Радничка 20а, Нови Сад
Површина канцеларијског простора по запосленом	14,33 м ²
Управни одбор (13. 06. 2017.)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Милена Недељков, дипл. економиста – Покрајински секретаријат за урбанизам и заштиту животне средине, Нови Сад - председник; 2. Мирослав Гаврић, V степен стручне спреме – Управа за заједничке послове покрајинских органа, Футог – члан; 3. Крум Васев, Војна Академија копнене војске, пензионер, Рума – члан; 4. Сара Павков, мастер еколог, Нови Сад, Покрајински завод за заштиту природе - члан; 5. Илија Миљковић, дипл. аналитичар зашт. жив. средине, Нови Сад, Покрајински завод за заштиту природе - члан.
Надзорни одбор (30. 05. 2014.)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Золтан Селеши, виша техничка школа, Каћ - председник; 2. Миодраг Перовић, мастер инжењер шумарства, Апатин – члан; 3. Ненад Михајловић, дипл. просторни планер, специјалиста за урбану основу, Нови Сад – Покрајински завод за заштиту природе - члан;
в.д. директора	Марина Мишчевић, мастер биолог (24. 10. 2018.)
Број запослених и попуњеност планираних капацитета	<p>Систематизовано 45 радних места (1 именовано лице, 44 на неодређено) попуњеност - 1 именовано лице, 41 на неодређено (1 на одређено – 1 замена), 1 радни однос у мировању.</p> <p>Укупно је попуњено 93% капацитета предвиђених Правилником о унутрашњој организацији и систематизацији радних места у ПЗЗП (број 02-3041/4 од 02.11.2018.)</p>
Стручна спрема	доктор наука (13%), магистар наука/мастер (16%), ВСС (48%), ВС (7%), ССС (16%)
Просечна старост	45 године
Полна структура	Жене (51%): Мушкарци (49%)

ОРГАНИЗАЦИОНА СТРУКТУРА, КАПАЦИТЕТИ И ОПРЕМЉЕНОСТ

ОРГАНИЗАЦИОНА СТРУКТУРА

Полазећи од Правилника о унутрашњој организацији и систематизацији радних места у Покрајинском заводу за заштиту природе бр. 05-3266 од дана 20.11.2019. године утврђена је следећа организациона шема:

Завод, према напред цитираном Правилнику има 44 систематизована радна места, тако да би сва радна места требало да попуњава 44 извршиоца и директор као именовано лице. У 2019. години у Заводу се у радном односу налазило 42 запослених, од којих су: 1 именовано лице, 43 запослених на неодређено време, од којих је за 1 запослено радни однос у мировању, 1 са радним односом на одређено време (замена). На привременим и повременим пословима ангажовано је пет лица. Једно лице ангажовано је на међународном пројекту.

КАДРОВСКА СТРУКТУРА

Табела 1. Бројно стање и попуњеност људских капацитета у покрајинском заводу за заштиту природе (стање на дан 31.10.2020)

	Број запослених на неодређено време	Број запослених на одређено време (именовано лице, замена)	Број запослених чији је радни однос у мировању (на неодређено време)	Број ангажованих на привременим и повременим пословима	Број извршилаца предвиђен Правилником о систематизацији	Попуњеност радних места %
Директор		1			1	100
СЕКТОР ЗА ЗАШТИТУ ПРИРОДЕ	29				30	96.7
Одељење за заштићена подручја и еколошку мрежу	8				8	100
Одељење за заштиту врста	8				8	100
Одсек за заштиту животне средине	4				4	100
Одељење за заједничке стучне послове	8			3	9	88.9
СЕКТОР ПРАВНИХ И ФИНАНСИЈСКИХ ПОСЛОВА	13	1	1		14	100
Одељење за финансијско-рачуноводствене послове и маркетинг	5	1		1	6	75
Одсек за правне, кадровске и административне послове	3		1	1	4	75
УКУПНО	42	2	1	5	44	97.8

ОПРЕМЉЕНОСТ

Завод је од августа 1994. године смештен у наменски изграђеном објекту у Новом Саду, у Радничкој улици бр. 20а. Укупна површина простора зграде је 2.850 m², што са двориштем у којем се налази арборетум, износи 3.850 m². Објекат се састоји из три нивоа, од чега се у сутерену налазе депои, радионице и лабораторије, у приземљу је природњачка поставка на 850 m² и амфитеатар (109 места), а канцеларије су на спрату.

За потребе обављања основних делатности, током 2020. године, Завод је имао на располагању шест теренских возила („форд“ 1, „дација дастер“ 2, „лада нива“ 2, „опел комбо“ 1), просечне старости 8 година и ауто приколицу „кандли“ КТ23. Возило „опел комбо“ добијено је на коришћење, на основу уговора са Министарством пољопривреде и заштите животне средине, а за потребе збрињавања животиња (СИТЕС возило), као донација ЕУ.

Већи део програмских активности у Заводу је аутоматизован кроз интегрални Информациони систем (иИС). Архитектура система је сервер-клијент, модуларни информациони систем (ИС), GIS подсистем, повезани у функционалну целину (иИС), са дељеним ресурсима. Системски, безбедносни и процеси иИС се реализују путем 3 физичка и 2 виртуелна сервера, старости 10, 7 и 5 година. За стабилан рад је неопходно заменити Дата сервер (руковање подацима) и домен контролер (организација повезаног аутоматизованог система) сервер.

Централни део иИС-а је смештен у серверску собу, обезбеђену од физичких неповољних утицаја. Клијентски део чини 50 радних станица (рачунари), лаптопови, таблети, ГПС уређаји, штампачи, скенери, копири, плотер (није у власништву Завода), пројектори, фотоапарати. Већина периферних уређаја су дељени (мрежни) ресурси. Око 30% рачунарске опреме је ван амортизационог периода. Обезбеђени су лиценцирани оперативни системи, системски софтвер и програми за рад.

Сталну интернет везу Завод остварује преко оптичког провода. У оквиру сарадње са изабраним провајдером постављена је телекомуникациона опрема у простору природњачке изложбе за пружање услуге бежичног приступа интернету посетиоцима. Локална рачунарска мрежа је проширена бежичним сегментом, са шест приступних тачака које покривају простор пословне зграде.

ЈАЧАЊЕ ОПРЕМЉЕНОСТИ

У програмском периоду потребно је одржавати, обнављати и унапређивати возни парк Завода, у складу са функционалном амортизацијом, законском регулативом и финансијским планом. Посебну пажњу треба посветити избору адекватних превозних средстава која се користе за теренски рад.

У циљу очувања постигнутог, и унапређења нивоа аутоматизације пословних процеса, дигитализације и систематизације података, те обраде, анализе и међуинституционалне размене истих неопходно је заменити сервере (уређаје) и унапредити и/или заменити сегменте локалне рачунарске мреже. Из истих разлога и очувања безбедности и стабилности рада, неопходно је одржавати савременост рачунарске опреме, системских и апликативних софтвера, и алата за администрацију пословног система.

ПЛАН КАДРОВСКОГ ЈАЧАЊА

У складу са систематизацијом радних места, њиховом попуњеношњу и одлукама о максималном броју запослених у Заводу, у програмском периоду се не планира значајније повећање броја запослених. Имајући у виду разгранате послове дефинисане овим документом, потребно је ипак планирати кадровско јачање Завода.

Посебно треба нагласити да је у првој половини програмског периода, због ургентности обавеза и послова Завода, потребно ангажовати стручну особу из области геодезије, као и пословног секретара.

Потребно је обезбедити стручну особу у Заводу која ће се бавити производњом просторних података (дигиталне геореференциране границе заштите природе, геобаза и метаподаци) и која ће координирати активности Завода везане за националну инфраструктуру просторних података.

С обзиром на активности везане за процес прикључивања ЕУ и процењене обавезе на успостављању, праћењу и очувању мреже NATURA 2000, као и обавезе које процес прикључивања ЕУ успоставља у области финансија и права, потребно је обезбедити стално стручно јачање кадрова. Завод ће тиме лакше испунити наведене будуће обавезе везане за очување и унапређења природне баштине и друге аспекте рада Завода.

У програмском периоду, за очекивати је, полазећи од тренутне старосне структуре запослених, сукцесивни одлазак осам запослених у пензију (Табела 2). Потребно је са одговарајућим стручним кадровима способним да одговоре задацима дефинисаним у овом документу, што пре попуњавати та радна места, која ће остати упражњена након одласка запослених у пензију.

Табела 2. Динамика одласака у пензију запослених лица у Заводу, у периоду 2021-2030.

	РАДНО МЕСТО	Основ – напуњено 65 година живота
1	Скакић Бем Милена	2024
2	Болта Нада	2025
3	Николић Славица	2026
4	Сабадош Клара	2027
5	Пањковић Биљана	2027
6	Пузовић Слободан	2027
7	Крнчевић Горан	2028
8	Делић Јадранка	2029

СТРУЧНИ ПОСЛОВИ ЗАШТИТЕ ПРИРОДЕ

ЗАШТИТА ПРИРОДНИХ ДОБАРА

Програмска активност заштите природе и природних добара на територији АП Војводине, представља најважнију област деловања Завода. У односу на послове које треба реализовати у периоду 2021 – 2030., идентификовани су одговарајући циљеви и индикатори. Међу циљевима се издвајају:

- заштита подручја, станишта, врста и других компоненти животне средине везаних за природу;
- унапређење природних и створених вредности и одрживи развој;
- едукација, промоција, односи са јавношћу и међународна сарадња.

Заштита природе и природних добара, као основна делатност Завода, обухвата истраживање природних и предеоних одлика, анализу и вредновање појава, процеса, објеката, подручја, ресурса и амбијенталних целина, њихову валоризацију и израду студија заштите, као стручно – документациону основу за успостављање законске заштите природних вредности.

Послови заштите природе спроводе се и кроз стручни надзор и помоћ управљачима заштићених подручја, дефинисање, усмеравање и спровођење мера активне заштите у заштићеним подручјима или другим деловима еколошке мреже, као и издавање услова и мишљења за активности у поступку израде просторно-планске и инвестиционо-техничке документације. Овако бројни и сложени послови захтевају учестало присуство стручњака на терену, без обзира о ком се сегменту делатности Завода ради. Заштићена природна добра су у складу са законом заштићена подручја, заштићене врсте и покретна заштићена природна документа (хербаријуми, збирке...).

Наставак рада на одржавању и унапређењу еколошке мреже, издвајању и очувању еколошких значајних подручја, приоритетних типова станишта за заштиту, полигона са стаништима строго заштићених и заштићених дивљих врста и подручја NATURA 2000, као делова еколошке мреже и еколошких коридора локалног, регионалног и међународног значаја, представљају приоритетне активности Завода у наредном периоду.

ЗАШТИЋЕНА ПОДРУЧЈА

У периоди 2021 – 2030. године, у складу са овим Програмом заштите природних добара, вршиће се теренска истраживања на валоризацији природних вредности на 17 нових просторних целина, где до сада нису постојала проглашена заштићена подручја, ради израде прве студије као предлога за заштиту подручја. Од тог броја на четири (4) подручја су радови на валоризацији вредности започети у петходном програмском периоду и треба да буду завршени у првим годинама новог програмског периода. За укупно седам (7) већих просторних целина, радови на теренској валоризацији вредности и припреми студије заштите, биће сасвим реализовани у програмском периоду. Осим тога, у програмском периоду ће бити извршена валоризација вредности и израђена студија прве заштите за још шест (6) паркова, појединачног дрвећа и дрвореда. То чини укупно 17 студија нове заштите у програмском периоду.

Табела 3. Активности везане за заштиту подручја.

Индикатор активности	Планирано 2021 - 2030.	Носиоци посла
Број подручја на којима ће бити валоризоване природне вредности и израђене студије прве заштите (+4 израђене пренете студије)	17+4	Сектор заштите природе, Одељење за заштићена подручја и еколошку мрежу, Одељење за заштиту врста, Одељења за заједничке стручне послове и Одсек за заштиту животне средине, уз подршку Сектора правних и финансијских послова, Послова информационих система,
Број постојећих заштићених подручја на којима ће бити валоризоване природне вредности и израђене студија ревизије заштите	15	
Очекивано повећање површине под заштићеним подручјима (ха и % територије)	22.160 ha + 24.030 ha (2,15 % АПВ)	

У периоду 2021 – 2030. године, у складу са овим Програмом заштите природних добара, вршиће се теренска истраживања на валоризацији природних вредности постојећих заштићених подручја на пет (5) већих просторних целина (једно подручје већ започето), ради израде студије ревизије заштите подручја. Приликом израде нових студија заштите, ради ревизије постојеће заштите подручја, вршиће се и усклађивање те студије и нових аката о заштити са важећим Законом о заштити природе. Осим тога, вршиће се валоризација подручја и израда студија ревизије постојеће заштите за још 10 паркова, појединачног дрвећа и дрвореда. То чини укупно 15 студија ревизије постојеће заштите у програмском периоду.

Укупно очекивано повећање површине под заштићеним подручјима и подручјима у поступку заштите (32 студије) у АПВ, у периоду 2021 – 2030. године, износиће око 22.160 ха (1,03% површине АПВ). Уколико се томе дода и очекивано проглашавање заштите подручја у оквиру студија: ПП „Босутске шуме“ (17158 ха, 0,8% АПВ), ПП „Криваја“ (око 1300 ха, 0,06% АПВ), ПП „Доња Мостонга“ (3200 ха, 0,14% АПВ) и ПИО „Слатине Шајкашке“ (2600 ха, 0,12% АПВ), онда се очекивано повећање површина под заштитом увећава за додатних око 24.030 ха (1,117% АПВ). Укупно, то је очекивано повећање до краја 2030. године од око 2,15%, са садашњих 9,33 % на око 11,50 % територије АПВ. То указује да је процес идентификације, валоризације и израде студија заштите нових подручја у већем обиму завршен закључно са 2020. годином, и да у наредном десетогодишњем периоду тај процес треба довршити, као и да се фокус рада Завода са успостављања нових заштићених подручја треба пребацивати на ревизију заштите где је неопходно и на очување и унапређење постојећих заштићених подручја, еколошке мреже и мреже полигона са стаништима строго заштићених и заштићених врста.

Постоји могућност да се у програм накнадно укључе и неке друге мање просторне целине за заштиту, уколико се појави образложена иницијатива. Будуће студије заштите биће сажетије и усмерене ка пружању најважнијих смерница значајних за будуће управљање.

ПРЕГЛЕД ПОДРУЧЈА ЗА ВАЛОРИЗАЦИЈУ ПРИРОДНИХ ВРЕДНОСТИ

А) Валоризација природних вредности у циљу успостављања нових заштићених подручја

У оквиру овог програма исказане су основне активности везане за вредновање природних целина и израду студија заштите, као основе за доношење аката о заштити. Ове теме ће бити прецизиране у годишњим програмима рада.

Веће просторне целине

1. „ДОЛИНЕ КОД ПАДИНЕ“ (ПРВА ЗАШТИТА)

Лесне долине код насеља Падина у Банату, на локалитетима Долина, Алаш и Вишњичкова, са очуваним травним стаништима, укључене су у програм на основу писмене иницијативе локалног удружења грађана. Површина за валоризацију је око 150 ha. Теренски рад на валоризацији природних вредности започет је у претходном периоду, 2019-2020. године.

Теренска валоризација: 2019 - 2021.

Рок за израду студије: 01. 12. 2021.

2. „НОВОСЕЛСКИ РИТ“ (ПРВА ЗАШТИТА)

Активности на успостављању заштите ритских станишта уз Дунав код Бачког Новог Села. Површина за валоризацију је око 600 ha. Теренски рад на валоризацији природних вредности започет је у претходном периоду, 2019-2020. године.

Теренска валоризација: 2019 - 2021.

Рок за израду студије: 01. 12. 2021.

3. „ПАШЊАЦИ И ДОЛИНЕ КОД АЛИБУНАРА“ (ПРВА ЗАШТИТА)

Простор лесних долина на потезу од Иландже до Алибунара планиран је за валоризацију у склопу истраживања слатина Баната. Површина за валоризацију је око 1900 ha. Теренски рад на валоризацији природних вредности започет је у претходном периоду, 2019-2020. године. У 2022. радити на изради студије, уз неколико теренских излазака у пролећним месецима.

Теренска валоризација: 2021 - 2022.

Рок за израду студије: 01. 10. 2022.

4. „СЛАТИНЕ МОРАВИЦЕ“ (ПРВА ЗАШТИТА)

Успостављање заштите слатинских станишта уз реку Моравицу, код Ватина и Маргите, укључујући локалитете Рит и Селиште. Површина за валоризацију је око 1900 ha. Теренски рад на валоризацији природних вредности започет је у претходном периоду, 2020. године. У 2022. радити на изради студије, уз провођење неколико теренских излазака у пролећним месецима.

Теренска валоризација: 2021 - 2023.

Рок за израду студије: 01. 10. 2023.

5. „СТАРИ БЕГЕЈ“ (ПРВА ЗАШТИТА)

Подручје уз Стари бегеј, од Банатског Двора до Јанковог Моста. Слатине и долина средњег тока Старог Бегеја. Површина за валоризацију је око 4300 ха.

Теренска валоризација: 2022 - 2024.

Рок за израду студије: 01. 12. 2024.

6. „ЛЕСНИ ОДСЕЦИ И СУРДУЦИ ДУНАВА“ (ПРВА ЗАШТИТА)

Подручје лесних одсека и сурдука уз Дунав, на потезу између Старог Сланкамена, преко Сурдука, до Белегиша, укључујући форланд Дунава између Белегиша и Старих Бановаца. Површина за валоризацију је око 800 ха.

Теренска валоризација: 2023 - 2025.

Рок за израду студије: 01. 12. 2025.

7. „ДОЛИНА КАРАША ОД КУШТИЉА ДО ДУПЉАЈЕ“ (ПРВА ЗАШТИТА)

Долина Караша од државне границе са Румунијом код Куштиља до Дупљаје. Геоморфолошки руб јужнобанатске заравни, нерегулисани ток Караша са плавним подручјем и пашњацима. Површина за валоризацију је око 2500 ха. У оквиру израде студије разматраће се укључивање постојећег СП "Стража", који представља део долине Краша.

Теренска валоризација: 2024 - 2026.

Рок за израду студије: 01. 12. 2026.

8. „МОЛИНСКА ШУМА“ (ПРВА ЗАШТИТА)

Изолована шумска површина у пољопривредном подручју, величине 122 ха, на територији општине Нова Црња. Највеће шумско станиште у том делу Баната.

Теренска валоризација: 2026 - 2027.

Рок за израду студије: 01. 12. 2027.

9. „ЈАБУЧКИ И ГЛОГОЊСКИ РИТ“ (ПРВА ЗАШТИТА)

Подручје у доњем току Тамиша, узводно од Панчева, које захвата очуване плавне просторе Јабучког и Глогоњског рита. Површина за валоризацију је око 2900 ха.

Теренска валоризација: 2026 - 2028.

Рок за израду студије: 01. 12. 2028.

10. „СЛАТИНЕ КОД МУЖЉЕ И АРАДЦА“ (ПРВА ЗАШТИТА)

Пространо слатинско подручје између Мужље, Арадца и реке Тисе. Површина за валоризацију је око 4300 ха.

Теренска валоризација: 2027 - 2029.

Рок за израду студије: 01. 12. 2029.

11. „ЧИКЕРИЈА“ (ПРВА ЗАШТИТА)

Пространо пешчарско подручје, на северу Бачке. Површина за валоризацију је око 760 ха.

Теренска валоризација: 2028 - 2030.

Рок за израду студије: 01. 12. 2030.

Мање просторне целине
Паркови

1. "НАРОДНА БАШТА У ПАНЧЕВУ" (ПРВА ЗАШТИТА)

Теренска валоризација: 2023-2024.
Рок за израду студије: 01. 12. 2024.

Појединачно дрвеће и дрвореди

1. „ДУД У ШУЉМУ“ (ПРВА ЗАШТИТА)

Теренска валоризација: 2021.
Рок за израду студије: 01. 12. 2021.

2. „ХРАСТ У КИКИНДИ“ (ПРВА ЗАШТИТА)

Теренска валоризација: 2023.
Рок за израду студије: 01. 12. 2023.

3. „ДУД У ТРЕШЊЕВЦУ“ (ПРВА ЗАШТИТА)

Теренска валоризација: 2024.
Рок за израду студије: 01. 12. 2024.

4. „ВИРЏИНИЈСКЕ КЛЕКЕ У СРПСКОЈ ЦРЊИ“ (ПРВА ЗАШТИТА)

Теренска валоризација: 2025.
Рок за израду студије: 01. 12. 2025.

5. „ДВА ХРАСТА У МОКРИНУ“ (ПРВА ЗАШТИТА)

Теренска валоризација: 2027.
Рок за израду студије: 01. 12. 2027.

Б) Валоризација природних вредности постојећих заштићених подручја у циљу израде студије ревизије заштите подручја

Веће просторне целине

1. ПАРК ШУМА „БУКИНСКИ ХРАСТИК“ (РЕВИЗИЈА)

Прва заштита проглашена је 1973. године - шума са посебном наменом на површини од 280 ha (Решење Извршног већа САП Војводине, бр. 01-110/24-73). Теренска валоризација је започета током 2020. године.

Теренска валоризација: 2020 - 2021.
Рок за израду студије: 01. 12. 2021.

2. СПЕЦИЈАЛНИ РЕЗЕРВАТ ПРИРОДЕ „ДЕЛИБЛАТСКА ПЕШЧАРА“ (РЕВИЗИЈА)

Теренска валоризација: 2022 - 2025.
Рок за израду студије: 01. 12. 2025.

3. СПЕЦИЈАЛНИ РЕЗЕРВАТ ПРИРОДЕ „КРАЉЕВАЦ“ (РЕВИЗИЈА)

Теренска валоризација: 2023 - 2024.

Рок за израду студије: 01. 12. 2024.

4. СПЕЦИЈАЛНИ РЕЗЕРВАТ ПРИРОДЕ „СЕЛЕВЕЊСКЕ ПУСТАРЕ“ (РЕВИЗИЈА)

Теренска валоризација: 2026 - 2027.

Рок за израду студије: 01. 12. 2027.

5. СПЕЦИЈАЛНИ РЕЗЕРВАТ ПРИРОДЕ „СЛАНО КОПОВО“ (РЕВИЗИЈА)

Теренска валоризација: 2026 - 2028.

Рок за израду студије: 01. 12. 2028.

Мање просторне целине

Паркови

1. СП "ПАРК ДВОРЦА У КОНАКУ" (РЕВИЗИЈА)

Теренска валоризација: 2021 - 2022.

Рок за израду студије: 01. 12. 2022.

2. СП "ПАРК ЧЕЛАРЕВСКОГ ДВОРЦА" (РЕВИЗИЈА)

Теренска валоризација: 2022 - 2023.

Рок за израду студије: 01. 12. 2023.

3. СП "СТАРИ ПАРК У ТЕМЕРИНУ" (РЕВИЗИЈА)

Теренска валоризација: 2025 - 2026.

Рок за израду студије: 01. 12. 2026.

4. СП "СТАРИ ПАРК У НОВОМ КНЕЖЕВЦУ" (РЕВИЗИЈА)

Усклађивање студије израђене 2008. године са Законом и стањем на терену. Парк је заштићен Решењем из 1975. године.

Теренска валоризација: 2027 - 2028.

Рок за израду студије: 01. 12. 2028.

5. СП "ПАРК ДВОРЦА У ХАЈДУЧИЦИ" (РЕВИЗИЈА)

Теренска валоризација: 2029 - 2030.

Рок за израду студије: 01. 12. 2030.

Појединачно дрвеће и дрвореди

1. СП „СТАБЛО ШИМШИРА У ПЛАВНИ“ (РЕВИЗИЈА)

Теренска валоризација: 2022.

Рок за израду студије: 01. 12. 2022.

2. СП „ДИВЉА КРУШКА КОД СВИЛОЈЕВА“ (РЕВИЗИЈА)

Теренска валоризација: 2026.

Рок за израду студије: 01. 12. 2026.

3. СП „ДРВОРЕД ДУДОВА НА ПУТУ ИЗБИШТЕ-УЉМА“ (РЕВИЗИЈА)

Теренска валоризација: 2028 - 2029.

Рок за израду студије: 01. 12. 2029.

4. СП „БЕЛА ТОПОЛА У МОЛУ“ (РЕВИЗИЈА)

Теренска валоризација: 2029.

Рок за израду студије: 01. 12. 2029.

5. СП „ГРУПА СТАБАЛА КОПРИВИЋА У СРПСКОЈ ЦРЊИ“ (РЕВИЗИЈА)

Теренска валоризација: 2030.

Рок за израду студије: 01. 12. 2030.

Табела 4. Распоред рада на теренским истраживањима и валоризацији већих просторних целина, у циљу израде студија заштите, у периоду 2021.-2030. (црвено – прва заштита; зелено – ревизија постојеће заштите)

Подручје/Година	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
ДОЛИНЕ КОД ПАДИНЕ	■									
НОВОСЕЛСКИ РИТ	■									
ПАШЊАЦИ И ДОЛИНЕ КОД АЛИБУНАРА	■	■								
СЛАТИНЕ МОРАВИЦЕ	■	■	■							
СТАРИ БЕГЕЈ		■	■	■						
ЛЕСНИ ОДСЕЦИ И СУРДУЦИ ДУНАВА			■	■	■					
ДОЛИНА КАРАША ОД КУШТИЉА ДО ДУПЉАЈЕ				■	■	■				
МОЛИНСКА ШУМА						■	■			
ЈАБУЧКИ И ГЛОГОЊСКИ РИТ						■	■	■		
СЛАТИНЕ МУЖЉЕ И АРАДЦА							■	■	■	
ЧИКЕРИЈА								■	■	■
ПШ „БУКИНСКИ ХРАСТИК“	■									
СРП „КРАЉЕВАЦ“			■	■						
СРП „ДЕЛИБЛАТСКА ПЕШЧАРА“		■	■	■	■					
СРП „СЕЛЕВЕЊСКЕ ПУСТАРЕ“						■	■			
СРП „СЛАНО КОПОВО“						■	■	■		

Табела 5. Распоред рада на теренским истраживањима и валоризацији паркова, појединачног дрвећа и дрвореда у циљу израде студија заштите, у периоду 2021-2030. (црвено – прва заштита; зелено – ревизија постојеће заштите)

Подручје/Година	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
ДУД У СЕЛУ ШУЉАМ	■									
ХРАСТ КОД ЖЕЛЕЗНИЧКЕ СТАНИЦЕ У КИКИНДИ		■								
НАРОДНА БАШТА У ПАНЧЕВУ			■	■						
ДУД У ТРЕШЊЕВЦУ				■						
ВИРЏИНИЈСКЕ КЛЕКЕ У СРПСКОЈ ЦРЊИ					■					
ДВА СТАБЛА ХРАСТА У МОКРИНУ							■			
СП „ПАРК ДВОРЦА У КОНАКУ“	■	■								
СП „ПАРК ЧЕЛАРЕВСКОГ ДВОРЦА“		■	■							
СП „СТАБЛО ШИМШИРА У ПЛАВНИ“			■							
СП „СТАРИ ПАРК У ТЕМЕРИНУ“					■	■				
СП „ДИВЉА КРУШКА КОД СВИЛОЈЕВА“						■				
СП „СТАРИ ПАРК У НОВОМ КНЕЖЕВЦУ“							■	■		
СП „БЕЛА ТОПОЛА У МОЛУ“								■		
СП „ДРВОРЕД ДУДОВА УЗ ПУТ ИЗБИШТЕ-УЉМА“								■	■	
СП „ПАРК ДВОРЦА У ХАЈДУЧИЦИ“									■	■
СП „ГРУПА СТАБАЛА КОПРИВИЋА У СРПСКОЈ ЦРЊИ“										■

Богојевски рит: У 2020. години започета је валоризација подручја ради израде студије прве заштите. Крајем 2020. године, на основу добијених резултата одлучено је да се не настави са даљим теренским радом на валоризацији у 2021. и 2022. години, зато што подручје не испуњава услове да буде програлешно заштићеним. Завод је предложио да се подручје штити у оквиру издвојених полигона са стаништима где живе строго заштићене и заштићене дивље врсте биљака и животиња.

ПРОЦЕДУРА ПРЕСТАНКА ЗАШТИТЕ ПОДРУЧЈА – СПОМЕНИКА ПРИРОДЕ

У иИС Завода налази се закључно са 2020. годином укупно 95 заштићених подручја, у оквиру категорије – „Споменик природе“. Њима су углавном обухваћени стари акти о заштити појединачног дрвећа, дрвореда, паркова, локалитета вртне архитектуре, геолошких профила..., који су проглашени у другој половини 20. века и који појединачно

заузимају веома мале површине. Сва та подручја заједно захватају до 500 ha (0,02% АПВ). За многа стабла површина заштите није ни дефинисана у акту о проглашењу.

Разлози за покретање поступака престанка заштите са неких од тих заштићених подручја, пре свега су драстично нарушавање или потпуно нестајање природних вредности због којих је проглашена заштита или накнадно укључивање површина тих заштићених подручја у друга већа заштићена подручја у складу са важећом законском регулативом.

У програмском периоду вршиће се теренски обилазак свих споменика природе наведених у табелама 6. и 7, па уколико се утврди да испуњавају горње критеријуме, покренуће се званична иницијатива (за нека подручја понављање раније иницијативе) да надлежни орган који је донео акт о заштити, донесе и акт о престанку заштите. Тиме ће се омогућити брисање/уклањање тих споменика природе из евиденције, односно из ИИС Завода.

Табела 6. Преглед заштићеног дрвећа и група дрвећа за разматрање покретања поступка скидања формалне заштите, у периоду 2021-2030. (СП – Споменик природе, ПС – Природни споменик; А – претпоставка/сазнање да више не постоји или је драстично оштећено; Б – укључено у веће заштићено подручје проглашено у новијем периоду).

ДРВЕЋЕ И ГРУПЕ ДРВЕЋЕ							
ИИС Бр.	Тип	Назив	Површина m ²	Акт о заштити	Објава акта о заштити	Напомена	
						А	Б
679	СП	Кестен Ђурчина у Панчеву	214	Одлука о заштити споменика природе Кестен Ђурчина у Панчеву Бр. I-01-06-4/2007 - СО Панчево	Сл.лист општине Панчево Бр. 2/2007	*	
672	СП	Бела топола у Кукујевцима	550	Одлука о заштити Беле тополе у Кукујевцима Бр. 011-14/05-02 - СО Шид	Сл. лист општина Срема Бр. 4/2005	*	
574	СП	Енглески пољски брест у Шајкашу	457	Одлука о заштити СП „Енглески пољски брест у Шајкашу“ Бр. 633-3/99 - СО Тител	Сл. лист општине Тител Бр. 9/1999	*	
454	ПС	Бела топола на путу Пећинци - Попинци	500	Решење СО Пећинци Бр. 011-23/80-01	Сл. лист општина Срема Бр. 8/80	*	
453	СП	Стабло црне тополе (<i>Populus nigra</i> L.)	0?	Решење СО Пећинци Бр. 011-24/80-01	Сл. лист општине Срема 8/80	*	
433	СП	Бела врба (<i>Salix alba</i> L.)	0?	Решење Бр. 01-6/1-78	Сл. лист општине Нови Сад Бр. 7/79	*	
427	ПС	Храст лужњак	0?	Решење Бр. 01-06-7/IX	Сл. лист општине Нови Кнежевац Бр. 1/79	*	
425	ПС	Састојина питомог ораха (<i>Juglans regia</i>)	4100	Решење СО Нова Црња Бр. 633-5/1/78	"Међуопштински службени лист Зрењанин"	*	

ИИС Бр.	Тип	Назив	Површина м ²	Акт о заштити	Објава акта о заштити	Напомена	
						А	Б
356	СП	Оскоруша (<i>Sorbus domestica</i> L.)	0?	Решење Бр. 633-4/76-01	Сл. лист општине Срема Бр. 18/76		*
342	СП	Старо стабло бреста (<i>Ulmus campestris</i> L.)	0?	Решење СО Сечањ Бр. 02-63-3/75 од 17.11.1975.	Међуопштинск и службени лист Зрењанин	*	
158	СП	Два стабла беле тополе (<i>Populus alba</i> L.) у шуми Јасенска	0?	Решење о стављању под заштиту два стабла беле тополе у шуми Јасенска код Купинова Бр. 02/1-3663/1-65 СО Пећинци, 24.05.1965.	Сремске новине - службени део Бр. 3 од 31.01. 1966.	*	
141	СП	Стабло црне тополе (<i>Populus nigra</i>) у Уљми	0?	Решење о стављању под заштиту стабла црне тополе у Уљми Бр. 02-53/1-63 - Орган Народног одбора општине Уља		*	
128	ПС	Стабло црне тополе (<i>Populus nigra</i>) код Челарева	0?	Решење Завода за заштиту природе и научно проучавање природних реткости НР Србије, Бр. 01-328	Сл. гласник НРС Бр. 39 од 23.09. 1961.	*	
116	СП	Стабло низинског бреста (<i>Ulmus campestris</i> L.)	0?	Решење о стављању под заштиту стабла низинског бреста у Зрењанину, насеље Грандулица, локација Манастир, Бр. 01-400 од 26.09.1960. Завод за заштиту природе и научно проучавање природних реткости НР Србије	Сл. гласник НРС Бр. 50/ 1960.	*	
366	СП	Пирамидални храст у Дунавском парку	133	Решење СГ Новог Сада Бр. 501-157/94- I-7-9 1995	Сл. лист Града Новог Сада		*
194	СП	Четири стабла платана	700	Одлука СО Бачка Паланка Бр. I-011-23/1997	Сл. лист општине Бачка Паланка бр. 3/97		*
181	СП	Вештачка састојина мочварног чемпреса	2200	Одлука СО Бачка Паланка Бр. I-011-22/1997	Сл. лист општине Бачка Паланка бр. 3/97		*
367	СП	Три стабла мочварног чемпреса у Футошком парку	427	Решење СГ Новог Сада Бр. 501-157/94-I-3-9 1995			*

иИС Бр.	Тип	Назив	Површина m ²	Акт о заштити	Објава акта о заштити	Напомена	
						А	Б
107	ПС	Стабло тополе (<i>Populus nigra</i> L)	0?	Решење о стављању под заштиту државе стабла тополе на обали горњопаланачке аде, на рибарском насељу званом Тиквара - Завода за заштиту природе и научно проучавање природних реткости НР Србије, број 01- 584 од 9.11.1959.			*
174	ПС	Група (16) стабала храста лужњака (Каландош)	10000	Решење о стављању под заштиту државе групе храстова лужњака (<i>Quercus gobur</i>) у шумском комплексу "Каландош" на левој обали Дунава, СО Сомбор Бр. 06/3- 15058/1			*
181	СП	Вештачка састојина мочварног чемпреса	2200	Одлука о заштити споменика природе вештачка састојина мочварног чемпреса Бр. I-011- 22/1997 Од 20.10.1997. - СО Бачка Паланка	Сл. лист општине Бачка Паланка број 3/97		*
194	СП	Четири стабла латана	700	Одлука о заштити споменика природе Четири стабла латана - СО Бачка Паланка Бр. I-011-23/1997 Од 20.10.1997.	Сл. лист општине Бачка Паланка број 3 од 14. новембра 1997.		*
216	ПС	Четири стабла црне и једно стабло беле тополе	0?	Решење Бр. 03-633/6-68	Сл. лист општине Нови Сад бр. 4/70		*
302	ПС	Црнограбић (<i>Ostrya carpinifolia</i>)	0?	Решење СО Нови Сад Бр. 03- 6/23-74 из 1974.			*
304	ПС	Бела топола са висећим грананама (<i>Populus alba pendula</i>)	0?	Решење СО Нови Сад Бр. 03- 6/27-74		*	
349	ПС	Група стабала црног бора код манастира Хопово	500	Решење СО Ириг 63-2/76-III	Сл. лист општина Срема Бр. 12/76		*
368	ПС	Бела топола у Петроварадину	0?	Решење СО Новог Сада 01- 633/3-76		*	
378	СП	Храст китњак на гребенском путу код Змајевца	452	Одлука о заштити споменика природе Храст китњак на Гребенском путу код Змајевца Бр. 01-501-31/97	Сл. лист општина Срема 6/97		*

иИС Бр.	Тип	Назив	Површина м ²	Акт о заштити	Објава акта о заштити	Напомена	
						А	Б
382	ПС	Два стабла храста лужњака (<i>Quercus robur</i> L.)	0?	Решење Бр. 011-56/78-02 из 1978.	Сл. лист општина Срема Бр. 9/78		*
383	СП	Три стабла црног ораха на пределу Косача	500	Одлука о заштити споменика природе Три стала црног ораха на пределу Косача Бр.011-33/97-02 - СО Шид	Сл. лист општина Срема 12/97		*
384	СП	Стабло букве код предела Бања	201	Одлука о заштити споменика природе Стабло букве код предела Бања Бр. 011 - 33/97-02	Сл. лист Општине Срема 12/97		*
386	ПС	Копривић (<i>Celtis australis</i> L.)	0?	Решење СО Ковин Бр. 322-15/78-01 из 1978.			*
388	ПС	Петокрака липа на потезу плетена анта	0?	Решење СО Нови Сад Бр. 01-61/22			*
398	ПС	Пољски јасен (<i>Fraxinus augustifolia</i>)	143	Решење о стављању под заштиту Пољски јасен као природни споменик - ретки примерци биљног сцета Бр. 02-633-2 - СО Суботица	Сл. лист општине Суботица Бр. 12/78		*
399	ПС	Два стабла мочварног чемпреса (<i>Taxodium distichum</i>)	148	Решење о стављању под заштиту два стабла мочварног чемпреса као природни споменик - ретки примерци биљног света Бр. 02-633-2	Сл. лист општине Суботица Бр. 12/78 - прва заштита		*
400	ПС	Стабло Маклуре (<i>Maclura pomifera</i>)	108	Решење Бр. 7-1/78-03	Сл. лист општине Сомбор Бр. 17/78		*
402	СП	Стабло брезе на потезу Бранковац	308	Одлука о заштити споменика природе Стабло брезе на потезу Бранковац Бр. 01-011-76/97 - СО Беочин			*
403	СП	Група стабала питомог кестена код манастира Беочин	0?	Одлука СО Беочин Бр. 633-6-020/78	Сл. лист општина Срема Бр. 20/78		*
404	ПС	Група стабала црвеног храста	500	Решење Бр. 011-173-8/78-02	Сл. лист општина Срема Бр. 21/78		*
429	СП	Стабло цера у близини манастира Ђипша	200	Одлука о заштити споменика природе Стабло цера у близини манастира Ђипша Бр.501-1/1997-III - СО Бачка Паланка	Сл. лист општине Бачка Паланка 3/97		*
434	ПС	Шимшир (<i>Buxus sempervirens</i>)	24	Решење СО Нови Сад Бр. 01-6/2	Сл. лист општине Нови Сад Бр. 7/79	*	

иИС Бр.	Тип	Назив	Површина м ²	Акт о заштити	Објава акта о заштити	Напомена	
						А	Б
449	СП	Стабло цера на Гребенском путу код Летенке	531	Одлука о заштити споменика природе Стабло цера на Гребенском путу код Летенке Бр. 633-2/97-II/01			*
450	СП	Храст китњак на Гребенском путу код Ђурђиног граба	314	Одлука о заштити споменика природе Храст китњак на гребенском путу код Ђурђиног граба Бр. 633-4/97-II-01 - СО Сремска Митровица			*
492	СП	Стабло дуглазије код одмаралишта Тестера 1	0?	Одлука о одређивању природних споменика СО Беочин Бр. 011-48/ 82-01. од 19.11.1982.	Сл. лист Општина Срема Бр. 22/ 82		*
497	ПС	Вез у шуми Дубоки јендек	0?	Решење о заштити стабла веза (<i>Ulmus effusa</i>), природни споменик - редак примерак биљног света, СО Апатин Бр. 321-10/80-02 од 26.11.1982.			*
498	СП	Азијски платан у шуми Дубоки јендек	452	Решење о заштити споменика "Азијски платан у шуми Дубоки јендек", СО Апатин Бр.633-3/94-01 од 14.10.1994.	Сл. лист општине Апатин Бр. 6/94		*
499	ПС	Стабло храста лужњака	0?	Решење Бр. 321-10/80-01- СО Апатин			*

Укупан број идентификованих споменика природе, односно појединачног дрвећа и група дрвећа, за које је потребно проверити статус и вероватно покренути поступак престанка заштите је 47 (Табела 6). Са друге стране, такву процедуру потребно је спровести за само једну заштићену парковску површину (Табела 7).

Табела 7. Преглед заштићених паркова за покретање поступка престанка формалне заштите, у периоду 2021-2030. (СВА – Споменик вртне архитектуре; А – претпоставка/сознање да више не постоји или је драстично оштећено; Б – укључено у веће заштићено подручје проглашено у новијем периоду).

ПАРКОВИ							
иИС Бр.	Тип	Назив	Површина м ²	Акт о заштити	Објава акта о заштити	Напомена	
						А	Б
334	СВА	Парк манастира Беочин	5905	Решење СО Беочин Бр. 633-1/75-01	Сл. лист општине Срема Бр. 11/ 75		*

Уколико се током програмског периода утврди да још неко појединачно дрвеће и дрвореди, који нису наведени у Табели 6, спадају у категорије А или Б, такође ће се и за њих покренути формална процедура престанка заштите код надлежног органа.

СТРАТЕШКИ ДОКУМЕНТИ У ОБЛАСТИ ЗАШТИТЕ ПРИРОДЕ

У складу са Законом о заштити природе, стратешки документи у области заштите природе на територији Републике Србије су пре свега: Стратегија заштите природе, Програм заштите природе и Извештај о стању природе.

Израду Стратегије координише надлежно министарство и односи се на територију целе државе. Програм заштите природе се ради за територије аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе (општине и градови).

Извештај о стању природе у Србији припрема Завод за заштиту природе Србије, у сарадњи са Покрајинским заводом за заштиту природе и другим партнерима, посебно у односу на Стратегију заштите природе.

Завод ће у програмском периоду, учествовати кроз радне групе или на друге начине, у изради неких од наведених стратешких докумената, како на националном, тако и на покрајинском и локалном нивоу.

СТРУЧНИ НАДЗОР У ЗАШТИЋЕНИМ ПОДРУЧЈИМА И ПОДРУЧЈИМА У ПОСТУПКУ ЗАШТИТЕ

Законом утврђена делатност Завода је стручни надзор над стањем и спровођењем мера заштите у природним добрима, као и стручна помоћ управљачима и корисницима заштићених природних добара.

Стручни надзор који Завод у складу са Законом спроводи у заштићеним природним добрима и подручјима у поступку заштите која се по закону такође сматрају заштићеним, један је од основних механизма, којим се обезбеђује успешна заштита и управљање. Иако проглашена заштићена подручја имају управљача и програм управљања, показало се из праксе да је веома важно да Завод као једина стручна установа за послове заштите природе у АПВ, буде стално присутна на тим подручјима и као помоћ управљачу али и као његов „контролор“ и „иницијатор“ уколико се управљање не спроводи на потребни односно жељени начин. Веома је је у том смислу важно да Завод издаје одговарајуће, што прецизније услове заштите природе за израду и реализацију средњорочних програма и годишњих планова управљања/рада управљача, чију имплементацију током стручног надзора може контролисати, али и предлагати у сарадњи са надлежном инспекцијом (и другим партнерима) и друге мере у зависности од затеченог стања и актуелних природних процеса и антропогених утицаја.

Стручни надзор на подручјима која су у поступку заштите још више добија на значају уколико се зна да та подручја у тој фази успостављања институционалне / правне заштите још увек немају управљача, нити програм управљања. Завод својим поступањем, у сарадњи са инспекцијом и другим субјектима на локалном и регионалном / националном нивоу може спречити уништавање тих подручја, али и унапредити постојеће природне вредности.

Овај обиман и веома важан сегмент рада Завода, који постаје један од приоритета рада у наредном програмском периоду, посебно након „комплетирања“ мреже заштићених подручја, еколошке мреже и мреже полигона са стаништима строго заштићених и заштићених врста на простору АПВ, реализоваће се на свим заштићеним природним добрима. Односи се на послове дефинисања и усмеравања активних мера заштите,

усклађивања условно изводљивих активности, као и уочавања, спречавања и ублажавања недозвољених активности и негативних процеса.

Стручни надзор и помоћ управљачима биће усмерени ка редовном праћењу стања природе и природних добара, надзору над активностима, посебно оних за које се оцени да би могле угрозити или нарушити заштићено природно добро. Кроз стручни надзор побољшава се сарадња са управљачима природних добара, локалним заједницама, корисницима простора, удружењима грађана и заинтересованим појединцима и групама.

Сарадња са управљачима и осталим заинтересованим странама усмериће се ка активностима које за циљ имају спречавање уништавања природе, ревитализацију станишта и унапређење заштите и промоције у заштићеним природним добрима. У складу са могућностима и капацитетима, развијаће се заједнички пројекти.

Приликом планирања броја стручних надзора и њиховог распоређивања током појединих година, развијени су критеријуми који су даље коришћени за рангирање и одговарајуће бодовање. На основу укупног броја бодова, у складу са скалом у Табели 8, одређен је укупан минимални број потребних теренских стручних надзора током програмског периода, што је затим распоређено по појединим годинама, имајући у виду и друге активности на заштићеном подручју.

Критеријуми су следећи:

1. Категорија заштите у складу са законом (I категорија – 10 бодова, II категорија – 8 бодова, III категорија – 6 бодова);
2. Врста заштићеног подручја у складу са законом (НП – 10 бодова, СРП – 9 бодова, ПИО – 8 бодова, ЗС – 7 бодова, ПП – 6 бодова, СП – 5 бодова);
3. Површина (20.000 > ha – 10 бодова, 10.000-20.000 ha – 9 бодова, 5.000-10.000 ha – 8 бодова, 3.000-5.000 ha – 7 бодова, 1.000-3.000 ha - 6 бодова, 500-1000 ha – 5 бодова, <500 ha – 4 бода); * Уколико је подручје у званичном поступку ревизије заштите и површина му се повећава за најмање 30%, додаје се још 3 бода.
4. Заступљеност режима заштите I и II степена у заштићеном подручју (45 > % - 10 бодова, 40-44% - 9 бодова, 35-39% - 8 бодова, 30-34% - 7 бодова, 25-29% - 6 бодова, 20-24% - 5 бодова, 15-19% - 4 бодова, 10-14% - 3 бода, 5-9% - 2 бода, <4% - 1 бод);
5. Међународни статус (UNESCO – 4 бода, RAMSAR – 3 бода; IBA/IPA/PBA – по 2 бода);
6. Еколошка мрежа – 4 бода;
7. Угроженост подручја (процењена), пре свега антропогеним активностима (висока угроженост - 10 бодова, средња угроженост - 7 бодова, ниска угроженост - 4 бода);
8. Друге активности које Завод проводи на заштићеном подручју у датом периоду (ниска активност Завода – 7 бодова, средња активност Завода – 5 бодова, висока активност Завода – 3 бода);
9. Број посета (извештаја о стручном надзору) на заштићеном подручју у претходних 10 година, 2010-2019. (30 > – 10 бодова, 25-29 – 8 бодова, 20-24 – 6 бодова, 10-19 – 4 бода, <9 – 2 бода);
10. Број пријава незаконитих (неповољних) активности на заштићеном подручју у претходних пет година, 2016-2020. (10 > – 6 бодова, 5-9 – 4 бода, <4 – 2 бода);

Табела 8. Минимални број стручних надзора у одређеном заштићеном подручју или у подручју у поступку заштите, у периоду 2021-2030., у односу на дефинисану класу (број бодова).

КЛАСА Број бодова	БРОЈ СТРУЧНИХ НАДЗОРА (Минимални)
27-45	10
46-55	15
56-65	20
66-70	25
71-80	30
81-90	40

Табела 9. Рангирање и преглед бодовања заштићених подручја и подручја у поступку заштите, према коришћеним критеријумима, чија је површина већа од 50 ha.

ПОДРУЧЈЕ	Укупан број бодова	K1	K2	K3	K4	K5	K6	K7	K8	K9	K10
НП „ФРУШКА ГОРА“	81	10	10	10	10	6	4	10	5	10	6
СРП „ДЕЛИБЛАТСКА ПЕШЧАРА“	73	10	9	10	7	9	4	7	3	8	6
СРП „ГОРЊЕ ПОДУНАВЉЕ“	73	10	9	9	6	13	4	7	5	4	6
СРП „ПАШЊАЦИ ВЕЛИКЕ ДРОПЉЕ“	72	10	9	8	8	4	4	10	3	10	6
СРП „ОБЕДСКА БАРА“	68	10	9	8	6	7	4	7	5	8	4
СРП „ЦАРСКА БАРА“	67	10	9	8	4	7	4	10	5	6	4
СРП „ОКАЊ БАРА“	66	10	9	8	10	4	4	10	5	2	4
СРП „КОВИЉСКИ РИТ“	66	10	9	8	8	7	4	7	5	4	4
СРП „ЗАСАВИЦА“	66	10	9	6	10	9	4	7	3	4	4
СРП „ЛУДАШКО ЈЕЗЕРО“	66	10	9	5	10	7	4	10	3	4	4
*СРП „КАРАЂОРЂЕВО“	63	10	9	6+3	9	6	4	7	5	2	2
ПИО „СУБОТИЧКА ПЕШЧАРА“	60	10	8	8	6	4	4	7	5	4	4
ПИО „КАРАШ – НЕРА“	59	8	8	6	10	5	4	7	7	2	2
* ПИО „ВРШАЧКЕ ПЛАНИНЕ“	58	6	8	8	10	4	4	7	7	2	2
СРП „СЕЛЕВЕЊСКЕ ПУСТАРЕ“	57	10	9	5	9	4	4	7	3	4	2
СРП „ТИТЕЛСКИ БРЕГ“	56	10	9	4	10	4	4	4	5	2	4
*ПП „СТАРА ТИСА КОД БИСЕРНОГ ОСТРВА“	56	6	6	4+3	2	2	4	10	5	8	6
СРП „КРАЉЕВАЦ“	55	10	9	4	10	2	4	7	3	4	2
СРП „СЛАНО КОПОВО“	55	10	9	5	9	4	4	7	3	2	2

ПОДРУЧЈЕ	Укупан број бодова	K1	K2	K3	K4	K5	K6	K7	K8	K9	K10
ПП „РУСАЏДА“	55	8	6	6	7	4	4	7	5	4	4
ПП „ПАЛИЋ“	55	6	6	5	7	4	4	10	3	4	6
*ПП „ЈЕГРИЧКА“	55	6	6	6+3	5	4	4	10	3	4	4
*ЗС „МАЛИ ВРШАЧКИ РИТ“	54	6	7	5	10	4	4	7	7	2	2
СРП „РИТОВИ ДОЊЕГ ПОТИСЈА“	53	10	9	7	7	2	0	7	5	2	4
ЗС „ПАНЧЕВАЧКЕ АДЕ“	51	6	7	6	10	2	4	7	5	2	2
ПП „БАЧКОТОПОЛСКЕ ДОЛИНЕ“	47	6	6	5	8	2	4	7	5	2	2
ПП „ТИКВАРА“	45	6	6	5	6	2	4	7	5	2	2
СРП „БАГРЕМАРА“	44	10	9	4	10	0	0	4	3	2	2
ПП „ПОЊАВИЦА“	44	6	6	4	7	0	0	10	7	2	2
СП „СТРАЖА“	44	6	5	4	10	2	4	4	5	2	2
ПП „КАМАРАШ“	44	6	6	4	6	2	4	7	5	2	2
ПП „БЕЉАНСКА БАРА“	42	6	6	4	10	0	0	7	5	2	2
СП „ШУМА ЈУНАКОВИЋ“	41	6	5	4	7	4	0	4	7	2	2
*ПП „БЕГЕЧКА ЈАМА“	40	6	6	4	3	0	0	10	5	2	4
ЗС „ТРСКОВАЧА“	39	6	7	4	6	0	0	7	5	2	2
ПИО „ПОТАМИШЈЕ“	67	10	8	10	10	4	4	10	5	2	4
ПИО „КАЊИШКИ ЈАРАШИ“	59	8	8	7	9	4	4	10	5	2	2
ПИО „СЛАТИНЕ СРЕДЊЕГ БАНАТА“	57	8	8	8	6	4	4	10	5	2	2
ПИО „СРЕДЊА МОСТОНГА“	54	8	8	7	5	6	4	7	5	2	2
ПП „СЛАТИНЕ У ДОЛИНИ ЗЛАТИЦЕ“	53	8	6	7	2	4	4	10	7	2	2
ПИО „АДЕ И ОДСЕЦИ КОД СЛАНКАМЕНА“	51	10	8	4	10	2	4	4	5	2	2
ПИО „ГОРЊА МОСТОНГА“	50	8	8	7	1	6	4	7	5	2	2
ЗС „ВЕЛИКИ РИМСКИ ШАНАЦ“	50	8	7	4	9	2	4	7	5	2	2
ПП „ПОЛОЈ“	46	8	6	6	4	2	4	7	5	2	2
ПП „МРТВАЈЕ ГОРЊЕГ ПОТИСЈА“	44	8	6	4	10	0	0	7	5	2	2
ПИО „ЛЕСНЕ ДОЛИНЕ КРИВАЈЕ“	56	8	8	6	9	2	4	10	5	2	2
ПП „БОСУТСКЕ ШУМЕ“	52	8	6	9	7	2	4	7	3	2	2

ПОДРУЧЈЕ	Укупан број бодова	K1	K2	K3	K4	K5	K6	K7	K8	K9	K10
ПП „ДОЊА МОСТОНГА“	50	8	6	7	7	4	0	7	7	2	2
ПИО „СЛАТИНЕ ШАЈКАШКЕ“	50	8	8	6	6	2	4	7	5	2	2

(црно: заштићена подручја; црвено: подручја у поступку заштите; плаво: подручја са студијом заштите)

Напомена:

- 1) Подручја која су стекла статус заштићеног подручја или подручја у поступку заштите у другој половини или при крају претходног планског периода, добила су код критеријума K9 и K10, углавном по 2 бода, јер није било могуће применити исти приступ као и код подручја која су постојала током целог или бар током друге половине претходног планског периода.
- 2) Подручја ПП „Босутске шуме“, ПП „Доња Мостонга“, ПП „Лесне долине Криваје“ и ПИО „Слатине Шајкашке“, нису заштићена нити у званичном поступку заштите, па се примена критеријума из табеле, као и реализација стручних надзора могу реализовати тек након покретања поступка заштите.

Табела 10. Временски распоред броја минималних стручних надзора у заштићеним подручјима, чија је површина већа од 50 ha.

ЗАШТИЋЕНО ПОДРУЧЈЕ	Укупан број бодова	Укупан број стручних надзора 2021-2030	Просечан број стручних надзора по години
НП „ФРУШКА ГОРА“	81	40	4
СРП „ДЕЛИБЛАТСКА ПЕШЧАРА“	73	30	3
СРП „ГОРЊЕ ПОДУНАВЉЕ“	73	30	3
СРП „ПАШЊАЦИ ВЕЛИКЕ ДРОПЉЕ“	72	30	3
СРП „ОБЕДСКА БАРА“	68	25	2,5
СРП „ЦАРСКА БАРА“	67	25	2,5
СРП „КОВИЉСКО-ПЕТРОВАРАДИНСКИ РИТ“	66	25	2,5
СРП „ЗАСАВИЦА“	66	25	2,5
СРП „ОКАЊ БАРА“	66	25	2,5
СРП „ЛУДАШКО ЈЕЗЕРО“	66	25	2,5
СРП „КАРАЂОРЂЕВО“ (*2014)	63	20	2
СРП „СЕЛЕВЕЊСКЕ ПУСТАРЕ“	57	20	2
СРП „ТИТЕЛСКИ БРЕГ“	56	20	2
СРП „КРАЉЕВАЦ“	55	15	1,5

ЗАШТИЋЕНО ПОДРУЧЈЕ	Укупан број бодова	Укупан број стручних надзора 2021-2030	Просечан број стручних надзора по години
СРП „СЛАНО КОПОВО“	55	15	1,5
СРП „РИТОВИ ДОЊЕГ ПОТИСЈА“	53	15	1,5
СРП „БАГРЕМАРА“	44	10	1
ПИО „СУБОТИЧКА ПЕШЧАРА“	60	20	2
ПИО „КАРАШ-НЕРА“	59	20	2
ПИО „ВРШАЧКЕ ПЛАНИНЕ* (* 01.10.2019) (ЗС „МАЛИ ВРШАЧКИ РИТ“)	58	20	2
ЗС „ПАНЧЕВАЧКЕ АДЕ“	51	15	1,5
ЗС „ТРСКОВАЧА“	39	10	1
ПП „СТАРА ТИСА КОД БИСЕРНОГ ОСТРВА“ (* 10.02.2017)	56	20	2
ПП „РУСАНДА“	55	15	1,5
ПП „ПАЛИЋ“	55	15	1,5
ПП „ЈЕГРИЧКА“ (* 08.11.2017)	55	15	1,5
ПП „БАЧКОТОПОЛСКЕ ДОЛИНЕ“	47	15	1,5
ПП „ТИКВАРА“	45	10	1
ПП „ПОЊАВИЦА“	44	10	1
ПП „КАМАРАШ“	44	10	1
ПП „БЕЉАНСКА БАРА“	42	10	1
ПП „БЕГЕЧКА ЈАМА“ (* 09.07.2020)	40	10	1
СП „СТРАЖА“	44	10	1
СП „ШУМА ЈУНАКОВИЋ“	41	10	1
УКУПНО		630	63

* - Заштићено подручје за које је покренут поступак ревизије постојеће заштите, чиме се углавном повећава површина под заштитом (изузев ПИО „Вршачке планине“ где се површина обједињене ревизије заштите два подручја незнатно смањује). На простору који покрива постојећи акт о заштити важе прописане мере из тог акта, док за проширени део подручја важе мере из студије Завода. Због обједињавања, није посебно дат број стручних надзора у садашњем ЗС „Мали вршачки рит“.

За укупно 34 просторно већа заштићена подручја (НП, СРП, ПИО, ЗС, ПП; Табела 10), предвиђено је да се у периоду 2021-2030. године, реализује минимално 630 стручних надзора, односно просечно 63 по години. Стручни надзори у постојећим шумским резерватима у Босутским шумама планирани су у оквиру Табеле 11.

Заштићена подручја која имају површину мању од 50 ha, где спадају готово искључиво споменици природе, као што су појединачно дрвеће, групе дрвеће, дрвореди и паркови, а ређе друге просторне целине (хумке, геолошки локалитети, итд), биће обухваћена стручним надзором на начин да се реализује најмање један а највише три теренска стручна надзора, у периоду 2021-2030. Имајући у виду да таквих заштићених подручја у АПВ у ИИС Завода има око 100, од чега чак половина треба да буде укључена у поступак престанка формалне заштите (Табела 6), онда се на око 50 подручја може применити горњи критеријум о броју излазака на терен. При томе треба имати у виду да се за заштићена подручја која ће бити у поступку ревизије заштите (укупно 10 споменика природе), неће вршити посебни стручни надзори, већ ће се сагледавање стања реализовати током теренског рада на изради студија ревизије заштите. Тада укупни број стручних надзора над свим осталим споменицима природе треба да буде 40-100, односно просечно 7 по години. На то треба додати и по један излазак на терен на локације 16 заштићених споменика природе, за које се претпоставља да више не постоје (Табела 6, опција А), ради спровођења поступка престанка заштите.

Да би се смањио притисак стручних надзора у споменицима природе на остале активности Завода, посебно везаних за валоризацију подручја за израду нових студија заштите и студија ревизије заштите, највећи број надзора у споменицима природе биће реализован у периоду октобар – март (лакше обезбеђивање превоза).

Имајући у виду обе групе, већа заштићена подручја и подручја у поступку заштите (630 надзора) и споменици природе (70 надзора), онда је то укупно **700** стручних надзора током 10 година или просечно **70** годишње, односно просечно један стручни теренски надзор на сваких 3,5 радних дана у години. Један од начина усклађивања стручних и материјалних капацитета Завода са реалним планирањем броја теренских дана је да се у једном теренском дану планира обилазак више споменика природе у једном насељеном месту или локалној самоуправи, с тим да се прихвати могућност да се након једног теренског дана може писати више извештаја о стручном надзору, у зависности од броја обухваћених заштићених подручја и/или подручја у поступку заштите током једнодневног теренског рада.

Табела 11. Временски распоред броја минималних стручних надзора на подручјима у поступку заштите, чија је површина већа од 50 ha.

ПОДРУЧЈЕ У ПОСТУПКУ ЗАШТИТЕ (ДАТУМ ПОКРЕТАЊА ПОСТУПКА)	Укупан број бодова	Укупан број стручних надзора 2021-2030	Просечан број стручних надзора по години
ПИО „ПОТАМИШЈЕ“ (03.10.2019)	67	25	2,5
ПИО «КАЊИШКИ ЈАРАШИ» (25.05.2018)	59	20	2

ПОДРУЧЈЕ У ПОСТУПКУ ЗАШТИТЕ (ДАТУМ ПОКРЕТАЊА ПОСТУПКА)	Укупан број бодова	Укупан број стручних надзора 2021-2030	Просечан број стручних надзора по години
ПИО «СЛАТИНЕ СРЕДЊЕГ БАНАТА» (15.08.2019)	57	20	2
ПИО „СРЕДЊА МОСТОНГА“ (10.07.2019)	54	15	1,5
ПП „СЛАТИНЕ У ДОЛИНИ ЗЛАТИЦЕ“ (17.11.2017)	53	15	1,5
ПИО „АДЕ И ОДСЕЦИ КОД СЛАНКАМЕНА“ (2015)	51	15	1,5
ПИО „ГОРЊА МОСТОНГА“ (18.04.2019)	50	15	1,5
ЗС „ВЕЛИКИ РИМСКИ ШАНАЦ“ (20.07.2020)	50	15	1,5
ПП „ПОЛОЈ“ (20.07.2020)	46	15	1,5
ПП „МРТВАЈЕ ГОРЊЕГ ПОТИСЈА“ (16.11.2017)	44	10	1
ПИО „ЛЕСНЕ ДОЛИНЕ КРИВАЈЕ“	56	20	2
ПП „БОСУТСКЕ ШУМЕ“ (заштићена шумска подручја)	52	15	1,5
ПП „ДОЊА МОСТОНГА“	50	15	1,5
ПИО „СЛАТИНЕ ШАЈКАШКЕ“	50	15	1,5

(црвено: подручја у поступку заштите; плаво: подручја за која се очекује да ће стећи статус – у поступку заштите, током програмског периода).

Посебну групу представљају заштићена подручја за коју су урађене студије ревизије постојеће заштите, за које је надлежно Министарство на сајту објавило покретање поступка ревизије заштите, чиме се у складу са Законом о заштити природе то подручје сматра заштићеним. Таква подручја приказана су у Табели 10. означена * у загради и са датумом ступања на снагу обавештења. Пошто се готово увек ради о проширењу подручја под заштитом у односу на постојеће стање, током стручног надзора ће се обилазити и заштићени простор и проширени простор у поступку заштите. Та подручја су:

- СРП „Карађорђево“: постојећа површина под заштитом је 2955,32 ha, док је поступком заштите обухваћена површина од 4184,24 ha (+1229 ha).
- ПП „Стара Тиса код Бисерног острва“: постојећа површина под заштитом је 391,73 ha, док је поступком заштите обухваћена површина од 959,69 ha (+579 ha).
- ПП „Бегечка јама“: постојећа површина под заштитом је 379,4 ha, док је поступком заштите обухваћена површина од 489,5 ha (+110 ha).
- ПИО „Вршачке планине“: студија обједињује два постојећа заштићена подручја (ПИО „Вршаке планине“ и ЗС „Мали вршачки рит“) укупне површине 5339,20 ha, док је поступком заштите кроз једно подручје обухваћена готово иста површина од 5328,86 ha (-15 ha).
- ПП „Јегричка“: постојећа површина под заштитом је 1144,8 ha, док је поступком заштите обухваћена површина од 1193,2 ha (+48 ha).

ПИО „Потамишје,, које се налази у поступку заштите према објави на сајту надлежног Министарства сматра се уствари ревизијом заштите Регионалног парка „Уздинске шуме“.

За подручје Босутских шума израђена је студија интегралне заштите која обухвата 17.159 ha, у оквиру чега се налази и седам већ заштићених шумских резервата који сви заједно обухватају површину од 228 ha.

Организација стручног надзора

Стручни надзор подразумева следеће обавезе: **а)** теренски рад, кроз обилазак што већег дела заштићеног подручја или најважнијих просторних целина, уз прикупљање свих релевантних/доступних података; **б)** канцеларијски рад, кроз анализу прикупљених података и писање текстуалног дела извештаја са стручног надзора уз предлагање мера заштите уколико за то има потребе, завођење документа у писарници, слање на потребне адресе; **в)** канцеларијски рад, кроз убацивање прикупљених теренских података у ИИС Завода.

Организацију и реализацију стручног надзора на терену, као и писање извештаја, уз предлагање мера заштите природе, спроводиће координатор и поткоординатор за свако подручје. Унос података у ИИС Завода врше сви учесници теренског рада.

Приликом реализације теренског дела стручног надзора, на терену може бити минимално један а максимално пет стручних сарадника и техничког особља, односно једно теренско возило. Ради рационализације послова, а у складу са стручним и материјалним капацитетима Завода, пожељно је кад год је то могуће да се комбинује реализација стручног надзора са неким другим мањим успутним послом или да се у једном дану обаве два стручна надзора на различитим заштићеним подручјима (уколико су близу и малих површина).

ОЧУВАЊЕ И УНАПРЕЂЕЊЕ ВРСТА И СТАНИШТА

Завод се на основу члана 48. Закона о заштити природе стара о строго заштићеним и заштићеним врстама дивљих животиња, биљака и гљива.

На подручју АПВ забележено је укупно 149 врста васкуларних биљака, 46 врста риба, 16 врста водоземаца, 12 врста гмизаваца, 166 врста птица гнездарица и 35 врста сисара, који су обухваћени Правилником о проглашењу и заштити строго заштићених и заштићених

дивљих врста биљака, животиња и гљива („Сл. гласник РС“, бр. 5/2010; 47/2011; 32/2016; 98/2016).

Средњорочним програмом рада Завода за период 2021-2030. године биће обухваћене разноврсне активности на праћењу стања дивљих врста и њихових популација, просторног распореда и површина које насељавају, станишта која насељавају, угрожавајућих фактора, као и мера активне заштите које треба предузети. Посебна пажња ће бити посвећена очувању и унапређењу екосистемског диверзитета, са акцентом на стаништима од посебног националног и међународног значаја.

Реализоваће се активности које обухватају широк спектар тема и проблема на нивоу специјског и екосистемског диверзитета. Посебан акценат ће бити стављен на праћење стања и промена везаних за врсте и станишта (мониторинг), као и на разради и примени активних мера заштите где год је то неопходно и могуће урадити, као и на јачању свести јавности у тој области.

Да би се постигли жељени резултати биће остварена сарадња са бројним партнерима и субјектима у земљи и иностранству, а посебно са управљачима заштићених подручја, стручним и научним институцијама, организацијама цивилног сектора, као и са локалним самоуправама, компанијама и предузетницима. Део активности ће се реализовати у оквиру националних и међународних пројеката.

Конкретне теме рада и активности ће по годинама бити прецизиране и јасније дефинисане на основу препознавања иницијатива и приоритета.

ВРСТЕ

У оквиру редовног рада на очувању и унапређењу дивљих врста, планиране су између осталог и следеће континуиране активности:

- издавање услова заштите природе кроз Решење и других аката којима се обезбеђује заштита и унапређење популација и дистрибуције дивљих врста;
- праћење стања и промена везаних за дивље врсте (биомониторинг);
- сарадња са надлежним инспекцијама на контроли поштовања и спровођења аката о заштити строго заштићених и заштићених врста;
- очување постојећих и издвајање нових полигона са стаништима строго заштићених и заштићених врста (иИС Завода);
- учешће у изради нацрта подзаконских аката;
- учешће у изради стратешких, планских и пројектних докумената;
- попуњавање база података у оквиру иИС Завода о строго заштићеним и заштићеним дивљих врстама, са акцентом на ретке и угрожене врсте;
- картирање и обрада података о инвазивним врстама биљака и животиња, уз предузимање мера на њиховом сузбијању, посебно на заштићеним подручјима;
- рад на непокретним природним добрима (хербари, збирке и експонати).

За очување посебно значајних дивљих врста, које су угрожене на националном нивоу, нарочито ће се користити црвене књиге појединих група организама флоре и фауне

(Црвена књига флоре Србије I, 1999; Црвена књига дневних лептира Србије, 2003; Црвена књига правокрилаца Србије, 2018; Црвена књига водоземаца Србије, 2015; Црвена књига гмизаваца Србије, 2015; Црвена књига птица Србије, 2018), где су посебно назначени главни угрожавајући фактори, као и неопходне мере заштите, за сваку идентификовану угрожену врсту.

Стручно особље Завода узеће учешћа у припреми црвених листа и књига за оне групе биљака, животиња и гљива, за које се таква иницијатива покрене у програмском периоду.

Посебна пажња посветиће се разради механизма, у сарадњи са другим институцијама, који ће омогућити успешну имплементацију услова заштите природе на терену, које Завод пропише кроз Решење, укључујући и неопходне стручне и материјалне капацитете управљача заштићених подручја и других субјеката.

Потребно је јачање сарадње са шумарском, ловном, фитосанитарном и ветеринарском инспекцијом на покрајинском и државном нивоу, ради спречавања негативних утицаја на строго заштићене и заштићене дивље врсте, посебно у односу на криволов, тровање, прогањање и узнемиравање.

Из угла заштите и унапређења стања посебно значајних врста, на заштићеним подручјима, издвојеним подручјима еколошке мреже и полигонима са стаништима строго заштићених дивљих врста, потребно је у сарадњи са другим субјектима приступити изради и имплементацији акционих планова заштите врста.

Контрола коришћења и промета дивље флоре и фауне

У оквиру јавних овлашћења на спровођењу Уредбе о стављању под контролу коришћења и промета дивље флоре и фауне („Сл. гласник РС”, бр. 31/05, 45/05-исправка, 22/07, 38/08, 9/10, 69/11 и 95/18 – др.закон), за територију АПВ у периоду 2021-2030., планирају се следеће активности:

- учешће у раду Радне групе за измену Уредбе о стављању под контролу коришћења и промета дивље флоре и фауне коју је формирало Министарство заштите животне средине;
- утврђивање дозвољених контингената (квота) за сакупљање дивље флоре, фауне и фунгије у текућој години, као и одређивање региона у којима ће се забранити сакупљање одређених врста;
- решавање захтева правних лица, односно предузетника за сакупљање и промет дивље флоре, фауне и фунгије, кроз издавање мишљења о сакупљању тражених врста;
- издавање мишљења правним и физичким лицима, односно предузетницима о плантажно-фармерском узгоју заштићених врста;
- сарадња са покрајинском инспекцијом заштите животне средине у контроли промета дивље флоре, фауне и фунгије, као и заједнички стручни надзор на плантажама и фармама (по потреби);
- стручна помоћ лицима и организацијама заинтересованим за плантажно-фармерски узгој заштићених врста;

- сарадња са откупљивачима, као и сакупљачима у циљу унапређења правилног сакупљања врста са Уредбе, као и прикупљање што објективнијих информација о сакупљеним количинама и подручјима на којима се врши сакупљање;
- ажурирање базе података о регистрованим откупним станицама за сакупљање заштићених дивљих врста, као и података о плантажама и фармама у оквиру ИС Завода;

Збрињавање строго заштићених и заштићених јединки дивљих врста животиња

Завод се на основу члана 48. Закона о заштити природе, стара о строго заштићеним и заштићеним врстама дивљих животиња. У смислу поступања са нађеним примерцима строго заштићених и заштићених дивљих врста животиња, чланом 93. Закона о заштити природе надлежни су Министарство и/или Завод. Завод је успоставио систем збрињавања јединки дивљих животиња којима је потребна помоћ (изнемогле, повређене, болесне, младе без бриге родитеља, на опасном месту за преживљавање), који подразумева пријем и обраду дојава са терена и по потреби излазак на лице места, преузимање јединке и транспортовање до Прихватилишта за дивље животиње у ЗОО - врту Палић или на безбедно место за опоравак и живот јединке. Сагледавају се узроци угрожавања јединки строго заштићених и заштићених врста дивљих животиња.

Слика 1. Систем збрињавања строго заштићених и заштићених дивљих врста животиња.

Током 2017. године Завод је добио на коришћење од надлежног министарства за област животне средине, наменско CITES возило „опел комбо“, које је опремљено за прихват и транспорт угрожених животиња, а које ће се наменски користити и током 2021-2030. Године, с тим да се у другој половини програмског периода планира замена тог возила новим.

У програмском периоду Завод ће користити и даље унапређивати систем рада на збрињавању угрожених строго заштићених и заштићених врста дивљих животиња, кроз допунско опремање и обучавање тима за збрињавање животиња. Користиће се, између осталог, два нова вишеспратна кавеза за привремени прихват животиња у току поступка збрињавања, као и две посебно опремљене просторије за те намене (збрињавање птица, водоземаца и гмизаваца). Посебно ће се развити употреба два велика наменска кавеза у арборетуму Завода, за прихват и током поступања на збрињавању. Унапређиваће се сарадња са надлежним инспекцијским и другим државним органима, институтима за ветерину, ветеринарским амбулантама и удружењима грађана, као и са управљачима заштићених подручја. Развиће се регионални центри за брзи прихват угрожених јединки дивљих животиња у поступку збрињавања, пре свега у Јужном Банату и у Срему. Водиће се посебна евиденција о акцијама збрињавања дивљих животиња и вршиће се унос података у ИИС Завода. Дистрибуираће се летак посвећен овим активностима. Вршиће се презентовање резултата збрињавања дивљих животиња. Редовно ће се одржавати едукативне радионице у различитим деловима Војводине.

У циљу јачања капацитета управљача заштићених подручја за ефикасно збрињавање, рехабилитацију и поновно пуштање у природу живих примерака аутохтоних врста дивљих животиња у Републици Србији у складу са чланом 48 став 2. Закона о заштити природе, Сектор за заштиту природе и климатске промене Министарства заштите животне средине, након консултација са представницима Завода за заштиту природе Србије и Покрајинског завода за заштиту природе обављених у јуну 2020. године, покренуо је израду документа намењеног управљачима заштићених подручја којим ће бити дефинисане:

- процедуре за збрињавање, рехабилитацију, поновно пуштање у природу аутохтоних дивљих врста, а посебно птица, гмизаваца, водоземца и сисара;
- потребе и препоруке за изградњу и опремање објеката за хитно збрињавање, рехабилитацију и поновно пуштање у природу аутохтоних дивљих врста животиња;
- процедуре за ветеринарске интервенције и негу аутохтоних дивљих врста приликом збрињавања, рехабилитације и поновног пуштања у природу;
- процедуре за даље поступање са живим примцима које није могуће вратити у природу;
- садржај и методологија обучавања и оспособљавања запослених за рад са дивљим животињама, укључујући безбедносне протоколе за рад и руковање са аутохтоним врстама дивљих животиња;
- процедуре за рад са посетиоцима заштићених подручја и приказивања активности збрињавања, рехабилитације и поновног пуштања у природу живих примерака аутохтоних дивљих врста у циљу подизања свести о значају заштите и очувања дивљих врста.

Према члану 102. став 1. тач. 9. Закона о заштити природе, у циљу израде горе наведеног документа, предвиђено је учешће стручних лица за напред наведене таксоне и лица са искуством у раду са живим дивљим животињама из Завода за заштиту природе Србије, Покрајинског завода за заштиту природе, Министарства заштите животне средине - Сектора за заштиту природе и климатске промене, као и других стручњака са вишегодишњим искуством у овој области (нпр. биолози и ветеринари Зоолошког врта града Београда и Зоолошког врта Палић, као и стручњака за поједине таксоне из других научних и стручних организација).

У складу са искуствима из претходног периода (2015-2020), процењује се да ће се годишње у новом периоду реализовати између 200 и 250 оперативних активности на збрињавању јединки дивљих животиња, а укупно за програмски период од 10 година између 2000 и 2500 активности.

Контрола прекограничног промета заштићеним врстама (CITES)

У оквиру делатности на спровођењу CITES конвенције, Завод ће у програмском периоду издавати мишљења на захтеве надлежног Министарства. У оквиру контроле држања, узгоја и трговине заштићеним врстама. Пружаће се стручна подршка инспекцији приликом надзора на фармама и одгајивачницама, као и поводом пријава за нелегално држање и приказивање дивљих животиња.

Завод је предложио три своја стручна сарадника, на основу захтева надлежног Министарства, који ће координисати активности Завода везане за CITES у програмском периоду.

СТАНИШТА

Законске основе за обавезу проглашења заштите типова станишта садржане су, поред Закона о заштити природе и у Правилнику о критеријумима за издвајање типова станишта, о типовима станишта, осетљивим, угроженим, ретким и за заштиту приоритетним типовима станишта и о мерама заштите за њихово очување („Сл. гласник РС“, бр. 35/2010). У Додатку II и Додатку III наведени су за заштиту приоритетни типови станишта и мере заштите. Поред тога, врши се и заштита станишта строго заштићених и заштићених врста на основу Правилника о проглашењу и заштити строго заштићених и заштићених дивљих врста биљака, животиња и гљива („Сл. гласник РС“, бр. 5/2010; 47/2011, 32/2016; 98/2016).

Активности из ове области обухватиће мултидисциплинарна истраживања са циљем картирања осетљивих, угрожених, ретких и за заштиту приоритетних типова станишта, као и присутних врста, изван и унутар заштићених подручја, уз спровођење стручног надзора, примену активних мера заштите, провођење мониторинга, а што се односи и на издвајање потенцијалних подручја за националну еколошку мрежу и мрежу полигона са стаништима строго заштићених и заштићених врста. Приоритетне активности су:

- заштита и унапређење остатака природних станишта (ливаде, пашњаци и трстици) у државној својини, која се као државно пољопривредно земљиште издају у закуп путем лицитације, а у бази података Завода су идентификовани као станишта строго заштићених и заштићених врста. Одрживо коришћење ових подручја ће се остварити јачањем сарадње са комисијама локалних самоуправа на територији АПВ, за израду годишњих Програма заштите, уређења и

коришћења државног пољопривредног земљишта, као и са надлежном инспекцијом за пољопривредно земљиште;

- сакупљање података о традиционалним видовима коришћења простора (испаша, кошење, сеча трске, пчеларење и сл.), значајних за очување вредних и угрожених типова станишта (слатине, степе, пешчаре);
- идентификација нових просторних целина, посебно осетљивих, угрожених, ретких и за заштиту приоритетних типова станишта, као и процена њиховог стања и угрожености;
- картирање станишта у оквиру нових и постојећих полигона, током редовних теренских активности Завода (издавање услова, стручни надзор и сл.).

Током наведених активности посебна пажња ће се посветити станишним типовима обухваћеним програмом NATURA 2000 на подручју АПВ, са посебним освртом на фрагментисана слатинска, степска и пешчарска станишта. Приоритетни типови станишта присутни у Србији дефинисани су у односу на одговарајуће резолуције Бернске конвенције и анексе Директиве о стаништима ЕУ.

Теме из области очувања станишта захтевају мултисекторски приступ везан за прикупљање и обраду података, као и за комуникацију са различитим заинтересованим странама.

На заштићеним подручјима, издвојеним подручјима еколошке мреже и полигонима са стаништима строго заштићених дивљих врста, потребно је у сарадњи са другим субјектима приступити изради и имплементацији акционих планова заштите посебно значајних типова станишта.

Еколошка мрежа ЕУ NATURA 2000

Рад на успостављању еколошке мреже NATURA 2000 одвијаће се у складу са активностима, пројектима и препорукама надлежног Министарства. Поред учешћа на успостављању законодавних и административних мера очувања станишта дивље флоре и фауне, као и приоритетних станишних типова у ЕУ, Завод ће допринети инвентаризацији и картирању врста и станишних типова на стручној и научној основи. Резултати појединачних пројектних активности, мониторинга врста и станишних типова, као и рада на развоју националне еколошке мреже Завода, допринеће вредновању, изради предлога NATURA 2000 подручја и њиховом усаглашавању кроз сарадњу са корисницима подручја, као и изради коначног предлога NATURA 2000 подручја за успостављање те еколошке мреже у Србији.

Пратиће се и помагати активности на усклађивању, преношењу и уграђивању Директиве о заштити дивљих птица (Birds Directive 2009/147/EU) и Директиве о заштити станишта (Habitats Directive 92/43/EEC) у национално законодавство, као и других активности везаних за праћење стања, у оквиру преговарачке области 27. са ЕУ, а везано за NATURA 2000.

Једна од иницијалних фаза успостављања еколошке мреже подручја од европског значаја се одвијала у оквиру Твининг пројекта СР07-ИБ-ЕН-02 „Јачање административних капацитета заштићених подручја у Србији – Натура 2000“. У плану је учешће у идентификацији подручја за еколошку мрежу NATURA 2000 и у изради стручних основа за планове управљања подручјима у оквиру мреже.

Посебна пажња је посвећена реализацији новог пројекта „Наставак подршке имплементацији Поглавља 27 у области заштите природе (NATURA 2000II)“ (2019-2021). Завод има представнике у Управљачком савету пројекта и предложио је пет стручних сарадника за чланове радних група у оквиру рада на наведеном пројекту.

На основу досадашњих резултата више међународних пројеката везаних за мрежу NATURA 2000, како би се испуниле обавезе Републике Србије у односу на примену директива о идентификацији еколошки значајних подручја ЕУ NATURA 2000 (Закон о заштити природе, члан 55), главна потреба Завода у програмском периоду је сарадња са изабраним пројектним конзорцијумима, Министарством заштите животне средине, Заводом за заштиту природе Србије, Покрајинским секретаријатом за урбанизам и заштиту животне средине, као и другим партнерима, у следећим областима:

1. издвајање потенцијалних рSPA (подручја посебне заштите за очување станишта одређених врста птица) на националном нивоу (подручје АПВ), у односу на Директиву о очувању дивљих птица ЕУ;
2. издвајање потенцијалних рSCI (посебна подручја за очување станишта и врста), на националном нивоу (подручје АПВ), у односу на Директиву о очувању природних стаништима и дивље фауне и флоре ЕУ;
3. учешће у хармонизацији националног законодавства у односу на успостављање и управљање мрежом NATURA 2000;
4. учешће у управљању мрежом NATURA 2000 након њеног успостављања (подручје АПВ);
5. подизање свести јавности о значају NATURA 2000 мреже.

Емералд еколошка мрежа

Емералд мрежа је европска еколошка мрежа за очување дивље флоре и фауне и њихових природних станишта. Покренута је 1998. године од стране Савета Европе, као дела активности на имплементацији Конвенције о очувању европске дивље флоре и фауне и природних станишта, познатије као Бернска конвенција. Емералд мрежа је састављена од Подручја од посебног интереса за очување (ASCI) на територији земаља потписница Конвенције и функционише упоредо са мрежом NATURA 2000. Србија је потписала Конвенцију 2007. године („Сл. гласник РС – Међународни уговори“, бр. 102/2007).

Емералд мрежа у Србији обухвата 61 издвојено подручје, углавном већ заштићена националним законодавством, на укупној површини од 1.019.269 ha, 11,54% територије Србије). Од тога је на подручју АПВ присутно 17 Емералд подручја, укупне површине 116.228 ha, 5,4% АПВ. Како се ради искључиво о већ постојећим заштићеним подручјима у складу са националним законодавством, која имају своје управљаче и програме управљања, активности Завода у програмском периоду пре свега ће бити усмерене ка унапређењу планова управљања и што већој примени активних мера заштите станишта и припадајућих врста.

Еколошка мрежа

На основу члана 13. Уредбе о еколошкој мрежи (“Сл. гласник РС”, бр. 102/2010), Завод у сарадњи са Републичким геодетским заводом идентификује границе делова еколошке мреже на простору АПВ. Допуњавање базе података о елементима еколошке мреже реализује се на основу података сакупљених током наменских истраживања, редовних активности Завода (издавање услова, стручни надзор, сарадња са инспекцијом),

мониторинга и резултата текућих програма и пројеката (нпр. картирање и валоризација станишта у оквиру израде студија заштите). Подаци су доступни јавности у складу са законом и достављају се Заводу за заштиту природе Србије.

У складу са наведеном Уредбом, на подручју Србије је до сада издвојено укупно 101 подручје, која захватају 1.849.202 ha, односно 20,93% територије државе. Обухваћена су пре свега подручја која су крајем 2020. године или заштићена или су у поступку заштите, али и део подручја која немају акт о заштити на националном нивоу, али су значајна у односу на међународне програме (значајна подручја за птице – ИВА; значајна ботаничка подручја – ИРА; значајна подручја за дневне лептире – РВА; међународно значајна влажна станишта – Рамсарска подручја; резервати биосфере – UNESCO МАВ) и идентификована су као станишта национално строго заштићених и заштићених дивљих врста, као и приоритетни типови станишта за заштиту, у складу са одговарајућим правилницима (Правилник о проглашењу и заштити строго заштићених и заштићених дивљих врста биљака, животиња и гљива, „Сл. гласник РС“, бр. 5/2010; 47/2011; 32/2016; 98/2016; Правилник о критеријумима за издвајање типова станишта, типова станишта, осетљивим, угроженим, ретким и за заштиту приоритетним типовима станишта и о мерама заштите за њихово очување, „Сл.гласник РС“, бр. 35/2010).

У АПВ налази се укупно 20 издвојених еколошки значајних подручја у оквиру еколошке мреже. Пошто се у великој већини ради о већ законски заштићеним подручјима (преко 80% површине издвојених 20 подручја), Завод ће у сарадњи са управљачима радити на њиховом очувању и унапређењу.

Почетком октобра 2020. године усвојена је од стране међународног партнерства за заштиту птица BirdLife International нова мрежа Међународно значајних подручја за птице у Србији (ИВА). Она на подручју АПВ обухвата 32 подручја на површини од око 630.000 ha (око 29,4% АПВ), што је двоструко више него у претходно утврђеној мрежи ИВА (Значајна подручја за птице у Србији, 2009). Имајући у виду Уредбу о еколошкој мрежи, до њене измене формално ће се користити мрежа ИВА из 2009. године, али ће се имати у виду и нова мрежа из 2020. године.

У оквиру еколошке мреже на територији АПВ, издвојени су и еколошки коридори. Коридори од међународног значаја су дефинисани Уредбом о еколошкој мрежи, и то су водотоци и њихов обални појас: Дунав, укључујући пет заштићених подручја и пет подручја у поступку заштите и планираних за заштиту; Тиса, са три заштићена подручја и једно подручје у поступку заштите; Сава, Тамиш (уз простор у поступку заштите као ПИО „Потамишје“), Кереш, Златица, Караш (делом заштићен), Нера (делом заштићена), Брзава (планирана за заштиту), Босут и Студва (планиране за заштиту као ПП „Босутске шуме“).

Уредбом је дефинисано да еколошки коридори који повезују еколошки значајна подручја на простору Републике Србије, сматрају се коридорима од националног значаја. Регионални еколошки коридори утврђени су Регионалним просторним планом АПВ ("Сл. лист АП Војводине", бр. 22/2011), а на значајном делу АПВ издвојени су и локални еколошки коридори у оквиру просторних планова општина и градова.

Посебно је питање развој мреже еколошких коридора, јер су на подручју АПВ многи од њих дефинисани и делом просторно уцртани, али се још увек углавном ради само о повученим линијама, без јасних граница тих коридора и површина које захватају. Због тога у укупној површини коју захвата еколошка мрежа у АПВ, није могла бити укључена и површина тих идентификованих коридора.

У програмском периоду наставиће се раније започети рад на еколошкој мрежи и идентификацији, валоризацији и унапређењу локалних и регионалних еколошких коридора на простору АПВ и унапређивању електронске базе података коју води Завод у оквиру ИИС. То обухвата следеће активности:

- теренски рад за проверу стања подручја издвојених на основу података старијих од пет година (елементи слатинско-степских коридора и шумостепских појасева АПВ).
- наставак сакупљања података о биодиверзитету и угрожавајућим факторима на еколошки значајним коридорима, ради одређивања приоритетних задатака управљања елементима мреже;
- наставак рада на идентификацији елемената еколошке мреже на катастарским подлогама;
- очување делова еколошке мреже благовременим резервисањем простора у просторно-планским документима;
- континуирано уношење нових и ажурирање постојећих података у ИИС Завода;
- одређивање и имплементација приоритетних задатака управљања елементима мреже;
- корекције граница где је то неопходно већ издвојених станишта (полигона), приказане на катастарским подлогама.

Посебну пажњу треба посветити наставку сарадње са Министарством на активностима везаним за могуће измене Уредбе о еколошкој мрежи и израду Уредбе о оцени прихватљивости. Новом Уредбом о еколошкој мрежи требали би се између осталог обухватити издвојени полигони са стаништима строго заштићених и заштићених дивљих врста у АПВ, уз прецизно одређивање граница на катастарским подлогама и разраду програма управљања.

Мрежа издвојених полигона / станишта строго заштићених и заштићених дивљих врста

У претходном програмском периоду, на територији АПВ идентификовано је и дефинисано у ИИС Завода преко 700 различитих полигона са стаништима строго заштићених и заштићених дивљих врста, који су у појединим периодима захватили и до 7% територије АПВ. Током времена, услед издвајања нових полигона, али и укидања ранијих због њиховог интегрисања у нове студије заштите подручја, њихов број и површина су стално варирали.

Крајем 2020. године на подручју АПВ налазило се укупно 637 издвојених полигона са стаништима значајних дивљих врста, који захватају површину од 115.050 ha (5,35% АПВ), обрађених у оквиру ИИС Завода. Просечна површина полигона је 180 ha. Та издвојена мрежа полигона са значајним стаништима за дивље врсте у АПВ, може се сматрати значајном надопуном еколошке мреже успостављене Уредбом, па само интегрално примењено може обезбедити успешну заштиту природе и биодиверзитета.

У новом програмском периоду наставиће се раније започети рад на очувању постојећих и идентификацији и валоризацији нових полигона са стаништима строго заштићених и

заштићених дивљих врста на простору АПВ и унапређивање електронске базе података коју води овај Завод у оквиру иИС. То обухвата следеће активности:

- теренски рад за проверу стања полигона издвојених на основу података старијих од пет година;
- наставак сакупљања података о биодиверзитету и угрожавајућим факторима, ради одређивања приоритетних задатака управљања;
- дефинисање граница на катастарским подлогама и корекције где је потребно;
- очување благовременим резервисањем простора у просторно-планским документима;
- континуирано ажурирање постојећих података у иИС Завода;
- уношење нових података у иИС Завода.

Завод ће континуирано ажурирати податке везане за еколошку мрежу и издвојене полигоне, у складу са израдом просторно-планских докумената на нивоу локалних самоуправа (општина и градова), у сарадњи са ЈП „Завод за урбанизам Војводине“.

Посебно важан посао везан за већ издвојене полигоне са стаништима строго заштићених и заштићених дивљих врста тиче се ревизије њихових спољних граница у случајевима када су те границе претходно недовољно квалитетно дефинисане у смислу изостављања важних природних делова тих станишта или непотребног укључивања изразито урбаних, индустријских, инфраструктурних и потпуно нарушених делова тих локалитета. Ти послови ће се одвијати континуирано, а приоритет ће имати полигони са стаништима у оним локалним самоуправама у којима ће се у програмском периоду издавати услови заштите природе за израду нове просторно-планске документације.

Рад на успостављању свеобухватне еколошке мреже у АПВ, као дела будуће еколошке мреже РС, наставиће се издвајањем еколошки значајних подручја и станишта (полигона) строго заштићених и заштићених врста и локалних еколошких коридора и идентификацијом већ познатих елемената на катастарским подлогама. Допуњавање базе података у иИС Завода вршиће се пре свега путем теренског рада. Планирано је да се идентификује око 70 нових полигона, мањих димензија, просечене величине око 50 ha.

Завод процењује ипак, да ће на крају програмског периода, 2030. године, на подручју АПВ бити 500-550 издвојених полигона са стаништима значајних дивљих врста, који су изван граница заштићених подручја и који ће захватати највише 5% територије АПВ. До тог предвиђеног пада броја полигона и њихове површине у односу на 2020. годину, доћи ће пре свега због „утапања“ одређеног броја полигона у оквиру 32 планиране студије заштите у програмском периоду (проглашење заштите актом или покретање поступка заштите), као и због неког другог разлога (промена намене земљишта...).

Интеграција еколошки значајних станишта/подручја у регионални развој

Завод ће наставити да реализује послове везане за интеграцију елемената еколошке мреже и издвојених полигона значајних станишта дивљих врста у регионални развој. Прошириће се сарадња са сектором пољопривреде и корисницима државног пољопривредног земљишта, приватним власницима земљишта, као и са секторима водопривреде и шумарства. На подручјима у оквиру еколошке мреже која служе очувању панонских степа и слатина, посебна пажња ће се посветити очувању угрожених

станишта строго заштићених и заштићених врста. Развијаће се сарадња са надлежним субјектима на реализацији програма еколошке едукације, рекреације и туризма, као и програма који се ослањају на природне, културне и духовне вредности.

На подручју АПВ, у складу са смерницама Просторног плана Републике Србије и Регионалног просторног плана АПВ, предвиђени су заштитни појасеви за спречавања еолске и флувијалне ерозије. Заштитни појасеви сложене структуре (са одређеним процентом травнате и жбунасте вегетације) представљају станишта за врсте аграрних предела, а на одређеним локацијама могу да имају улогу и ловне ремизе. Усмерено уређење предела у правцу побољшања квалитета станишта и ловишта у складу је са међународним стандардима заштите природе. Уз модификације структуре ови појасеви могу да имају и улогу еколошких коридора. Уређени заштитни појасеви и заштитне зоне могу да допринесу и развоју туризма као привредне делатности и да задовоље потребе локалног становништва као простори предвиђени за рекреацију, едукацију и туризам.

Заједнички интереси водопривреде, пољопривреде и шумарства са сектором заштите природе остварују се приликом заштите хидролошких целина, унапређивања еколошких коридора, мултифункционалног уређења тампон-појасева и ревитализације влажних станишта, приликом стварања мултифункционалних ретензија за заштиту од поплава. Мелиоративна мрежа ствара основу еколошке мреже пољопривредног предела, повезујући већину слатинских и ливадских станишта. Имајући у виду да квалитет воде и стање приобаља одређује и функционалност еколошког коридора, унапређење стања каналске мреже треба да буде приоритет за сарадњу између сектора водопривреде и заштите природе.

Са сектором енергетике, рударства и инфраструктуре, посебна пажња биће посвећена развоју постројења за обновљиве изворе енергије и мреже саобраћајница, на начин да то на најмањи могући начин утиче на интегралност простора и очување и функционисање елемената еколошке мреже и издвојених полигона са стаништима значајних дивљих врста.

У основи плана су следеће активности:

- заштита и одрживо коришћење подручја еколошке мреже у АПВ – одређивање капацитета са посебним акцентом на развој туризма;
- успостављање и унапређивање еколошке мреже на подручјима значајним за заштиту водних ресурса и земљишта;
- јачање екосистемских услуга на локалном нивоу и смањење негативних утицаја климатских промена;
- усклађивање потреба заштите природе са другим секторским политикама, посебно у области енергетике и инфраструктуре.

Стручни надзор у еколошки значајним подручјима и издвојеним полигонима са стаништима строго заштићених и заштићених дивљих врста

Имајући у виду улогу издвојених значајних еколошких подручја и коридора у очувању биолошке разноврсности на покрајинском и ширем нивоу, као и издвојених полигона са стаништима значајним за строго заштићене и заштићене дивље врсте, веома је важно

планирати и реализовати редовно праћење стања тих подручја која чине део интегралне мреже од значаја за заштиту природе у АПВ.

Приликом планирања броја стручних надзора и њиховог распоређивања током појединих година, у обзир треба узети њихов просторни распоред и површину, као и чињеницу да та подручја немају своје формалне управљаче и програме управљања, већ да о њима бригу пре свега води Завод.

У програмском периоду потребно је организовати теренске активности Завода, тако да се омогући најмање једна до две посете за 10 година, сваком издвојеном подручју еколошке мреже и мреже полигона. Теренски обилазак се може организовати циљано или успутно, у склопу неког другог теренског изласка, уколико се подручје налази у близини и уколико нема велику површину. Након обиласка подручја еколошке мреже потребно је у ИС Завода унети све релевантне прикупљене податке, као и информације везане за антропогене утицаје и природне процесе, уз давање предлога мера за заштиту и унапређење природних вредности.

Посете постојећим подручјима еколошке мреже и мреже полигона треба да послуже и корекцији њихових граница уколико се за то укаже потреба, у односи на природне вредности, антропогене утицаје и катастарске границе.

У програмском периоду је потребно радити на комплетирању базе података о полигонима са стаништима строго заштићених и заштићених дивљих врста, кроз идентификацију, предалагање и увршћивање нових подручја, од значаја за биолошку разноврсност у АПВ.

БИОМОНИТОРИНГ

Теме везане за дугорочно праћење стања и промена популација строго заштићених и заштићених врста (популација, дистрибуција, фенологија, екологија, угроженост) и њихових станишта, представљају вишегодишње активности, како би се на прави начин сагледали правци промена и интензитет, нарочито везано за промене величина популације и дистрибуције у времену и простору. Из тог разлога, током израде средњорочног програма рада, у највећој мери се бирају врсте и станишта, који су били предмет праћења (мониторинга) и претходне деценије, с тим да су укључене и нове врсте и станишта у складу са савременом категоријом угрожености, актуелним антропогеним утицајима, природним процесима, укључујући и процене утицаја климатских промена.

Како је успостављање еколошке мреже NATURA 2000 у складу са критеријума ЕУ један од најактуелнијих задатака заштите природе у Србији, активности мониторинга треба да допринесу њиховој реализацији, посебно кроз обједињавање података о дистрибуцији и величини популација циљних врста.

Теме из области мониторинга у функцији очувања специјског диверзитета у највећој мери ће се односити на заштиту и праћење стања најугроженијих врста дивље флоре и фауне, њихових популација и станишта. У оквиру тога, приоритетне теме биомониторинга у програмском периоду биће:

- Слатинска паламида (*Cirsium brachycephalum*)
- Банатски божур (*Paonia officinalis subsp. banatica*)
- Јесењи зумбул (*Scilla autumnalis*)

- Кукурјак (*Erantia hyemalis*)
- Гомољаста гостанка (*Phlomis tuberosa*)
- Пешчарски мрзовац (*Colchicum arenaria*)
- Пешчарска перуника (*Iris arenaria*)
- Орхидеје (фам. Orchidaceae)
- Панонски скакавац (*Acrida ungarica*)
- Црнка (*Umbra krameri*)
- Балонов балавац (*Gymnocephalus baloni*)
- Вијуни (фам. Cobitidae)
- Барски караш (*Carassius carassius*)
- Репати водоземци (Caudata)
- Барска корњача (*Emys orbicularis*)
- Велика дропља (*Otis tarda*)
- Степски соко (*Falco cherrug*)
- Крсташ (*Aquila heliaca*)
- Орао кликташ (*Clanga pomarina*)
- Обична траварка (*Saxicola rubetra*)
- Беловрата мухарица (*Ficedula albicollis*)
- Зимски цензус птица водених станишта (IWC)
- Зимски цензус птица грабљивица
- Колоније чапљи и вранаца
- Текуница (*Spermophilus citellus*)
- Бидоверзитет влажних станишта СРП „Обедска бара“
- Биодиверзитет шумских станишта Војводине
- Биодиверзитет остатака станишта Панонске шумо-степе

Свака од наведених тема захтева посебне методе праћења стања и промена (мониторинг) у складу са особеностима врсте и станишта, као и природних и антропогених утицаја на њих.

Посебан значај реализације појединих тема из области биомониторинга је та што се кроз њихову реализацију могу вредновати резултати/ефекти предузетих активних мера заштите врста и станишта, на основу чега ће се предложити корекције тих активности или покретање нових. Резултати мониторинга такође могу указати на ургентност покретања одговарајућих активних мера заштите и управљања стаништима и врстама.

Имајући у виду дужину трајања програмског периода од 10 година, остављена је могућност да се накнадно током његове реализације, годишњим програмима укључе још неке нове теме у области биомониторинга, као и да се неке постојеће затворе током трајања периода, што ће зависити од стручних и финансијских капацитета Завода и потреба/ургентности за реализацијом таквих тема.

Теренски рад у оквиру реализације тема биомониторинга, обављаће се у складу са стручним и материјалним капацитетима Завода. Потребно је издвојити минимално два

теренска дана годишње посвећена свакој теми, док ће се већина осталих активности на прикупљању података реализовати упоредо са обављањем других теренских обавеза.

Сваку појединачну тему биомониторинга координисаће стручна особа у Заводу задужена за ту таксономску групу живог света, а у складу са потребама и могућностима, могу се повремено у рад на терену укључити и други сарадници. Сви стручни сарадници који су обучени да на терену препознају врсте обухваћене биомониторингом, треба да прикупљене информације проследи координатору теме и да помогну приликом убацивања тих подата у ИИС Завода.

ГЕОНАСЛЕЂЕ

Геодиверзитет у АПВ одликује се присуством великог броја вредних и значајних локалитета који су битни за сагледавање геолошке грађе и историјско-геолошког развоја литосфере у Панонској регији и Подунављу. У оквиру Инвентара објеката геонаслеђа Србије налази се 31 геолокалитет који су на подручју АПВ. Успостављање заштићених подручја представља једну од основних мера за ефикасну заштиту и очување геодиверзитета и објеката геонаслеђа. И поред значајног броја идентификованих објеката геонаслеђа од националног и међународног значаја само мали број геолокалитета је самостално заштићен, углавном као споменици природе, док се велики део геолошког наслеђа налази унутар просторно већих заштићених подручја (национални паркови, паркови природе и резервати природе).

У програмском периоду реализоваће се следеће активности у области заштите и унапређења стања геонаслеђа:

- наставак активности на заштити појединачних објеката геонаслеђа;
- наставак активности на реализацији пројекта Завода „Израда инвентара објеката геонаслеђа у АП Војводини“. Радиће се на прикупљању елемената неопходних за израду библиографије о геонаслеђу АПВ, инвентаризацији објеката геонаслеђа у заштићеним и подручјима у поступку заштите, као и прављењу списка објеката геонаслеђа на основу постојећих инвентара (Инвентар објеката геонаслеђа Србије, списак објеката геонаслеђа Војводине (архива Завода), друга научна и стручна документација);
- наставити истраживања потенцијалних подручја за формирање геопаркова и израдити документацију за номинацију изабраних подручја у Европску мрежу геопаркова;
- ревизија заштите објеката геонаслеђа заштићених пре две и више деценија, уколико се за то укаже потреба;
- наставак сарадње са надлежним институцијама у области заштите и очувања геодиверзитета и објеката геонаслеђа: Завод за заштиту природе Србије, Природњачки музеј, управљачи заштићених подручја и различите научне и стручне институције (Рударско геолошки факултет Универзитета у Београду, Географски факултет Универзитета у Београду, Природно-математички факултет Универзитета у Новом Саду, Географски институт Јован Цвијић, САНУ и Геолошки институт Србије) које се баве овом тематиком;

- заштита објеката који имају међународни значај и њихов упис у листу међународних значајних објеката у оквиру Европске асоцијације за конзервацију гео-наслеђа – ProGEO;
- успостављање гео-стаза као модела презентације историје стварања терена;
- пружање помоћи и усмеравање активности управљача природних добара на уређењу, конзервацији и презентацији објеката геонаслеђа;
- израда и реализација програма за едукацију и подизање свести јавности, посебно школског узраста у погледу геонаслеђа и његовог значаја у контексту одрживог развоја;
- успостављање сарадње са институцијама из окружења у циљу сарадње и размене искустава (нпр. Национални парк Крка, Геопарк Папук, Геопарк Балатон, Геопарк Идрија и др.).

Стручни сарадници Завода пружаће стручну помоћ управљачима и учествоваће у раду радних група именованих од стране надлежног Министарства у циљу израде законских, подзаконских аката, као и стратегија које за циљ имају заштиту и очување геодиверзитета и објеката геонаслеђа.

За праћење активности на заштити геодиверзитета и геонаслеђа користиће се следећи индикатори: 1) укупан број подручја или локалитета значајних за заштиту геонаслеђа која су стављена под заштиту на основу националне легислативе; 2) број идентификованих локалитета од значаја за заштиту геонаслеђа који се налазе на подручју АПВ; 3) укупна површина подручја значајних за заштиту објеката геодиверзитета у земљи која су стављена под заштиту на основу међународних уговора и иницијатива (Европска мрежа геопаркова, UNESCO Глобална мрежа геопаркова);

ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

Задаци Завода у области заштите животне средине биће усмерени током планског периода на прикупљање и анализу података о угрожавајућим факторима, као и на обављање других послова у очувању биодиверзитета, функционалности екосистема и квалитета екосистемских услуга, што доприноси ефикаснијем управљању заштићеним и осталим еколошки значајним подручјима, односно помаже у спречавању процеса деградације преосталих фрагмената природних и полуприродних површина еколошке мреже у АПВ. У том смислу, један од задатака у програмском периоду представља даљи развој најбољих доступних решења за формирање и организацију функционалних заштитних зона, на начин који је прилагођен специфичним потребама одређених типова станишта, постојећим условима и околностима насталим као резултат антропогених утицаја.

Током претходног периода, вршено је прикупљање и рађена је анализа доступних података о стању животне средине у области утицаја на подручја која су значајна за очување биодиверзитета и развијане су методе истраживања којима би се програмском периоду на најбољи могући начин одговорило еколошким, социо-економским и другим потребама одрживог развоја у окружењу еколошки значајних подручја.

У програмском периоду, задаци у овој области биће усмерени на даље интегрисање принципа заштите и очувања природних вредности простора у стратешку, секторску, планску, пројектну и другу документацију, као и на проналажење одговарајућег

компромиса између заштите подручја и социо-економског развоја. Распоред садржаја и обављање радова и активности у оквиру области потенцијалног утицаја угрожавајућих фактора на еколошки значајна подручја врши се на начин који је истовремено примерен потребама заштите природних вредности од антропогених утицаја и потенцијалима за одрживи развој на подручју коме припада еколошка мрежа. У оквиру послова заштите животне средине на простору еколошке мреже неопходно је решавање бројних задатака, међу којима су: очување и унапређење квалитета животне средине; очување и заштита природних ресурса; заштита природних вредности од акцидентата; израда процедуре поступања у случају удесних (акцидентних) ситуација ради спровођење мера превенције, приправности и одговора на удес.

ОЧУВАЊЕ И УНАПРЕЂЕЊЕ КВАЛИТЕТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

Унапређење базе података о угрожавајућим факторима у области непосредног и посредног утицаја на подручја значајна за очување биодиверзитета подручја еколошке мреже и мреже полигона. Праћење стања животне средине у областима могућег утицаја угрожавајућих фактора на подручја еколошке мреже и мреже полигона, са проценом угрожености станишта и ефеката промена природних карактеристика. Одређивање статуса угрожене животне средине на посебно утврђеним локалитетима.

Слика 2. Угрожавајући фактори у области непосредног и посредног утицаја на заштићена и друга еколошки значајна подручја.

ОЧУВАЊЕ И ЗАШТИТА ПРИРОДНИХ РЕСУРСА

Заштита и стратешко, регионално и локално планирање

Интеграција заштите предеоно и биолошке разноврсности у изради регулативе, стратегија, просторних и урбанистичких планова, у процедури процене утицаја на животну средину и сл. Развој одговарајућих заштитних зона.

Учешће у изради планова озелењавања ради очувања и заштите биодиверзитета, квалитета ваздуха, воде и земљишта, ограничавања процеса водне и еолске ерозије.

Учешће у изради планова/програма очувања биодиверзитета аграрних система, традиционалних пољопривредних система и добре пољопривредне праксе.

Унапређење мера за развој одрживих видова туризма у плановима управљања заштићеним подручјима и друге активности усмерене на примену принципа одрживог развоја.

Израда програма едукације и учешће у примени добре праксе одрживих видова коришћења простора.

Заштита и коришћење земљишта

Унапређење и ажурирање базе података о намени и коришћењу земљишта у зони непосредног и посредног утицаја на заштићена подручја и примена аналитичких техника у њиховој обради.

Унапређење географског информационог система за потребе управљања еколошки значајним подручјима.

Израда програма едукације, са приоритетом на корисницима земљишта, у циљу промовисања заштите предела и њиховог значаја у контексту одрживог развоја.

Заштита и коришћење вода

Развој просторне базе података везаних за одређена сливна подручја ради управљања водним режимом на еколошки значајним подручјима.

Учешће у развоју праћења водног режима у обухвату сливних површина заштићених подручја, ради предлагања и спровођења мера заштите и постизања доброг статуса вода.

Израда едукативних садржаја и учешће у примени принципа заштите природе у области интегралног управљања водама.

Учешће у пројекима везаним за одбрану од поплава у циљу укључења делова заштићених подручја као привремених ретензија вода.

Иницијација и учешће на ревизији старих планова и пројеката из области водопривреде у циљу усаглашавања са потребама заштите природе.

Енергетски ресурси и очување биодиверзитета

Учешће у активностима везаним за одрживо коришћење енергије ветра, соларне енергије, биомасе и хидроенергије.

Развој едукативних садржаја у вези одрживог коришћења биомасе за енергетске потребе, у складу са потребама очувања биодиверзитета.

Посебне активности

Примена методологије за процену угрожености подручја у зони непосредног и посредног утицаја на осетљива подручја. Учешће у изради Уредбе о оцени прихватљивости за еколошку мрежу, путем учешћа у радној групи за имплементацију.

Сарадња са ЈВП „Воде Војводине“ и Републичком дирекцијом за воде у изради Плана управљања водним подручјима на територији АПВ, са посебним акцентом на заштиту природе.

УСЛОВИ, МИШЉЕЊА И ПРОСТОРНО-ПЛАНСКА ДОКУМЕНТАЦИЈА

Као и у досадашњем раду, у програмском периоду једна од основних активности Завода биће издавање решења о условима заштите природе за изградњу објеката, реализацију активности у простору, израду планске документације, основа и програма, односно мишљења на просторне и урбанистичке планове, шумске и друге основе и програме, студије о процени утицаја, стратешке процене утицаја, итд. Завод ће учествовати у изради и верификацији секторских стратегија развоја, законске и подзаконске регулативе.

За издавање аката из своје надлежности у складу са Законом о заштити природе за издате услове заштите природе Завод наплаћује таксу у складу са Правилником о висини и начину обрачуна и наплате таксе за издавање Акта о условима заштите природе („Сл.лист РС“, бр. 110/2013).

Издавање услова и мишљења

Веома важан, комплексан и обиман сегмент рада Завода у периоду 2021-2030. године биће издавање решења о условима заштите природе за радове и активности на територији АПВ, како унутар заштићених подручја тако и изван њих, за изградњу објеката, реализацију активности у простору, израду планске документације, основа и програма, односно мишљења на шумске, ловне и друге основе и програме, студије о процени утицаја, стратешке процене утицаја, итд. За потребе издавања услова и мишљења у Заводу користиће се нове верзије ArcGis, AutoCad и осталих софтвера, које омогућују ефикасну размену геофенцираних просторних података са подносиоцима захтева и обрађивачима планске документације.

Просторно-планска документација

Завод ће издавати решења о условима заштите природе за израду просторно-планске и урбанистичке документације, као и давање мишљења на просторне и урбанистичке планове. Кроз рад на просторно-планским документима, вршиће се интегрисање сектора заштите природе на нивоу локалних самоуправа (општина и градова), посебно мреже заштићених подручја, еколошке мреже и мреже полигона издвојених станишта строго заштићених и заштићених врста.

Обједињена процедура

Током издавања услова заштите природе обрађују се и кроз информациони систем APR СЕОР достављају подносиоцима у поступку обједињене процедуре предмети у којима је Завод поступао у складу са чланом 11. Правилника о поступку спровођења обједињење процедуре електронским путем („Сл. гласник РС“, бр. 113/2015, 96/2016, 120/2017), члана 86 Закона о планирању и изградњи („Сл. гласник РС“, бр. 72/2009, 81/2009 - испр., 64/2010 - одлука УС, 24/2011, 121/2012, 42/2013 - одлука УС, 50/2013 - одлука УС, 98/2013 - одлука УС, 132/2014, 145/2014, 83/2018), члановима 15. и 29. Уредбе о локацијским условима („Сл. гласник РС“, бр. 35/2015 и 114/2015) и Уредбе о изменама и допунама Уредбе о локацијским условима („Сл. гласник РС“, бр. 117/2017), на основу чланова 9. 57. и 102. став 1. тачка 10. Закона о заштити природе („Сл. гласник РС“, бр. 36/2009, 88/2010, 91/2010 - испр., 14/2016 и 95/2018) и члана 141. Закона о општем управном поступку („Сл.гласник РС“, бр. 18/2016), а сагласно захтевима важећих правних аката о заштити природних добара и еколошке мреже.

МЕЂУНАРОДНА САРАДЊА И МЕЂУНАРОДНИ ПРОЈЕКТИ

У остваривању ове области свога деловања, Завод у програмском периоду планира да тежи испуњењу:

Мисије: Ефикасна заштита природе у прекограничном контексту и контексту националног коришћења међународних искустава, у складу са законодавством Републике Србије, међународним конвенцијама и правним тековинама Европске Уније.

Визије: Очувана природа, обезбеђено несметано одвијање природних процеса, спречено нестајање биљних и животињских врста и успостављен повољни ниво суживота људи и природе на подручју Војводине, те лидерска позиција у међународној сарадњи у заштити природе у АП Војводини.

Главног циља: Завод ће учествовати у формирању пратнерстава и пријави најмање 12 пројектних предлога за међународне пројекте у програмском периоду.

Претпоставке за реализацију пројектних активности у овом програму су људски и финансијски капацитети.

У погледу људских капацитета, Завод у оквиру Одељења за заједничке стручне послове има „групу“ за „Пројектне активности“ у којој су ангажована три запосленика: координатор међународне сарадње и два стручна сарадника за заштиту природе. У сарадњи са начеником Одељења, те у непрекидној и тесној вези са начелницима свих осталих одељења, чланови ове групе биће ангажовани у планирању, елаборацији и заједно са осталим члановима пројектних тимова унутар Завода, на реализацији међународних пројеката односно пројектних активности. Уколико то буде потребно, Завод ће додатно ангажовати особе за имплементацију појединих пројеката. Други облици међународне сарадње биће имплементирани од стране сарадника у Заводу, на основу праксе у претходном програмском периоду, уз усмеравање активности од стране координатора за међународну сарадњу.

У погледу финансијских капацитета, за реализацију међународне сарадње и међународних пројеката потребно је сагледати следеће аспекте:

- удео Завода у суфинансирању пројеката (обезбедити обавезни део учешћа Завода у пројектном буџету у складу са потписаним уговором у циљу реализације пројектних активности, обавезан код већине пројеката);
- механизме предфинансирања оних пројеката код којих се пројектна средства не уплаћују авансно;
- кохерентно финансијско-административно управљање међународним пројектима.

На основу искуства из претходног програмског периода, у реализацији пројектних активности, неопходна је тесна сарадња са Покрајинским секретаријатом за финансије и Покрајинским секретаријатом за урбанизам и заштиту животне средине.

МЕЂУНАРОДНИ ПРОЈЕКТИ И НАЈВАЖНИЈИ ИЗВОРИ ЊИХОВОГ ФИНАНСИРАЊА

Програми претприступне помоћи у оквиру прекограничне сарадње

Завод је у претходном програмском раздобљу реализовао шест пројеката који су суфинансирани из програма претприступне помоћи ЕУ. На основу искустава у делегирању пројектних идеја, остваривању партнерстава, пријављивању пројеката, њиховој реализацији, извештавању и коришћењу бенефита / производа пројеката, Завод је опредељен да и даље учествује у партнерствима која ће бити остваривана ради коришћења могућности које пружају фондови ЕУ. При томе, Завод је опредељен да сарађује са Покрајинском владом, а нарочито са покрајинским секретаријатима надлежим за заштиту животне средине, као и за међурегионалну сарадњу, у дефинисању тематских приоритета планираних пројеката, у складу са својим надлежностима и капацитетима.

Када су у питању партнери у Србији, Завод је опредељен за сарадњу са структурно погодним партнерима чије активности у ширем смислу подржавају заштиту и управљање природом, промовишући тиме принцип међусекторске сарадње и хармонизације интереса и одговарајућих кадровских и финансијских капацитета. Када су у питању прекограничне компоненте партнерстава, Завод је прекограничне partnере тражио на начин да њихове активности буду компатибилне са надлежностима и капацитетима Завода, остварујући на тај начин могућности за побољшање деловања и на подручју своје надлежности коришћењем међународних искустава у управљању природом. С тим у вези, и на подручју Србије и у иностранству, Завод у програмском периоду планира да сарађује са:

- управљачима заштићених подручја;
- управним органима власти на свим нивоима (у Републици Србији на државном, покрајинском, окружном, нивоу локалних самоуправа те на нивоу месних заједница);
- предузећима која се баве управљањем и коришћењем природних ресурса;
- образовним институцијама;
- организацијама цивилног сектора.

Завод је отворен и за остваривање партнерстава са особама и правним лицима са којима међународна сарадња није до сада била успостављена, у складу са мисијом и визијом, а имајући у виду тематске оквире међународне сарадње.

Транснационални програми

Interreg програми транснационалне сарадње трају већ 20 година и у оквиру њих се имплементирају активности у оквиру Кохезионе политике ЕУ. Ови програми зближавају европске регионе и градове који су смештени у различитим подручјима а деле исте или сличне изазове и могућности због сличности у географији, историји и култури.

Један од транснационалних програма ЕУ је Дунавски транснационални програм који је финансијски механизам за остваривање циљева Стратегије ЕУ за Дунавски регион (Дунавска стратегија). У програмском периоду очекује се да ће бити усвојен финансијски

пакет за период 2021 - 2027. године, те да ће, на основу претходних искустава, бити расписани позиви за финансирање почевши од 2021. или 2022. године (очекује се најмање три позива). Завод ће у зависности од стратешких циљева Дунавског транснационалног програма учествовати у већини тих позива.

Прекогранични програми

Суседски програми (IPA или INTERRET IPA програми прекограничне сарадње) намењени су побољшању сарадње у пограничним подручјима, између осталог и у контексту заштите животне средине. Подручје АПВ, односно подручја управних округа који се налазе у Војводини, су до сада била програмска подручја у четири прекогранична програма.

Програм прекограничне сарадње Хрватска-Србија. Други круг програма завршен је 2020. године, те, иако о томе нема службених информација нити консултација, може се очекивати да ће инвестирање ЕУ у сарадњу пограничних подручја Хрватске и Србије бити настављено. Управни окрузи који представљају пројектно подручје у Србији били су: Северно-бачки, Западно-бачки, Јужно-бачки и Сремски. Завод ће у зависности од тратешких циљева овог програма учествовати у већини позива који буду расписани.

Програм прекограничне сарадње Мађарска-Србија. Други круг програма завршен је 2020. године, па иако о томе нема службених информација нити консултација, може се очекивати да ће инвестирање ЕУ у сарадњу пограничних подручја Мађарске и Србије бити настављено. Управни окрузи који представљају пројектно подручје у Србији су: Северно-бачки, Западно-бачки, Јужно-бачки, Северно-банатски, Средње-банатски, Јужно-банатски и Сремски. Завод ће у зависности од стратешких циљева овог програма учествовати у сваком од позива који буду расписани.

Табела 12: Планирани број пријава на позиве у оквиру IPA прекограничних и транснационалних програма.

Програм	Очекивани број позива за достављање предлога пројеката у програмском периоду	Планирани број пројектних пријава у којима ће да учествује Завод
Дунавски транснационални програм	3	2
Прекогранични програм сарадње Мађарска-Србија (или еквиваентан програм)	2	2
Прекогранични програм сарадње Хрватска-Србија (или еквиваентан програм)	2	2
Прекогранични програм сарадње Србија-БиХ (или еквиваентан програм)	2	1

Програм прекограничне сарадње Србија-БиХ. Други круг програма завршен је 2020. године, па иако о томе нема службених информација нити консултација, може се очекивати да ће инвестирање ЕУ у сарадњу пограничних подручја БиХ и Србије бити настављено. Управни окрузи који представљају пројектно подручје у Србији су: Сремски, Мачвански, Златиборски и Колубарски. Завод ће у зависности од стратешких циљева овог програма учествовати у сваком од позива који буду расписани. Завод ће у овом смислу остварити ближу сарадњу са покрајинским секретаријатом надлежним за међурегионалну сарадњу у смислу тешњег повезивања са организацијама из дела програмског подручја који се налази у Републици Српској.

Уколико у наредном бюджетском периоду ЕУ буде креирала нове програме унутар којих Република Србија може да користи средства претприступне помоћи, Завод ће проценити могућност пријављивања предлога пројеката и унутар тих програма.

ПРОГРАМИ LIFE-NATURE

Програми LIFE-NATURE ЕУ намењени су финансирању заштите природе унутар мреже NATURA 2000. У складу са тиме, могућност остваривања партнерства отворена је и за организације из Србије, иако то у највећој мери зависи од самог предлога пројекта и подударности циљева пројекта са циљевима заштите природе унутар ЕУ. Са тим у вези, Завод је у претходном програмском периоду био партнер у једном пројекту из линије LIFE-NATURE, чији је завршетак 2023. године. Очекују се значајне могућности финансирања свих аспеката успостављања мреже NATURA 2000, као и активне заштите и мониторинга популација строго заштићених и заштићених врста унутар те мреже.

За разлику од програма претприступне помоћи, Република Србија нема са ЕУ потписан споразум о спровођењу пројеката у оквиру линије LIFE-NATURE, те са те стране ови пројекти немају институционални оквир на националном нивоу. Завод ће, ипак, у складу са циљевима међународне и пројектне сарадње, успостављањем партнерских односа са циљним организацијама из држава чланица ЕУ и тежити да у програмском периоду учествује у два партнерства у пројектима LIFE-NATURE. Циљне државе у којима ће бити тражене могућности пројектних партнерстава су:

- први приоритет: суседне државе подручју надлежности Завода: Мађарска, Румунија и Хрватска;
- други приоритет: суседне државе и земље у ближем окружењу: Бугарска, Словенија, Аустрија, Чешка, Словачка, Грчка, Италија;
- трећи приоритет: остале земље ЕУ.

ПРОГРАМИ МЕЂУРЕГИОНАЛНЕ САРАДЊЕ У КОЈИМА УЧЕСТВУЈЕ ВОЈВОДИНА

Интензивна међурегионална сарадња Покрајинске владе, посебно са регијама на подручју земаља средње Европе, отвара могућност и Заводу за успостављање и јачање могућности за остваривање партнерстава и конкурисање за пројекте из области заштите природе са регионалним организацијама које се у регијама-партнерима АПВ баве истом делатношћу као и Завод. У овом аспекту међурегионалне сарадње Завод ће блиско сарађивати са покрајинским секретаријатом непосредно надлежним за међурегионалну сарадњу.

ПРОГРАМИ МЕЂУНАРОДНЕ РАЗВОЈНЕ ПОМОЋИ

Велики број земаља Европе, као и развијених земаља у свету, развио је систем међународне развојне помоћи, путем националних развојних агенција. Развојна помоћ (развојна сарадња, техничка помоћ, међународна помоћ), је финансијска помоћ која се даје владама или другим организацијама како би се подржао економски, социјални и развој у области заштите животне средине у земљама у развоју. У програмском периоду очекиване су могућности развијања пројектних предлога из области заштите природе и њеног преплитања са питањима економског развоја које ће моћи да буду финансиране од стране националних агенција за међународни развој. Завод планира да у програмском периоду, у зависности од понуђене међународне помоћи учествује у пријављивању на најмање два позива за подношење предлога пројеката, но више информација, па тиме и основа за детаљније планирање, није тренутно на располагању.

У протеклом планском раздобљу нарочито је била значајна и плодотворна сарадња са Немачком агенцијом за међународну помоћ (GIZ) у реализацији програма Отворени регионални фонд за Југоисточну Европу за примену споразума у области биодиверзитета, унутар кога је Завод био ангажован у смислу реализације два уговора тематски везана за елаборацију екосистемских услуга. Завод ће у наредном програмском периоду наставити да сарађује са овом организацијом.

МЕЂУНАРОДНА САРАДЊА

Сарадња са Светском унијом за заштиту природе (IUCN)

Завод је члан Међународне уније за заштиту природе од 2011. године, а налази се на подручју за које је територијално надлежна Канцеларија за источну Европу и централну Азију (IUCN ECARO) са седиштем у Београду. Од бенефита које је Завод користио или још увек користи у смислу сарадње са овом организацијом најзначајнији је експертска помоћ и прилика за учешће у програмима и пројектима, и потребно је да се те могућности интензивирају. Ипак, будући да је у неким аспектима профил ове организације у смислу пријављивања за позиве за достављање предлога пројеката такав да је IUCN експертска организација која пледира да буде у улози реализатора пројекта, у неким аспектима и код истог донатора као и Завод, партнерство са овом организацијом у програмском периоду биће остварено:

- у смислу пројектних партнерстава за конкурисање за предлоге пројеката тамо где је то адекватно (најмање један заједнички пројектни предлог у програмском периоду);
- у смислу стручног учешћа у процесима које води IUCN (најмање пет догађаја у програмском периоду);
- у саветодавно-консултативном смислу (најмање пет догађаја у планском периоду);
- у медијском смислу (најмање два чланка годишње у билтену „Voice of Nature“);
- у индивидуално-експертском смислу (остваривање чланства у експертским групама IUCN-а од стране најмање 10 запослених експерата у Заводу).

Сарадња са Светским фондом за природу (WWF)

Активности Светског фонда за природу у Србији покрива канцеларија „WWF Adria“ у Београду, са седиштем у Загребу. Сарадња са Светским фондом за природу, пре свега на пословима номинације, промоције и заштите Резервата биосфере „Бачко Подунавље“, те учешћа појединих експерата Завода у активностима унутар појединих пројеката у овој организацији, оствариваће се и у програмском периоду на истим принципима као и у претходном и са истим тематским фокусом.

Сарадња са Немачком агенцијом за сарадњу - GIZ

Завод је отпочео у претходном периоду сарадњу са Немачком агенцијом за сарадњу (GIZ), кроз њен Отворени регионални фонд за југоисточну Европу – имплементације уговора о биодиверзитету (ORF - BDU). У оквиру тог фонда, Завод учествује у реализацији два пројекта: *ESAV – процена и вредновање екосистемских услуга* и *BIMR управљање и извештавање подацима из области биодиверзитета*. Док је у потоњем Завод претежно корисник резултата, у првопоменутом активно учествује у имплементацији пројектних активности, актуелно као носилац израде Смерница за вредновање екосистема услуга (ESAV) у процесу успостављања и управљања заштићеним подручјима на западном Балкану. У наступајућем десетогодишњем периоду очекује се наставак ове сарадње, претежно кроз даљи рад на примени *Смерница*, али и кроз друге облике који ће пре свега зависити од поклапања GIZ-ових стратешких опредељења и делатности Завода.

Сарадња са организацијом EURONATUR

Дугогодишња сарадња Завода са организацијом „EURONATUR“, са седиштем у Немачкој, наставиће се и у програмском периоду кроз:

- активности у оквиру мреже SAVAPARKS NETWORK;
- учешће у припреми и реализацији заједничких пројеката;
- Размену искустава и информација.

Сарадња са Центром за еколошка истраживања Мађарске академије наука

Наставак сарадње на тему улоге традиционалног пашарења у очувању биолошке разноврсности Панонског региона, као и других тема из области заштите природе, кроз заједничке програмске и промотивне активности и учешће на скуповима у иностранству, као и заједничким теренским радом.

Сарадња са Републичким заводом за заштиту културно-историјског и природног наслеђа Републике Српске

У програмском периоду наставиће се вишегодишња сарадња са Републичким заводом са седиштем у Бања Луци. Основа сарадње су писмене иницијативе Републичког завода за заштиту културно-историјског и природног наслеђа Републике Српске из 2018. и 2020. године, везане за стручну помоћ у истраживању и заштити фауне птица Националног парка „Козара“, у функцији успешнијег праћења стања природних вредности и планирања-предузимања одговарајућих мера очувања станишта и врста. Планирано је неколико посета том заштићеном подручју у Републици Српској, уз тесну сарадњу и

организацију Републичког завода из Бања Луке, као и посета подручју Подриња, које има велики утицај на Посавину и вредна заштићена подручја у том делу АПВ. Планира се помоћ на унапређењу заштите заштићених подручја „Громижељ“ код Бијељине и „Тишина“ код Шамца. Организоваће се и учешће на годишњим скуповима управљача заштићених подручја, као и посете другим заштићеним подручјима.

СПРОВОЂЕЊЕ МЕЂУНАРОДНИХ КОНВЕНЦИЈА

Активности на спровођењу Конвенције о заштити влажних станишта (Рамсарска конвенција)

Завод ће узети активно учешће у испуњавању нових РИС докумената везаних за поједина Рамсарска подручја на територији АПВ, у сарадњи са надлежним Министарством. У фокусу ће бити подручја која су проглашена као рамсарска у другој половини 20. века (Обедска бара, Лудашко језеро и Стари Бегеј-Царска бара).

Завод ће редовно учествовати у организацији обележавања међународног дана Рамсарске конвенције, 2. фебруара, у сарадњи са бројним партнерима.

Завод ће у складу са могућностима и исказаним потребама, учествовати у активностима везаним за могућу припрему документације за номинацију нових Рамсарских подручја у АПВ, међу којима су приоритети: Потамишје, Карађорђево, Окањ бара, Русанда и Јегричка.

Завод ће вршити сталну промоцију и јачање свести јавности везано за вредности влажних подручја и неопходности њиховог очувања кроз сарадњу са бројним организацијама, институцијама и појединцима.

Активности на спровођењу Међународне конвенције о заштити европске дивље флоре и фауне и природних станишта (Бернска конвенција)

Завод је у претходном програмском раздобљу био ангажован од стране Министарства заштите животне средине у активностима на спречавању илегалног убијања птица, нарочито тровања, у вези са чиме су развијене бројне препоруке, стратегије, партнерства и синергије на међународном нивоу. У овом програмском периоду тај рад ће бити настављен, посебно имајући у виду пажњу секретаријата Бернске конвенције усмерену на органе и организације у Србији у вези реаговања у случајевима тровања дивљих птица.

Активности на спровођењу Конвенције о заштити миграторних врста дивљих животиња (Бонска конвенција)

Завод је у претходном програмском раздобљу био ангажован од стране Министарства заштите животне средине у активностима које се тичу приступања Меморандума о разумевању за заштиту и управљање средњеевропске популације велике дропље (*Otis tarda*), будући да је Република Србија приступила овом Меморандуму у оквиру Бонске конвенције. У програмском периоду очекује се интензивирање активности унутар овог Меморандума, а у координацији са надлежним Министарством.

Активности на спровођењу Међународне конвенције о трговини заштићеним врстама (CITES конвенција)

Завод је редовно учествовао у експертским радионицама организованим у склопу спровођења CITES конвенције у претходном програмском раздобљу. Будући да је ниво активности CITES канцеларије Министарства животне средине у претходном програмском периоду био веома висок, очекује се наставак сарадње са овом канцеларијом, као у смислу поступања у случајевима спровођења CITES конвенције на националном нивоу, тако и у смислу сарадње на међународном нивоу са циљем боље опремљености, повећаног знања и адекватног реаговања у случајевима кршења конвенције (и релевантне домаће легислативе).

Међународна сарадња унутар преговарачког поглавља 27 и спровођења правних тековина Европске уније у области животне средине

Представници Завода ће узети активно учешће у радним групама на националном нивоу везаним за преговарачко поглавље 27, а пратиће и рад „Коалиције 27“ формиране од стране групе удружења грађана.

Међународна сарадња на програмима међународно значајних подручја (IBA, IPA, PVA)

Након издавања националне монографије о значајним подручјима за птице у Србији (2009), наставак сарадње са партнерством BirdLife International у програмском периоду ићи ће у правцу примене нове (четврте) фазе мреже IBA подручја у Србији која је озваничена од стране BirdLife International у октобру 2020. године. У програмском периоду потребно је извршити ревизију IPA и PVA подручја и унапредити њихову заштиту, мониторинг и управљање.

ТЕМАТСКИ ОКВИР МЕЂУНАРОДНЕ САРАДЊЕ И МЕЂУНАРОДНИХ ПРОЈЕКТА

Тематска целина: врста и станиште

Заштита врста. Елаборација и имплементација активности, на основу међународних акционих планова и искустава, те научних сазнања, које ће повећати популације циљних врста животиња и биљака на подручју Војводине те смањити могућност њиховог нестајања. Циљне врсте биће идентификоване на основу међународних и националних Црвених листа, међународних конвенција и националне легислативе. Реинтродукција врста, траслокација и збрињавање јединки. Техничка помоћ угроженим врстама. Врсте у условима климатских промена. Специфични притисци на врсте (илегално убијање, штетни агенси, инванзивне и стране врсте, претерана експлоатација, очување шумских екосистема, проблеми који проистичу из индустријализације пољопривреде).

Еколошка рестаурација и управљање стаништима. Анализа потреба за еколошком рестаурацијом нарушених природних станишта, примена адекватних метода и техника рестаурације појединих станишта и природи блиско управљање њима.

Збрињавање дивљих животиња. Побољшање метода, техника и вештина у збрињавању угрожених дивљих животиња. Изградња прихватишта и центара за прихват, опоравак, лечење, подивљавање и пуштање у природу збринутих животиња.

Активна заштита флоре у природним и фрагментисаним стаништима. Елаборисање метода, начина и поступака за активну заштиту флоре *in situ*. *Ex situ* заштита флоре. Обнављање оштећене флоре. Активна заштита малобројних популација појединих врста.

Тематска целина: човек и природа

Екосистемске услуге. Елаборација, процена вредности, јачање капацитета за идентификацију јачања свести јавности о екосистемским услугама. Прекограничне иницијативе за промоцију вредности екосистемских услуга.

Еколошки коридори и еколошка повезаност. Обнова еколошких коридора (копнених и водених) за потребе заштите биодиверзитета. Прекогранично повезивање еколошких коридора. Коридори у пољопривредним и другим измењеним стаништима и њихово очување. Очување предела.

Небиодиверзитетски природни ресурси. Заштита геонаслеђа, заштита воде, земљишта, ваздуха, речних наноса.

Биодиверзитет у урбаном окружењу. Планирање и имплементација активности у урбаним срединама које омогућавају саживот људи и природе. Заштићена подручја и целине у урбаним срединама. Зелена инфраструктура. Људски објекти у и ван урбаних целина као станишта животиња и биљака. Проблеми очувања малих урбаних фрагмената у грађевинском окружењу.

Тематска целина: јавност и заштита природе

Акциони планови и мониторинг. Елаборисање акционих планова заштите врста, станишта и природних процеса, те специфичних акционих планова који проситичу из препорука међународних конвенција. Просторно планирање и заштита природе у међународном контексту. Штета од строго заштићених врста и њено смањивање.

Побољшање презентационо-едукативних капацитета Завода. Обнова изложбеног простора. Побољшање оремљености и медијског деловања Завода.

Климатске промене. Позиционирање Завода у међународној сарадњи у овој области. Заштита станишта и врста у условима климатских промена.

СТИЦАЊЕ ДОДАТНИХ ЗНАЊА. Интензивна међународна сарадња путем скупова, конференција, састанака и других облика размене искустава, податак и знања.

Екстензивно коришћење природе. Стари и екстензивни облици кришћења ресурса: вегетације, камена, плодова, геолошке подлоге и седимената, појединих врста дивљих животиња, узгој домаћих животиња... Традиционална култура у Војводини и заштита природе.

ПРОГРАМ УНЕСКО „ЧОВЕК И БИОСФЕРА“ (МАН)

РЕЗЕРВАТ БИОСФЕРЕ „МУРА-ДРАВА-ДУНАВ У ПЕТ ДРЖАВА“

Међународни контекст

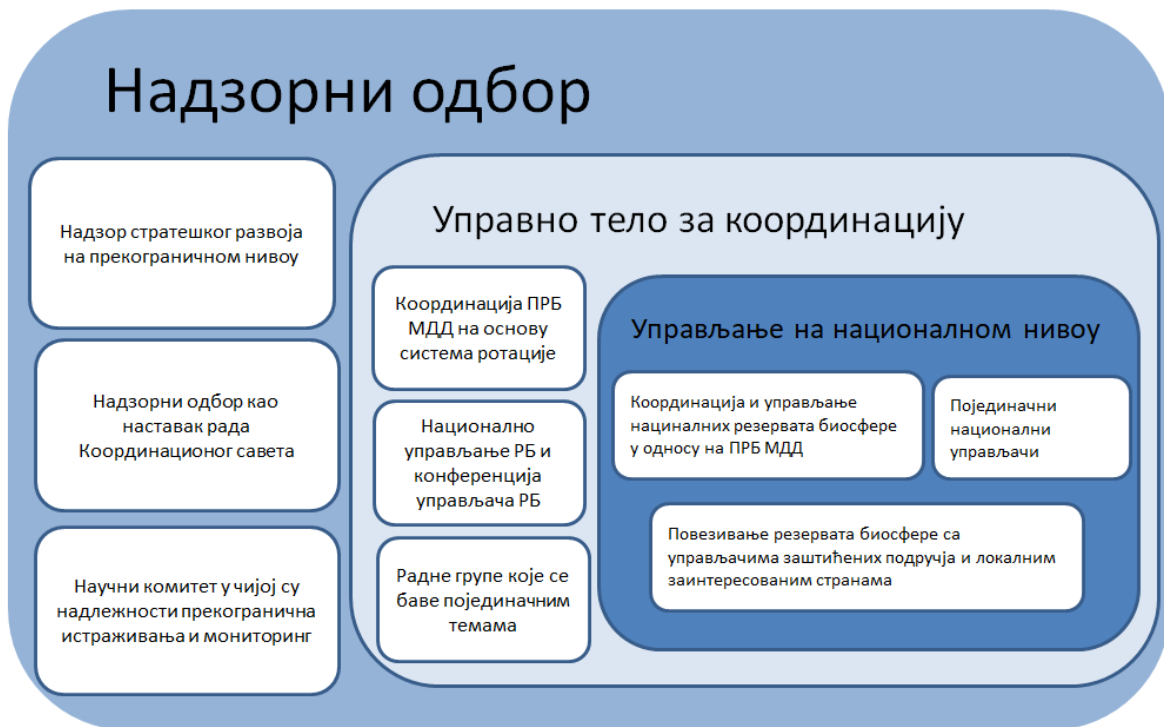
Завод је по овлашћењу добијеном од Министарства заштите животне средине, сакупио је и елаборисао податке за израду номинације за упис у Светску листу резервата биосфере подручја „Резерват биосфере Мура-Драва-Дунав у пет држава“ (даље: Прекогранични резерват биосфере). Процес сакупљања података и координације израде номинације започео је у јануару 2019. године, да би поједини кораци били елаборисани на састанцима представника стручних тимова земаља учесника овог процеса, заједно са члановима Координационог савета за успостављање Прекограничног резервата биосфере „Мура-Драва-Дунав“, који су одржани у Муреку (6-7.5.2019) и у Бад Радкесбургу (28.6.2019) у Аустрији, те у Носковцима у Хрватској (октобар 2019.). Израда номинационог формулара била је поверена аустријској консултантској агенцији Е.С.О. Номинациони формулар је усаглашен на седници Координационог савета у Носковцима, а Декларација пет министара надлежних за област заштите животне средине: министарке пољопривреде, регија и туризма Аустрије Ализабет Кестингер, министра животне средине и енергије Хрватске Томислава Ђорића, министра пољопривреде Мађарске Иштвана Нађа, министра заштите животне средине Србије Горана Тривана и министра животне средине и просторног планирања Словеније Симона Зајца потписана је током прва три месеца 2020. године. Коначно, 30. априла 2020. године Аустријски комитет програма „Човек и биосфера“ предао је Међународном координационом савету Унесковог програма „Човек и биосфера“ целокупну номинацију, те се проглашење овог подручја очекује током 2021. или 2022. године. Предлагач номинације из Републике Србије је Министарство заштите животне средине, а она је израђена уз подршку и помоћ Националне комисије Републике Србије за сарадњу са УНЕСКО, Националног МАН комитета и Покрајинског секретаријата за урбанизам и заштиту животне средине.

Активности међународног управљања Прекограничним резерватом биосфере

Међународно управљање Прекограничним резерватом биосфере подразумева активности органа и организација Републике Србије на достизању циљева и испуњавању активности које су зацртане у номинационом формулару Прекограничним резерватом биосфере, у сарадњи са органима и организацијама остале четири земље учеснице: Аустрије, Словеније, Мађарске и Хрватске, а у складу са програмским оквиром Унесковог програма „Човек и биосфера“.

Координациона структура наведена у Номинационом формулару се састоји из три нивоа координације: управљање на националном нивоу (односи се на управљање већ постојећим резерватима биосфере у овом случају РБ „Бачко Подунавље“), Координационо управљачко тело (стручно тело за координацију на нивоу пет земаља засновано на принципу ротације) и Надзорни одбор који ће наставити послове које је у припремној фази обављао Координациони савет.

Република Србија ће, следствено томе, сваких пет година, а у програмском раздобљу овог програма једном или двапут, бити на челу Координационог управљачког тела, те је у програмском раздобљу неопходно обезбедити људске ресурсе и материјално-финансијске капацитете који ће служити у сврху реализације управљања.

Слика 3: Механизам управљања Прекограничним резерватом биосфере.

Прекогранични резерват биосфере, на основу Номинационог формулара, испуниће **четири дугорочна циља:**

1. Заштита природе и екосистемске услуге, нарочито у смислу повећања и одржавања еколошке повезаности, са очекиваним позитивним ефектима на дугорочну заштиту кључних врста и станишта.
2. Одрживи социо-економски развој, нарочито с обзиром на традиционалне очуване културне пределе, чију ревитализацију, природи блиске и екстензивне праксе коришћења земљишта и реке треба подстаћи, уз увођење стандарда одрживости у свим секторима који редукују негативни утицај на природу и унапређују квалитет станишта. У том смислу, прекогранични резерват биосфере подржаће начин живота, безбедност и добробит локалног становништва, као и одрживе економске активности, охрабрујући одрживи туризам са ниским утицајем на природу.
3. Логистичка подршка и подизање капацитета, имајући у виду да Прекогранични резерват биосфере нуди одговарајуће капацитете и механизме који омогућују управљачким организацијама, осталим организацијама и људима да препознају значај заштите природе и развоја на савремен начин. Циљ се односи на побољшање, повећање и промоције програма научних истраживања, мониторинга, едукације, и партиципације.
4. Прекогранично управљање и сарадња у складу са најбољим доступним праксама, искуством и знањем заинтересованих страна, њиховим учешћем и прекограничном сарадњом.

Табела 13. Дугорочни и оперативни циљеви управљања Резерватом биосфере „Мура-Драва-Дунав“ у пет држава

Дугорочни циљ	Оперативни циљеви
Заштита природе и екосистемске услуге	Заштитити и обновити екосистеме, станишта и врсте
	Очувати и обновити процесе карактеристичне за режиме природних вода
	Лобирање за хармонизовање зонације и управљања заштићеним подручјима
Одрживи социо-економски развој	Унапређивање регионалног идентитета и заштита културне баштине
	Јачање одрживе пољопривреде и шумарства, ловства и рибарства
	Подршка просторном развоју и одрживом туризму
Логистичка подршка	Научна истраживања и мониторинг
	Промоција интерпретације животне средине, едукације и јавне свести
	Обезбеђивање размене информација
Прекогранично управљање и сарадња	Побољшање прекограничног управљања и структурног развоја

Оперативни циљеви произилазе из дугочних циљева. **Реализација оперативних циљева:** руководство ПЗЗП, Одељење за заједничке стручне послове, одељење за заштиту станишта и врста

РЕЗЕРВАТ БИОСФЕРЕ “БАЧКО ПОДУНАВЉЕ”

Мисија и визија: Приликом уласка на Светску листу резервата биосфере 2017. године, Завод се као координатор Резервата биосфере “Бачко Подунавље” да ће оправдати место у овој важној светској мрежи, да ћемо радити на свим функцијама унутар Резервата, са визијом да га подигнемо на виши ниво, ниво препознавања од стране међународних организација, партнера, али и појединаца, као и да ћемо уложити напоре да локалној заједници приближимо заштићена подручја унутар Резервата на одржив начин за будућу одрживу локалну економију Резервата. Поред наведеног, у обавези смо да 2027. године предамо периодични извештај о стању Резервата Међународном саветодавном комитету за резервате биосфере (IACBR) при UNESCO.

Кључна мисија Завода, као координатора Резервата, је да кроз своју основу делатност, сарадњу са управљачима заштићених подручја у Резервату, локалном заједницом, јединицама локалне самоуправе, локалне, покрајинске, републичке и међународне пројекте подигне препознатљивост и видљивост Резервата и стави његове функције и потенцијал, кроз одрживе активности, на располагање локалној заједници.

Визија за имплементацију три функције Резервата биосфере:

- заштита природних вредности, кроз заштиту биодиверзитета, ревалоризацију вредности, унапређење подручја кроз функцију заштите, развој интегралног управљања водама;
- одрживи развој кроз развијање руралног туризма, брендирање производа, повећање стандарда живота локалне заједнице, спровођење пројеката и обезбеђивање финансија за реализацију иновативних решења;
- логистичка подршка кроз едукације и радионице, промоцију, организовање мреже едукативних ценатара, прекогранично умрежавање, као и локално умрежавање сектора, стварање јединствене базе података, размену знања и искустава између сеоских средина.

Имплементација средњорочне визије за Резерват зависиће од динамике рада управљача и Кординационог савета у складу са редовним делатностима Резервата. Средњорочна визија требала би да се развија у смеру доношења предлога, идеја и решења изнетих од стране чланова Координационог савета, који су сачињени од координатора, представника јединица локалних самоуправа, као и представника управљача, представника цивилног, културног и академског сектора. На основу наведених смерница координатор, Координациони савет и управљач имају јасне мере за имплементацију средњорочне визије Резервата.

Циљеви и активности у Резервату биосфере

Повећање видљивости и нивоа информисаности

Повећање видљивости Резервата један је од важних циљева функционисања Резервата, јер без добре видљивости његов потенцијал ће остати неискоришћен. Видљивост је могуће повећати на неколико начина, али ју је свакако потребно урадити како на локалном тако и на регионалном и међународном нивоу.

Повећањем видљивости Резерват ће остварити своје заслужно место у природном и у социјалном смислу. Маркетинг на друштвеним мрежама, веб страница Резервата која би била повезана са веб страницама које промовишу и обавештавају о догађајима на подручју Резервата (од природних, спортских, културних, економских, забавних) једни су од основних начина повећања видљивости. Уско је повезана узрочно-последична веза између повећања видљивости и подизања нивоа информисаности о Резервату.

Ниво информисаности могуће је подизати многобројним активностима у самом Резервату, од одржавања конференција, едукација, формирање форума, организовање разноврсних догађаја, те многим другим активностима. Важно је и значајно истицати значај овог подручја и разлоге његове препознатљивости од стране UNESCO која је овом подручју пружила поверење и указала могућност да се покаже у најбољем светлу на локалном, регионалном и међународном нивоу. Активности:

- прикупљање садржаја о свим релевантним темама о Резервату;
- креирања веб странице и званичних страница на друштвеним мрежама инстаграм и фејсбука као и одржавање истих;
- већа присуност у органима јавног информисања (у свим јединицама локалне самоуправе које се налазе у Резервату);
- креирање логоа Резервата, кроз јавни позив заинтересованих страна са територије Резервата уз надзор Координационог савета Резервата;
- брендирање локаних производа са подручја Резервата;
- потстицај и препоруке управљачима заштићеним подручјима као и јединицама локалних самоуправа за истицање припадности Резервату кроз публикације, интернет презентације те обележавање инфраструктуре на терену;
- укључивање јавних личности у промоцију Резервата кроз функцију амбасадора Резервата.

Истицање значаја и подизање капацитета функције заштите

Резерват се заснива на функцији заштите, која обухвата очување генетских ресурса, врста, екосистема и предела; функцији развоја, која се односи на омогућавање одрживог економског и друштвеног развоја и функцију подршке, која обухвата демонстрационе пројекте, обуку и образовање из области животне средине, те истраживања која су повезана са локалним, националним и глобалним питањима заштите и одрживог развоја. Свака од поменутих функција је значајна карика која чини нераскидиви ланац одрживог функционисања Резервата. Из тог разлога је неопходно континуирано истицати и подизати капацитете све три функције Резервата у циљу постизања њиховог максималног ефекта. Активности:

- континуирана теренска истраживања која имају за циљ праћење стања биодиверзитета, свих заштићених подручја као и потенцијалних будући подручја заштите;
- интензивнија и континуирана едукација локалног становништва о значају конзервације природе, кроз акције попут грађанске науке (посебно значајно за рибњаке), о значају одрживог развоја кроз промоцију циљева одрживог развоја и агенде 2020;
- повећавање укључености представника јединица локалних самоуправа у конкретне акције смањења угрожености врста и станишта;
- указивање на потребе креирања планова управљања посетиоцима у заштићеним подручјима на територији Резервата као и на значај додатних планова управљања врстама који би допринели побољшању услова многим врстама кроз техничке интервенције (постављање кућица за птице, слепе мишеве и глодаре);
- подизање капацитета економски значајних врста Резервата;
- имплементација пројеката и активности који се базирају на одрживом развоју, а који ће допринети локалном економском и друштвеном напретку (екотуризам,

рурлани туризам, наутика, јахање, спортски и рекреативни риболов, лов, спа туризам, бициклизам, културна добра);

- истраживање и мониторинг социо-економских карактеристика локалног становништва с циљем развијања социоекономске студије, културолошких карактеристика предела и шумских екосистема;
- брендирање локалних производа ради унапређења зеленр економије.

Укључивање шире локалне заједнице у функционисање и управљање

Координациони савет Резервата биосфере "Бачко Подунваље" је основан 24. јануара 2018. године ради укључивања заинтересованих страна у планирање и управљање Резерватом. Представља извршно тело које је одговорно за целокупно планирање и управљање Резерватом. Чланство обухвата председавајућег и 17 представника главних заинтересованих страна испред цивилног сектора, јединица локалних самоуправа Резервата, заштићених подручја у оквиру Резервата, академске заједнице, приватног сектора. Почетни задаци Координационог света су били да: а) развије дугорочну визију за Резерват која је заједнички интерес већине заинтересованих страна; б) преиспита постојећи план управљања СРП „Горње Подунавље“ у циљу додавања дела који се бави Резерватом биосфере. Према плану дефинисаном у Номинационом формулару Резервата планирано је формирање Форума заинтересованих страна у пет локалних самоуправа. Од проглашења Резервата 2017. године, формиран је један Форум заинтересованих страна општине Бачка Паланка и Парка природе "Тиквара". Неопходно је да се у наредном периоду успоставе форуми заинтересованих страна у локалним самоуправама Оџака, Бача, Апатина и Сомбора. Представници тих локалних Форума ће бити чланови Координационог савета и на тај начин ће бити обухваћене све заинтересоване стране у Координационом савету и са сигурношћу ће моћи да се имплементирају активности које су од заједничког интереса за Резерват. Активности:

- оснивање преосталих форума заинтересованих страна у 4 јединице локалне самоуправе;
- подизање капацитета Координационог савета;
- успостављање програмске документације са циљем квалитетнијег управљања Резерватом, кроз републичке и међународне пројекте.

Прилагођавање постојећих планова управљања заштићених подручја, зонацији и функцији

Израдом средњорочног програма управљања за Резерват уочена је потреба прилагођавања постојећих планова управљања заштићених подручја, зонација и функција како би се створила снажнија и боље функционална мрежа заштићених подручја. Прилагођавање постојећих планова потребно је урадити приликом њихове ревизије (годишње, средњорочне, дугорочне) како би се остварила боља проточност информација између подручја, која би као резултат имала боље и чвршће односе у смислу поткрепљивања и конкретнијег укључивања сваког заштићеног подручја у све три функције Резервата. Активности:

- подстицати управљаче заштићених подручја, који се налазе на територији Резервата, да допуне, прилагоде постојеће планове управљања у складу са функцијама и зонацијом и Резервата;
- равномерно прилагођавање планова свих заштићених подручја;
- организовање састанака и радионица са управљачима заштићених подручја, уз помоћ координатора заштићених подручја;
- представљање примера добре праксе из иностранства.

Неговање укључивања младих

Укључивањем младих са територије Резервата допринеће размени информација, идеја, знања и добре праксе, методама које ће их мотивисати да допринесу функционисању и напретку Резервата. По узору на Форум Младих Резервата биосфере који је покренут 2017. године од стране UNESCO, циљ је да у наредних 10 година имамо кохерентну и одрживу мрежу младих, друштвено ангажованих представника Резервата који ће бити амбасадори природних и културних вредности како у земљи, тако и у иностранству. Активности:

- стварање основе и повољних услова за развој одрживих пословних идеја;
- развој програма обуке за младе у циљу унапређења вештина и запослења у Резервату;
- залагање и подстицање измене и допуне курикулума на свим нивоима образовања са циљем укључивања теметике Резервата у исте;
- подстицати могућност младих за коришћење ресурса природне лабораторија као што је Резерват (укључивање у пројекте, спровођење истраживања, умрежавање);
- организовање међународних догађаја у Резервату који би окупили младе ентузијасте из других Резервата биосфере, али и друге заинтересоване.

ПРОМОТИВНО-ЕДУКАТИВНА ДЕЛАТНОСТ

Активности везане за промотивно-едукативну делатност Завода, што обухвата промоцију, едукацију, односе са јавношћу, као и рад везан за природњачку збирку и изложбу, биће у програмском периоду од нарочитог значаја за остваривање стратешких циљева у заштити природе на територији АПВ. Основни стратешки задаци који предстоје, пре свега повећање површина заштићених подручја и еколошке мреже на територији Војводине и примена мера очувања у складу са европским стандардима, захтеваће подизање капацитета на јачању подршке и разумевање најшире јавности, односно подизање свести јавности о неопходности заштите националних природних вредности. Зацртане програмске задатке у наредном периоду биће могуће остварити уз интензивну промотивну-едукативну делатност, правовремено и објективно информисање о пословима заштите природе и стању природних вредности, односно отворену, активну и двосмерну комуникацију са заинтересованом јавношћу.

Како би се постигао крајњи циљ у овој области – подизање нивоа свести јавности и обезбеђење подршке заинтересоване јавности за стратегију и послове заштите природе, у планирању активности у области промоције и едукације Завода полази се од основних програмских задатака које је неопходно остварити. У промовисању очувања природе и рационалног коришћења природних вредности и ресурса, Завод ће радити на даљем усавршавању сопствених кадровских потенцијала и јачању сарадње са блиским стручним и научним институцијама, управљачима заштићених природних добара надлежним органима, локалним самоуправама и удружењима грађана у оквиру цивилног сектора.

ПРОМОТИВНА ДЕЛАТНОСТ

Завод ће организовати или учествовати у реализацији различитих манифестација и акција, промоција, изложби, предавања и других врста активности којима се промовишу вредности природне баштине и неопходност очувања природе.

Циљ реализације промотивних активности, информисања јавности и спровођења различитих едукативних програма Завода биће усмерен ка добијању подршке најшире јавности за активности које се предузимају у области заштите природе. У промовисању очувања природе и рационалног коришћења природних вредности и ресурса, Завод ће радити на јачању партнерске сарадње са заинтересованим странама.

Завод ће организовати јавне презентације студија заштите заштићених подручја, публикација, филмске продукције, штампаних и електронских издања, различитих манифестација укључујући и „Радни дан за природу“, едукативних активности, активности збрињавања строго заштићених и заштићених јединки дивљих животиња, као и пројеката и др. активности рада Завода који се тичу заштите биолошке разноврсности и геонаслеђа. Јавне презентације ће се организовати у просторијама Завода самостално и у локалним срединама у договору са управљачима заштићених подручја.

Манифестације и значајни датуми:

Обележавање значајних датума из области заштите природе и животне средине

Завод ће у току програмског периода 2021 – 2030. организовати обележавање значајних датума из области заштите природе и животне средине. Обележавање тих датума Завод ће реализовати одржавањем презентација и промотивних скупова, промотивних и образовних активности, самостално, или у сарадњи са другим заинтересованим странама. Акценат ће бити дат на обележавању следећих значајних датума:

- 2. фебруар: Дан влажних подручја
- 3. март: Дан дивљих врста
- 1. април: Дан Покрајинског завода за заштиту природе
- 11. април: Дан заштите природе
- 22. април: Дан Земље
- 22. мај: Дан биодиверзитета
- 24. мај: Европски дан паркова (заштићених подручја)

- 1. јун: Дан Саве
- 5. јун: Дан заштите животне средине
- 29. јун: Дан Дунава
- 14. јул: Дан Европског Амазона (Резерват биосфере „Бачко Подунавље“)
- последњи викенд у августу: Дан заштите слепих мишева
- 18. септембар: Дан геолога
- прва недеља октобра: Дечја недеља
- 6. октобар: Дан станишта
- 18. новембар: Дан паукова

У сарадњи са Покрајинским секретаријатом за урбанизам и заштиту животне средине као и управљачима заштићених подручја, локалним самоуправама и цивилним сектором, Завод планира да организује више једнодневних манифестација под називом „Радни дан за природу“, у заштићеним природним добрима АПВ, у циљу унапређења природних вредности, ревитализације угрожених станишта и помоћи ретким врстама. Неки од еколошких датума ће бити обележени радно.

Филмска продукција Завода

Завод ће у зависности од могућности учествовати у снимању документарних кратких филмова и сличних аудио-видео форми, ради промовисања заштићених природних добара АПВ (видео спотови), радних акција за природу, рада на активној заштити природних станишта (степска, слатинска, пешчарска, барска, шумска), као и врста (орао крсташ, степски соко, велика дропља, текуница, барска корњача, гороцвет, банатски божур...), акција збрињавања строго заштићених и заштићених јединки дивљих животиња.

Сајамске манифестације

Завод ће у складу са могућностима учествовати на сајамским манифестацијама (пре свега на Новосадском сајму), које се тичу заштите природе и животне средине, у сарадњи са Покрајинским секретаријатом за урбанизам и заштиту животне средине и другим партнерима. Такође ће по потреби и могућностима узети учешће и на другим сајмовима.

Изложбе природњачких фотографија, слика, уметничких предмета и приватних збирки стена, минерала и фосила

Организоваће се више изложби природњачке фотографије, аутора из земље и иностранства, као и више уметничких изложби слика, графика или уметничких предмета аутора чије су теме и материјали из природе. Одржаваће се традиционална годишња изложба из приватних збирки „Стене, минерали, накит“, у сарадњи са члановима друштва „ГЕО-ПАН“. Такође ће се наставити традиционална сарадња са Ликовном радионицом ПУ „Радосно детињство“ из Новог Сада, Центром за ликовно васпитање деце Нови Сад.

Друге промотивне манифестације

Завод ће као и претходних година учествовати у реализацији програма традиционалних промотивних манифестација као што су Новосадско пролеће, Вршачки дани итд. Посебно треба издвојити Дечију недељу – прва недеља октобра, када се за малишане са територије АПВ и целе Србије, укључујући ПУ „Радосно детињство“ организује обилазак природњачке збирке и други пригодни садржаји из области заштите природе укључујући и пројекције еколошких филмова у просторијама Завода.

Подршка удружењима грађана

Завод ће подржавати манифестације и програме еколошких и студентских организација. Од посебног је значаја издвојити подршку Младим истраживачима Србије и Волонтерском сервису Србије при организацији међународних волонтерских радних кампова у заштићеним подручјима Војводине (нпр. вишедеценијски волонтерски радни камп на Обедској бари „Повратак Ибиса“).

Сарадња са медијима

У програмском периоду стручни сарадници ће наставити да промовишу и презентују рад Завода на медијима. Планирају се наступи у различитим медијима: телевизија, радио, штампани медији, као и на интернет порталима и социјалним мрежама. Завод ће најновије вести из делокруга свога рада и заштите природе у АПВ објављивати на својој интернет страници (www.pzzp.rs) и на друштвеним мрежама: Фејсбук, Инстаграм и Твитер, као и на јутјуб каналу. Полазећи од чињенице да медији имају кључну улогу у формирању јавног мњења, односно става јавности по питању заштите животне средине и природе, Завод ће предузимати активности на развијању конструктивног, сарадничког и активног односа са медијима. Завод ће благовремено прослеђивати информације медијима непосредним учешћем у ТВ и радио емисијама и сарадњом са електронским и писаним медијима.

Завод ће правовремено најављивати промотивне активности и догађаје везане за заштиту природе из свог делокруга рада на својој интернет страници. Поред тога, самостално, или у сарадњи са надлежним секретеријатима и министарством, као и другим секторским институцијама или међународним организацијама, Завод ће едуковати новинаре који прате сектор заштите природе.

ЕДУКАТИВНА ДЕЛАТНОСТ

Едукативно-образовне активности - програми биће реализовани у складу са постављеним стратешким циљевима Завода везаним за унапређење праксе заштите природе кроз изграђивање потребних сазнања и вештина у области заштите природе. Активностима - програмима ће бити обухваћене различите групе јавности заинтересоване за учешће у очувању и развоју природних добара. Образовни програми ће бити комплементарни са другим стручним активностима Завода и у складу са актуелностима и задацима у заштити природе и реализовани у сарадњи са релевантним институцијама и организацијама.

Завод ће наставити са својим редовним едукативним активностима и пријемом деце и осталих посетилаца на Природњачкој изложби Завода у периоду 2021-2030. године. Очекује се да ће изложбу обићи око 30.000 посетилаца годишње, деце и др. социјално осетљивих група из целе Србије и региона, али и учесника бројних саветовања, семинара, тематских изложби, пројекција филмова, предавања, презентација, које ће бити периодично одржаване у Заводу. Планира се одржавање више тематских изложби са пратећим активностима у изложбеном простору Завода.

Наставиће се са стручном праксом за студенте Универзитета из Новог Сада, Београда и Крагујевца. Завод ће наставити да сарађује са више факултета, кроз држање стручних предавања и праксе студентима ПМФ Нови Сад (Департман за биологију и екологију, Департман за географију, туризмологију и хотелијерство), Правног факултета (Правна клиника за заштиту животне средине), Факултета техничких наука - смер Заштита животне средине.

Програми за управљаче заштићених подручја Војводине

Посебна пажња биће посвећена примерима добре праксе и обуци у моделима управљања заштићеним подручјима. Више стручних сарадника Завода је током последњих година имало прилику да се упозна за начином заштите природе у земљама Европе. Та искуства ће бити пренета управљачима у АПВ. У циљу установљавања стручних кадрова за заштиту и управљање природним добрима, неопходно је реализовати програме обуке чувара заштићених подручја.

Програми за наставно особље биологије и географије

У програмском периоду по посебним пројектима ће бити реализовани програми на тему заштићених подручја Војводине и заштићених, ретких и угрожених биљних и животињских врста. Програми су намењени наставном особљу из области биологије и географије и обухватаће како теоретски део тако и стручни обилазак заштићених подручја у Војводини.

Програми за представнике општина, кориснике заштићених подручја и локално становништво

У плану су кратки тематски програми за представнике локалних самоуправа у општинама у којима се налазе заштићена подручја. Теме едукације ће бити из области управљања и мудрог коришћења ресурса заштићених подручја.

ПРИРОДЊАЧКА ИЗЛОЖБА И ЗБИРКА

Приоритетан рад за период 2021-2030. година, биће модернизација сталне изложбене поставке и очување постојећих музејских збирки. У претходном периоду урађен је Пројекат ентеријера нове изложбене поставке Завода, којим се предлаже ново визуелно - технолошко обликовање изложбеног простора у складу са савременим принципима изложбено- сценског дизајна и технологија. У 2019. години у делу изложбеног простора отворен је сегмент изложбене поставке под називом „Школа на реци“, резултат реализованог пројекта соор МДД у оквиру Дунавског транснационалног програма ЕУ. У наредном програмском периоду наставиће се активности на одржавању постојеће

сталне изложбене поставке и експоната изложених на њој. Планиране су активности на чишћењу и освежавању експоната изложених на сталној поставци, као и на замени трајно оштећених експоната новим на диорамама. Излагачка активност одвијаће се као и претходних година, у складу са могућностима. Наставиће се сарадња са другим установама, организацијама и појединцима који су у досадашњем периоду користили изложбени простор Завода.

Модернизација изискује много времена и озбиљна финансијска улагања. Како је модернизација потребна у свим сегментима и обухвата послове од креирања новог концепта излагања до примене савремених техничких решења и нових медија за презентацију и излагање, цео поступак ће тећи у више етапа.

У програмском периоду Завод ће наставити рад на чувању и унапређивању природњачких збирки, које се налазе смештене у наменски изграђеним депоима. Током теренских активности вршиће се прикупљање материјала за попуну природњачких збирки, који ће на прописан начин бити обрађен и заштићен. Одређени број примерака ће бити добијен од сарадника на терену (управљачи, шумари, ловци, риболовци, представници удружења грађана, љубитељи природе). Вршиће се преглед појединих збирки ради ревизије таксономског статуса и провере тачности података о музејском примерку. Такође ће се вршити третирање просторија где су збирке одговарајућим хемијским препаратима како би се спречило оштећивање збирки, кроз поступак дезинсекције, дезинфекције и фумигације депоа, лабораторија, радионица и приземних ходника.

САРАДЊА СА ИНСТИТУЦИЈАМА, ОРГАНИЗАЦИЈАМА И АСОЦИЈАЦИЈАМА У СРБИЈИ

Завод ће у програмском периоду, као и до сада, наставити сарадњу са бројним државним институцијама, пре свега са Покрајинским секретаријатом за урбанизам и заштиту животне средине и Заводом за урбанизам Војводине, као и са Заводом за заштиту природе Србије, Министарством заштите животне средине, Министарством пољопривреде, шумарства и водопривреде, Градском управом за заштиту животне средине Града Новог Сада, као и са многобројним локалним самоуправама на територији АПВ.

Наставиће се сарадња са стручним и научним институцијама, удружењима цивилног сектора која се баве животном средином, као и другим заинтересованим субјектима.

Посебно ће се обратити пажња унапређењу сарадње са управљачима заштићених подручја на територији АПВ, нарочито онима који управљају подручјима од посебног националног и међународног интереса. Управљачима ће се помагати у реализацији активности и пројеката на очувању и унапређењу природних вредности заштићених подручја.

Осим горе поменутих, посебно се у наставку наглашава сарадња са следећим партнерима:

Електроурежа Србије (ЕМС)

У складу са заједничким активностима оствареним у претходној деценији, Завод планира наставак стратешке сарадње са ЕМС, пре свега кроз реализацију Споразума о сарадњи којим се омогућава постављање 30 нових металних (алуминијумских) кутија за гнежђење

степског сокола на високонапонске далеководне тима „јела „ и „портал“, на подручју АП Војводине. Други важан сегмент сарадње је одржавање и санирање раније постављених 100 дрвених платформи за гнезђење степског сокола, као и 30 алуминијумских кутија, пре свега кроз њихово додатно учвршћивање на стубовима далеководна уколико је потребно и кроз постављање прикладне подлоге – итисона и досипање шљунка на дно кутије. У програмском периоду је потребно обилазити сва вештачки постављена гнезда на далеководима и пратити заузетост од стране степског сокола и успешност репродукције, што је дефинисано у овом програму у поглављу везаном за мониторинг. Резултати ће се користити за вредновање ефикасности предузетих мера активне заштите, као и за издавање услова заштите природе за подизање нових ветропаркова и за друге намене. Током реализације активности пратиће се стање и других значајних врста које користе далеководне (соко ластавичар *Falco subbuteo*, ветрушка *Falco tinnunculus*, мишар *Buteo buteo*, гавран *Corvus corax*). Активности ће се реализовати у тесној сарадњи са ЕМС и Друштвом за заштиту и проучавање птица Србије, у складу са потписаним „Споразумом о сарадњи на реализацији заштите степског сокола“, за период 2020-2023.

Покрајински завод за заштиту споменика културе

Покрајински завод за заштиту споменика културе координира активности везане за уписивање културног предела Бача са окружењем на УНЕСКО Листу Светске природне и културне баштине. Министарство културе и информисања у сарадњи са Републичким заводом за заштиту споменика културе је покренуло ту иницијативу, што је прва таква активност у АП Војводини. У том смислу ангажовани су Покрајински секретаријат за културу, јавно информисање и односе са верским заједницама, Покрајински завод за заштиту споменика културе и Покрајински завод за заштиту природе у циљу реализације активности важних за припрему номинационог досијеа. Дописом број 06-00-230/2016-05 од 11.01.2017. године Министарство културе и информисања се обратило Покрајинској влади да се укључи у ову иницијативу и именује особе из надлежних институција. Покрајинска влада је именовала два представника из Завода.

НИС

Наставак сарадње у складу са Меморандум о сарадњи: Реализација заједничких активности у циљу промовисања значаја заштите животне средине и заштите природе у јавности, као и провођења конкретних заједничких активности на заштити природних добара и биодиверзитета у АП Војводини. Потписници меморандума о сарадњи су: Нафтна индустрија Србије (НИС) и Покрајински завод за заштиту природе (06.04.2017).

ЗОО - Палић

Наставак континуиране сарадње на збрињавању живих јединки строго заштићених и заштићених дивљих врста животиња, којима је неопходна одговарајућа нега и надзор.

Природно-математички факултет УНС НС, Карловачка гимназија, ЈКП „Информатика“ и Покрет горана Војводине

Наставак сарадње у складу са Меморандумом о сарадњи: Унапређење и очување културне и природне баштине Републике Србије у делу заштићеног споменика – „Хербаријум Андреаса Волнија“. Потписници меморандума о сарадњи су: Природно-

математички факултет УНС НС, Карловачка гимназија, ЈКП „Информатика“ и Покрет горана Војводине (06.04.2017).

Научни институт за ветеринарство – Нови сад и Факултет ветеринарске медицине - Београд

Сарадња ће се наставити на анализу лешева строго заштићених и заштићених врста животиња ради утврђивања узрока угинућа, што је од посебног значаја за даље поступање. Други вид сарадње је прикупљање брисева са живих јединки строго заштићених и заштићених врста животиња, које су у поступку збрињавања, а за потребе вирусолошких анализа.

Удружења цивилног сектора у области заштите природе

Завод ће дати подршку и учествовати у програмима и активностима еколошких и студентских организација као што су: Друштво за заштиту и проучавање птица Србије, Покретом горана Војводине, НИДСБЕ „Јосиф Панчић“, ГИД „Бранислав Букуров“, Млади истраживачи Србије, Волонтерски Сервис Србије, Удружења „Распустилиште“, „ГЕА“ из Вршца, Еколошко удружење „Arkus“ из Бачке Тополе, Удружење љубитеља природе „Riparia“ из Суботице, Еко друштво „Protego“ Суботица, Удружења грађана „Зелени поглед“ из Купинова, Удружење грађана „Подунав“ и других организација које се баве заштитом природе.

ПРАТЕЋА ДЕЛАТНОСТ

ПРАВНИ, ПЕРСОНАЛНИ И ОПШТИ ПОСЛОВИ

У оквиру Сектора правних и финансијских послова Завода у програмском периоду реализоваће се задаци и послови који проистичу из одредаба Закона о заштити природе, ("Сл. гласник РС", бр. 36/2009, 88/2010, 91/2010 - испр., 14/2016 и 95/2018), Покрајинске скупштинске одлуке о оснивању Покрајинског завода за заштиту природе ("Сл. лист АПВ", бр. 2/2010 и 23/2018), Статута Покрајинског завода за заштиту природе („Сл. Лист АПВ”, бр. 9/2010, 22/2018 и 48/2018) као и других законских и подзаконских аката који регулишу рад установа као што је Завод (послује као установа, у складу са прописима о јавним службама).

На позив надлежних органа, Завод ће учествовати у изради законских и подзаконских аката из области заштите природе, обављати све послове везане за статусна питања Завода као и послове везане за извршавање управних овлашћења и реализацију годишњих програма заштите.

Иако, сагласно одредбама цитираног Закона, предлоге аката за стављање под заштиту припремају надлежне службе републичких, покрајинских и органа локалне самоуправе, за очекивати је да Завод буде непосредно укључен у израду предметних аката, као помоћ, најпре, органима локалне самоуправе.

По питању правних и општих послова, пружаће се стручна помоћ управљачима заштићених природних добара, органима локалне самоуправе, удружењима грађана, групама грађана и појединцима у вези са применом одредаба Закона о заштити природе и подзаконских аката.

У оквиру општих послова водиће се регистар заштићених природних добара на територији АПВ. Послови вођења регистра обухватају вођење базе података у области заштите природе као дела јединственог информационог система као и издавање извода (података) из овог регистра заинтересованим странама.

Истовремено обављаће се послови који се односе на персоналне послове, послови везани за радно-правни статус запослених, финансијско- рачуноводствене послове, послови израде писаних правилника и процедура у оквиру финансијског управљања и контроле, послови јавних набавки и послови везани за финансијско-материјално пословање Завода. послови информационог система, послови едукације, односа са јавношћу – маркетинга, промоције и доступности информација од јавног значаја, као и послови библиотечке делатности. Обављаће се послови безбедности здравља на раду, противпожарне заштите и канцеларијског пословања, као и послови магацинског пословања.

Припремаће се седнице Управног и Надзорног одбора Завода и сва акта која доноси Управни одбор и директор, у поступку извршавања својих права и обавеза.

ПРАВНИ И ПЕРСОНАЛНИ ПОСЛОВИ

У току десетогодишњег рада правни послови у Покрајинском заводу за заштиту природе обављаће се у складу са утврђеним обавезама и правима који проистичу из одредаба закона који регулишу питања заштите природе, као и подзаконских аката из ове области и Статута Завода. Значајне активности одвијаће се у поступку имплементације одредаба ратификованих међународних конвенција у акта која доноси Завод.

Непосредно ће се ангажовати на израдама студија заштите (са правног аспекта - управљање и сл.), на изради општинских аката и појединачних управних аката из надлежности Завода (мишљења, управно решење о условима заштите природе, уговори о сарадњи са факултетима, институтима и другим правним и физичким лицима), као и на изради аката у процесу спровођења домаћих и међународних пројеката.

Питање статуса Завода и радно - правни статус запослених и радно ангажованих лица, обављање финансијских, рачуноводствених и административних послова, као и послова промоције, маркетинга и доступности информација од јавног значаја биће саставни део рада Завода.

ПРОГРАМИ УСАВРШАВАЊА КАДРОВА ЗАВОДА

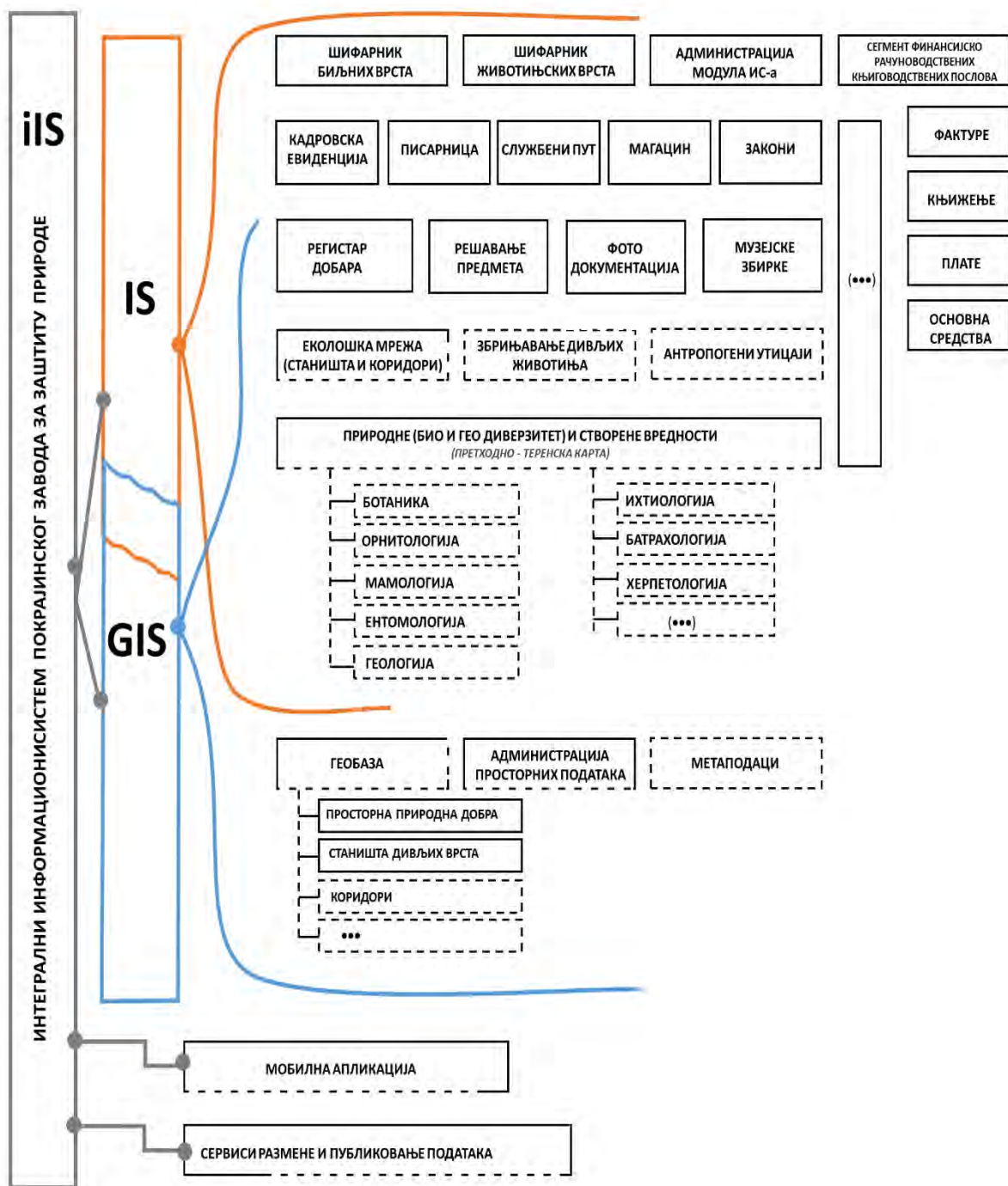
Запослени Завода ће у оквиру неопходног стручног усавршавања, у области професионалног ангажовања, а у складу са могућностима, учествовати на домаћим и међународним научним и стручним скуповима, семинарима, радионицима и обукама, у земљи и иностранству.

ИНТЕГРАЛНИ ИНФОРМАЦИОНИ СИСТЕМ (ИИС) ЗАВОДА

Интегрални информациони систем је креиран у складу специфичном делатношћу Покрајинског Завода за заштиту природе – он је инструмент који помаже при сагледавању стања природе у Војводини. Обухвата рачунарску опрему, комуникациону инфраструктуру, наменски креиране апликације/модуле и рутине, базе и податке. Осим ових, битне компоненте које утичу на квалитет ИИС-а су: инволвираност запослених у коришћењу и развоју пословног окружења, визија и подршка за реализацију и развој, тј. свеукупни капацитет за продукцију и изградњу ИИС.

Концепт пословног система Завода је интегрални Информациони систем (ИИС). Анализом је утврђено да су пословни процеси Завода већински везани за алфанумеричке податке, али да је битна просторна одредница, нарочито за стручни део послова у заштити природе, те је изграђен Информациони систем са ГИС подсистемом.

Архитектура ИИС је клијент-сервер оријентисан. Базе алфанумеричких (SQL сервер) и просторних података (ESRI ArcGIS сервер) су централизоване уз примену више различитих техника за управљање безбедношћу података. SQL сервер релациона база података се тренутно састоји од 507 табела (4818 поља), не рачунајући view-ове, процедуре, функције, тригере... Продукција просторних података управо излази из тестне фазе.

Легенда:

Модел/апликација/рутина/сервис:

- у пуној продукцији
- делимично у продукцији – неопходно проширење функционалности
- планирано

иИС је модуларног типа и процесно оријентисан. Модуло („апликација“) обухвата сродно специфичне пословне процесе. креирани тако да је омогућено проширење функционалности унутар сета процеса које аутоматизују (дигитализују). Оваква архитектура систем чини флексибилнијим на измене и одржавање система и смањује оптерећење клијентских рачунара.

иИС је вишекориснички и вишеслојан: Сваки корисник иИС има личне креденцијале за приступ, приступ подскупу модула је у директној зависности од радних процеса које корисник обавља и то са различитим правима приступа (модификација, преглед, администрација, ...).

Модулима се систематизују, приказују и креирају извештаји над: алфанумеричким подацима, датотекама (нпр. пример фотографије), просторним подацима.

Дељење ресурса је организовано на нивоу података (креирани податак користити више процеса), опреме, електронске комуникације, међуинституционалне размене, како алфанумеричких тако и просторних података.

Примењују се савремене мере за безбедност иИС у складу са Актом о безбедности информација.

Неки модули систематизују/обрађују/извештавају о алфанумеричким подацима, неки делови иИС се баве само просторним подацима, али у значајном делу ресурси су и алфанумерички и просторни подаци, што је и назначено на шеми концепта иИС-а.

Програмске активности везане за интегрални Информациони систем (иИС) обухватају скуп активности над хардвером, системом на оперативном и апликативном нивоу, комуникационом инфраструктуром, модулима информационог систем (ИС) Завода и GIS подсистему, електронском комуникацијом. Условљене су, планиране и прилагођене основној делатности Завода. Оне се планирају и спроводе у циљу очувања постигнутог, и унапређења нивоа аутоматизације пословних процеса, дигитализације и систематизације података, те обраде, анализе и међуинституционалне размене.

Планиран је континуитет у активностима усмереним на редовно одржавање и унапређење: безбедности, резервних копија, дељења ресурса, администрација ресурса и корисника система, референцијалног интегритета и конзистентности база, и др. попут:

- Одржавање, управљање, оптимизација и отклањање уочених проблема у:
 - локалној рачунарској мрежи и њеног бежичног сегмента;
 - серверских капацитета Завода (AD, DNS, Data сервер, ГИС сервер, WSUS, бекар/replace систем, ...);
 - коришћења ресурса, заштита дигиталних података Завода и безбедносних протокола;
 - систему за електронску пошту.
- Реализација активности у оквиру усклађивања са законским обавезама Завода из области безбедности информација, а у складу са могућностима;
- сарадња са креаторима/добављачима специјализованог апликативног система и база (ИС и GIS подсистема Завода, рачуноводствено-књиговодствени, библиотечки) ради, одржавања и унапређења функционалности истих;

- подршка:
 - сајамским, промотивним, едукативним и другим активностима Завода;
 - запосленима у примени модула/апликација како иИС Завода, тако и специјализованог софтвера ради ефикаснијег коришћења истих.
- планирање набавке нових и унапређење постојећих ИКТ (информационо комуникационе технологије) основних средстава, на основу анализе стања и потреба а у складу са могућностима;
- замена неоперативне (дотрајале, нефункционалне) рачунарске опреме и софтвера, те неопходне радње како би постојећи ИКТ ресурси били у функционалном и оперативном стању.

Планиране су активности на проширењу обухвата аутоматизације пословних процеса побољшање функционалности:

- замена два сервера због застарелости опреме, као и серверских оперативних система којима је истекла подршка од стране произвођача;
- с обзиром да су компоненте иИС-а повезане и међузависне и да већ у овом моменту превазилазе потенцијал локалне рачунарске мреже, неопходно ју је заменити/унапредити;
- унапређење/креирање функционалне сарадње између модула ИС и ГИС геобазе;
- проширење обухвата просторних података у ГИС бази (коридори, ...);
- модификовање постојећих база и модула, са циљем даље аутоматизације процеса и/или повећања обухвата података;
- модификовање постојеће базе и апликације „Екомрежа“ (Регистар станишта заштићених и строго заштићених дивљих врста) ради:
 - унапређења систематизације података о стаништима заштићених и строго заштићених дивљих врста;
 - проширење базе и креирања алата за систематизацију података о коридорима (подручјима значајним за еколошку мрежу);
 - стварања услова за унос, систематизацију и манипулацију подацима према потребама НАТУРА 2000.
- стварање услова (у ИТ смислу) да међуинституционална размена података, кад год је могуће, буде аутоматизована кроз сервисе рамене, како алфанумеричких тако и просторних података;
- проширење сета података обухваћених гео web сервисима Завода и других сервиса за (међуинституционалну) размену података (нпр. Геопортал АПВ, Natura2000, ГеоСрбија, ...);
- пошто Завод производи просторне податке и сходно Закону о националној инфраструктури геопросторних података (НИГП), неопходно је:
 - ажурирање просторних података у смислу прецизности, функционалне повезаности и обухвату;

- неопходно је да Завод као одговорни субјект НИГП-а, планира активности за стварање услова и прилагођавање процеса рада законским оквирима који регулишу област НИГП-а;
- креирање каталога метаподатака Завода;
- анализа обавеза, потреба и могућности, као и прилагођавање ИС и података према ИНСПИРЕ директиви.

Модификовање постојеће базе и апликације модула ИС за унос, систематизацију и анализу налаза о природним и створеним вредностима. Анализом стања и потреба, закључено је да је неопходно изменити модуло ИС „Теренска карта“. То модуло ИС који обухвата више типова апликације прилагођених темама обраде – подмодули. Нагласак над изменама је на биодиверзитету -пре свега налази врста, заједница, станишта, гнезда, ... Планирано је да овај подсистем омогући унос, систематизацију, преглед и анализу налаза/података прикупљених: теренским активностима запослених у Заводу, литеративно, из бележница, од спољних сарадника, ... Како би се ово реализовало, потребно је:

- изменити архитектуру и управљачки део ИС везан за групу подмодула који се баве природним и створеним вредностима;
- изменити архитектуре подмодулима:
 - ботаника
 - орнитологија
 - мамологија
 - ихтиологија
 - батрахологија
 - херпетологија
 - ентомологија
 - геологија
 - ... остале теме и области за које се укаже потребе и капацитет за изградњу.
- модификовати базе (поља) и корисничке интерфејсе - према уоченим потребама Завода;
- креирати рутине за размену и прилагођавање података према другим модулима ИС и ГИС бази;
- модификовати подмодуло за преглед (обједињавање) и анализу података;
- креирати услове за унос, систематизацију и манипулацију подацима према потребама НАТУРА 2000;
- за сваку од измена неопходно је предвидети фазу тестирања у којој би се отклониле грешке и нефункционалности, као и реализовала прилагођавања потребама Завода, а на основу активног учешћа запослених и сугестија креираних од стране Завода;

- неопходно је прописати Процедуру уноса налаза и њоме дефинисати улоге запослених и стандарде у процесу.

Креирање базе и апликације модула ИС за унос, систематизацију и извештавање о налазима и активностима Завода на збрињавању дивљих животиња. С обзиром да Завод активно учествује у збрињавању дивљих животиња, потребно је :

- дефинисати пројектни задатак – одредити неопходна поља за унос информација (врста, датум, место, процењено стање, поступак, координате,...) и описати процес;
- креирати базу и кориснички интерфејс - према уоченим потребама Завода;
- креирати рутине за размену и прилагођавање података према другим модулима ИС и ГИС бази;
- креирати извештаје - према уоченим потребама пословног процеса;
- омогућити преглед просторних података из ове теме и преклапање са другим просторним подацима;
- предвидети фазу тестирања у којој би се отклониле грешке и нефункционалности, као и реализовала прилагођавања потребама Завода, а на основу активног учешћа запослених и сугестија креираних од стране Завода;
- неопходно је прописати Процедуру уноса налаза и њоме дефинисати улоге запослених и стандарде у процесу.

Креирање базе и апликације модула ИС за унос, систематизацију и извештавање о антропогеним утицајима (депоније, пожари,...) Уочено је да су они један од покретача промена у екосистемима који утичу на стање екосистема и губитак биодиверзитета, те их је неопходно евидентирати/анализирати ради усмеравања активности ка одржању/повећању природних вредности. С обзиром да Завод активно учествује у евидентирању антропогених утицаја, потребно је спровести исте активности као код збрињавања дивљих животиња.

Прикупљање теренских података је неопходно осавременисти мобилном апликацијом за ове потребе. У првој фази, платформа за мобилну теренску апликацију треба да буде андроид ОС. Ослањање на постојеће шифарнике и ИС је неопходно, како би се омогућила функционална комуникација између модула ИС и мобилне апликације. Докле год не буде услова за стабилни мобилни пренос података у националном саобраћају у свим подручјима од интереса за валоризацију, предвиђен је offline рад, те пренос података у условима канцеларијског рада. Неопходно је предвидети фазу тестирања у којој би се отклониле грешке и нефункционалности, као и реализовала прилагођавања потребама Завода, а на основу активног учешћа запослених и сугестија креираних од стране Завода.

У програмском периоду 2021 - 2030. године, планирано је да запослено стручно особље унесе у базе података и ИС Завода укупно око 100.000 података о биодиверзитету АПВ, односно око 10.000 података по години. Имајући у виду да Завод има око 20 стручњака који могу прикупљати и уносити податке, просечан број уноса по сараднику по години треба да буде око 500, односно око 40 по месецу.

Уносиће се новоприкупљени подаци током теренског рада, као и подаци из теренских бележница сакупљени у ранијем периоду, као и литературна грађа, каталози и инвентарске књиге збирки и други релевантни извори. Приоритет при уношењу података у ИС Завода имаће врсте од посебног националног и међународног значаја. То су врсте које су означене као строго заштићене у Србији, које су укључене у црвене књиге као угрожене врсте и које се налазе на списковима међународних конвенција, директива и других докумената. Активности, учесници и улоге у овом процесу биће дефинисани Процедуром.

У складу са могућностима ангажоваће се, повремено или стално, посебно обучене (стручне) особе које ће уносити податке у ИС, уз координацију и верификацију од стране стручних особа из Завода.

РЕГИСТАР ЗАШТИЋЕНИХ ПРИРОДНИХ ДОБАРА

На основу чл. 50 Закона о заштити природе Покрајински регистар заштићених природних добара за територију АПВ води Покрајински завод за заштиту природе.

Покрајински регистар заштићених природних добара се води у складу са Правилником о садржају и начину вођења регистра заштићених природних добара („Сл. гласник РС”, бр. 81/2010). Регистар чине главна књига и збирка исправа и имају статус јавног документа.

Послови вођења Покрајинског регистра у програмском периоду обављаће се континуирано кроз редовно уношење и ажурирање података у папирном и дигиталном облику кроз посебни модуло ИС Завода. Уписивање података у Покрајински регистар вршиће се на основу аката о стављању под заштиту, измена или допуна аката о заштити и аката о стављању ван снаге акта о заштити (брисању из евиденције заштићених природних добара) и података из израђених студија заштите.

БИБЛИОТЕЧКА ДЕЛАТНОСТ

У склопу свог рада Завод поседује библиотеку која подржава унапређење образовног, истраживачког, стручног и научног рада запослених, студената, наставника и истраживача.

У оквиру библиотеке Завода а сходно Закону о библиотечко – информацијоној делатности („Сл. гласник РС”, бр. 52/2011). Завод врши прикупљање, обраду, заштиту, чување, представљање и давање на коришћење библиотечке грађе и извора, а у циљу ширења знања, слободног приступа информацијама од јавног значаја и њихове промоције из области заштите природе.

У својој библиотечко-информационој грађи и изворима Завод поседује око 4.300 различитих штампаних издања, преко 500 наслова часописа, са по више стотина издатих бројева и преко 100 медија различитих носача аудио – видео садржаја. Наведени садржаји су из области заштите природе и области непосредно везаних за заштиту природе.

У наредном периоду Завод ће наставити рад на дигитализацији и осавремењавању рада, као и повећању обима библиотечке грађе у складу са Законом.

ФИНАНСИРАЊЕ И УПРАВЉАЊЕ ФИНАНСИЈАМА ЗАВОДА

Финансирање заштите природе подразумева планирање и управљање средствима у циљу заштите земље, вода и др. ресурса.

Финансирање заштите природе у Републици Србији је децентрализовано и у ту сврху се користе следећи економски инструменти:

- Накнаде;
- Подстицајна средства
- Субвенције.

Извори финансирања заштите природе у Републици Србији су:

- Приходи из буџета Републике Србије, АП Војводине и из буџета локалних самоуправа градова и општина;
- Приходи од сектора привреде;
- Приходи од накнада (републичких и локалних) за коришћење природних вредности, за загађивања животне средине, за заштиту и унапређивање животне средине у складу са законском регулативом;
- Приходи од такси и накнада која остварују правна лица укључивши и индиректне кориснике буџета (сопствена средства) у складу са законском регулативом;
- Средства међународне финансијске помоћи и донација различитих међународних и домаћих донатора, укључивши и средства из предприсупних фондова Европске уније, средства Уједињених нација и др. међународних организација.

Делатност Завода се највећим делом финансирана из прихода из Буџета АП Војводине. У периоду од оснивања Завода до појаве пандемије Covid19 износ средстава из Буџета АПВ додељен Заводу у оквиру програма 0405 Програм заштите природе, Функционалне класификације 560 Заштита природе не класификована на другом месту, бележио је стални тренд раста.

Очекујемо да ће се у наступајућем средњорочном периоду, а по завршетку пандемије Covid19 и са опоравком привреде РС и АПВ, наставити тренд раста средстава из Буџета АПВ.

Мањим делом рад Завода се финансира из сопствених средстава. Сопствена средства се остварују по основу наплате такси за услове заштите природе у складу са Законом о заштити природе и Правилником о висини и начину обрачуна и наплате таксе за издавање Акта о условима заштите природе („Сл. Лист РС бр. 110/2013) на који је Завод добио сагласност Министарства финансија. Сопствена средства се остварују по основу наплате делова едукативних активности – програма као што су програми и публикације везане за природњачку изложбу и пружање услуга из области заштите природе. Ова средства се остварују у складу са законском регулативом.

Очекујемо да се у складу са планираним активностима настави са овим видом финансирања бележећи при том тренд раста.

Завод остварује и финансијска средства из којих се финансирају првенствено набавке потребне опреме и услуга по основу реализације пројеката у складу са поднетим и одобреним пројектним пријавама (апликацијама) различитих донатора.

Очекујемо да се у складу са планираним активностима настави са овим видом финансирања бележећи при том тренд раста.

Наведена очекивања у погледу тренда раста доступности средстава из свих извора финансирања за рад Завода је у складу са општим и посебним циљем Завода за средњорочни период 2021-2030 који су „повећање обима финансијских средстава у складу са важећом законском регулативом“.

Утрошак планираних и остварених средстава за финансирање рада Завода из свих извора финансирања ће се вршити у складу са важећом законском регулативом, важећим критеријумима, стандардима, правилима и процедурама, финансијског управљања и контроле у јавном сектору коме Завод припада, као и важећим међународним споразумима Републике Србије и правилима донатора.

У наредном периоду у поступцима везаним за финансирање, финансијско управљање и контролу Завод ће активно и ажурно пратити активности везане за преговарачка поглавља а посебно Поглавље 27.

У средњорочном периоду 2021-2030 Завод ће у оквиру својих овлашћења, у финансијском делу активно и ажурно поступати у складу важећом законском регулативом као и Преговарачком позицијом за Поглавље 27 – животна средина и климатске промене, усвојеном од стране Владе Републике Србије и предатом Европској унији. С тим у вези Завод ће радити на повећању и јачању капацитета, повећању финансијске одрживости и ефикаснијем коришћењу расположивих средстава и капацитета.

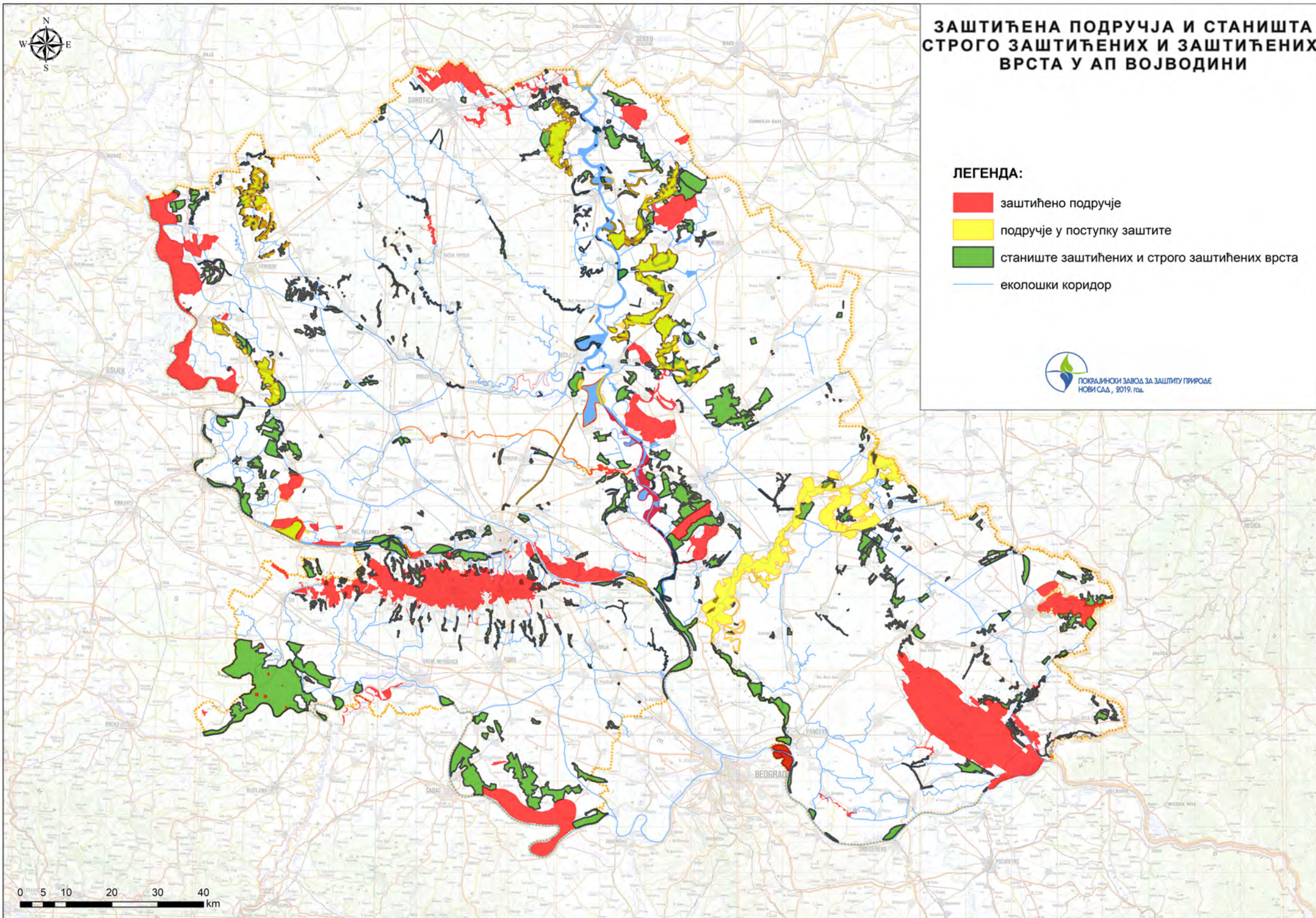
ЗАШТИЋЕНА ПОДРУЧЈА И СТАНИШТА СТРОГО ЗАШТИЋЕНИХ И ЗАШТИЋЕНИХ ВРСТА У АП ВОЈВОДИНИ

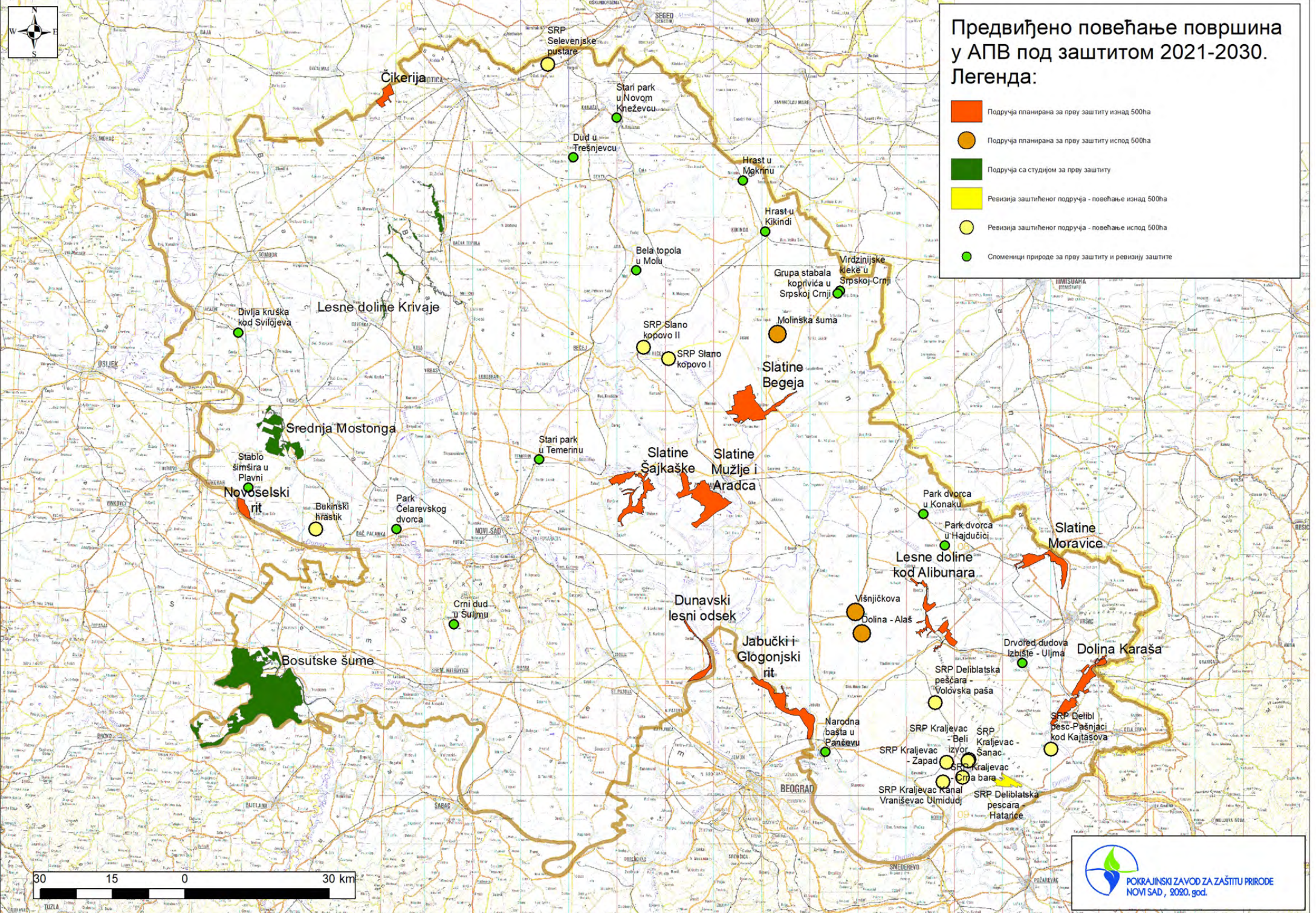
ЛЕГЕНДА:

- заштићено подручје
- подручје у поступку заштите
- станиште заштићених и строго заштићених врста
- еколошки коридор

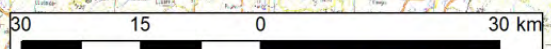
0 5 10 20 30 40 km

Предвиђено повећање површина у АПВ под заштитом 2021-2030. Легенда:

- Подручја планирана за преу заштиту изнад 500ha
- Подручја планирана за преу заштиту испод 500ha
- Подручја са студијом за преу заштиту
- Ревизија заштићеног подручја - повећање изнад 500ha
- Ревизија заштићеног подручја - повећање испод 500ha
- Споменци природе за преу заштиту и ревизију заштите

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
АУТОНОМНА ПОКРАЈИНА ВОЈВОДИНА
Покрајински завод за заштиту природе

Број: : 02-2771/2
Дана: 06.11.2020.

На основу члана 10. Статута Покрајинског завода за заштиту природе, Управни одбор Покрајинског завода за заштиту природе (у даљем тексту Завод), на 8. седници, одржаној, дана 06.11.2020. год., донео је

ОДЛУКУ

1. Усваја се Средњорочни програм заштите природних добара за период 2021 – 2030.г.

ПРЕДСЕДНИК УПРАВНОГ ОДБОРА

Милена Недељков

